

VIJFTIENDE HOOFDSTUK

EXODUS 15: 1-27

De Leer van de Naastenliefde

8252. Bij de mens van de Kerk zal het leven van vroomheid zijn en zal het leven van naastenliefde zijn en deze zullen verbonden zijn; een leven van vroomheid zonder een leven van naastenliefde is tot niets bevorderlijk, maar genoemde verbinding is bevorderlijk tot alle dingen.

8253. Het leven van vroomheid is vroom denken en vroom spreken, zich veel aan gebeden overgeven en zich dan nederig gedragen, geregeld de kerken bezoeken en daar de preken toegewijd aanhoren en vaak in het jaar aan het sacrament van het Avondmaal deelnemen en ook aan de overige rituelen van de eredienst, volgens de inzettingen van de Kerk. Maar het leven van de naastenliefde is de naaste goed willen en goed doen, in elk werk handelen vanuit het gerechte of juiste en het redelijke en vanuit het goede en het ware en wel in elke functie; in één woord, het leven van de naastenliefde bestaat in het betrachten van nutten.

8254. De eigenlijke eredienst zelf van de Heer bestaat in het leven van de naastenliefde, maar niet in een vroom leven zonder het leven van de naastenliefde; een leven van vroomheid zonder het leven van de naastenliefde, is alleen voor zichzelf willen zorgdragen en niet voor de naaste; maar een leven van vroomheid met het leven van de naastenliefde is voor zichzelf willen zorgdragen ter wille van de naaste; dat leven is uit de liefde jegens zichzelf, dit laatste echter uit liefde jegens de naaste.

8255. Dat het goede doen is de Heer vereren, staat vast uit de woorden van de Heer bij Mattheüs: *‘Een elk die Mijn woorden hoort en dezelve doet, zal Ik vergelijken met een voorzichtig of verstandig man; maar een elk horende Mijn woorden en dezelve niet doende, zal Ik vergelijken met een dwaze man’*, (Mattheüs 7:24,26).

8256. De mens is ook zodanig als zijn leven van de naastenliefde is, niet echter zodanig als zijn leven van vroomheid zonder naastenliefde is. Vandaar blijft het leven van de naastenliefde van de mens tot in het eeuwige, maar niet het leven van de vroomheid, dan alleen voor zoveel dit samenstemt. Dat het leven van de naastenliefde de mens tot in het eeuwige blijft, staat eveneens vast uit de woorden van de Heer bij Mattheüs: *‘De Zoon des Mensen zal komen in de heerlijkheid van Zijn Vader met Zijn engelen; en alsdan zal Hij eenieder vergelden volgens zijn daden’*, (Mattheüs 16:27); en bij Johannes: *‘Zij zullen uitgaan die de goede dingen hebben gedaan, tot de wederopstanding van het leven; die echter de boze dingen hebben gedaan tot de wederopstanding van het gericht’*, (Johannes 5:29); en verder de teksten bij (Mattheüs 25:31 tot einde).

8257. Onder het leven waardoor voornamelijk de Heer wordt vereerd, wordt het leven volgens Zijn geboden in het Woord verstaan; hierdoor weet de mens immers wat het geloof en wat de naastenliefde is; dit leven is het christelijk leven en dit wordt het geestelijk leven genoemd.

Het leven echter volgens de wetten van het gerechte en het eerbare zonder dat, is het burgerlijk en zedelijk leven; dit leven maakt dat de mens een burger van de wereld is, dat leven echter dat hij een burger van de hemel zal zijn.

EXODUS 15: 1 – 27

1. Toen zong Mozes en de zonen Israëls dit gezang en zij zeiden al zeggende: Ik zal Jehovah zingen, omdat Hij al verhogende heeft verhoogd; het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee.
2. Mijn kracht en gezang is Jah en Hij is mij tot heil geweest; deze is mijn God en ik zal Hem een habitakel stichten; de God van mijn vader en ik zal Hem verhogen.
3. Jehovah is een krijgsman, Jehovah is Zijn Naam.
4. De wagens van farao en zijn leger heeft Hij voortgeworpen in de zee; en de keur van de driemansleiders, zij zijn ondergedompeld in de zee Suph.
5. De afgronden hebben hen overdekt, zij zijn neergedaald in de diepten zoals een steen.
6. Uw rechter, Jehovah, is grootgemaakt in sterkte; met Uw rechter, Jehovah, verbreekt Gij de vijand.
7. En in de veelheid van Uw uitmuntendheid vernietigt Gij hen die tegen U opstaan; Gij zendt Uw ontsteking uit, zij verteert hen zoals een stoppel.
8. En door de wind van Uw neusgaten zijn de wateren opgehoopt geworden, de vloedden hebben overeind gestaan zoals een hoop, de afgronden zijn gestold in het hart van de zee.
9. De vijand zei: Ik zal vervolgen, ik zal achterhalen, ik zal de buit delen, mijn ziel zal van hen vervuld worden, ik zal mijn zwaard uittrekken, mijn hand zal hen uitdrijven.
10. Gij hebt geblazen met Uw wind, de zee heeft hen bedekt; zij hebben het diepe gezocht, zoals lood in de geweldige wateren.
11. Wie is zoals Gij onder de goden, o Jehovah, wie is zoals Gij, groots in heiligheid, te eerbiedigen met lofprijzingen, doende het wonderlijke.
12. Gij hebt Uw rechter uitgestrekt, de aarde heeft hen verzwolgen.
13. Gij leidde in Uw barmhartigheid dat volk, Gij hebt verlost; Gij hebt heengeleid in Uw kracht tot het habitakel van Uw heiligheid.
14. De volken hebben het gehoord, zij hebben gebeefd, smart heeft de bewoners van Filistea aangegrepen.
15. Toen waren verbijsterd de leiders van Edom, de machtigen van Moab, schrik heeft hen aangegrepen; alle bewoners van Kanaän zijn versmolten.
16. Ontsteltenis en vrees is op hen gevallen; in de grootheid van Uw arm zullen zij stuk gebroken worden zoals een steen, totdat Uw volk, o Jehovah, zal doorgaan, totdat dit volk zal doorgaan dat Gij bezeten hebt.
17. Gij zult hen binnenleiden, Gij zult hen planten in de berg van Uw erfenis, ter plaatse tot het wonen van U, hebt Gij, o Jehovah, gewerkt, het heiligdom, o Heer, hebben Uw handen bereid.
18. Jehovah zal regeren tot in de eeuw en de eeuwigheid.
19. Omdat het paard van farao met zijn wagen en met zijn ruiters, is gekomen in de zee en Jehovah heeft over hen de wateren van de zee teruggeleid; en de zonen Israëls zijn in het droge door het midden van de zee gegaan.
20. En Mirjam, de profetes, de zuster van Aharon, nam een trommel in haar hand; en alle vrouwen gingen uit achter haar, met trommels en met reien.

21. En Mirjam antwoordde hen: Zingt Jehovah, omdat Hij al verhogende heeft verhoogd; het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee.
22. En Mozes deed Israël voorttrekken van de zee Suph; en zij gingen uit tot de woestijn Sur en zij gingen drie dagen in de woestijn en zij vonden geen wateren.
23. En zij kwamen tot Mara en zij konden de wateren niet drinken vanwege de bitterheid, omdat die bitter waren, daarom noemde hij die naam Mara.
24. En zij murmureerden, het volk, tegen Mozes, al zeggende: Wat zullen wij drinken.
25. En hij riep tot Jehovah en Jehovah wees hem een hout en hij wierp het voort tot de wateren en de wateren werden zoet; daar stelde Hij het een inzetting en een gericht en daar verzocht Hij het volk.
26. En Hij zei: Indien gij al horende gehoord zult hebben de stem van Jehovah uw God en het rechte in Zijn ogen gedaan zult hebben en geluisterd zult hebben naar Zijn geboden en bewaard zult hebben al Zijn inzettingen, zo zal Ik alle ziekte die Ik in de Egyptenaren heb gelegd, niet leggen op u, omdat Ik Jehovah uw Genezer ben.
27. En zij kwamen tot Elim en daar waren twaalf bronnen der wateren en zeventig palmbomen; en zij legerden zich daar aan de wateren.

INHOUD

8258. In de innerlijke zin van dit hoofdstuk wordt de Heer gevierd, namelijk dat Hij, nadat Hij Zijn Menselijke heeft verheerlijkt, de bozen die de goeden bestookten in het andere leven, in de hellen heeft neergeworpen; en de goeden die bestookt waren, tot de hemel heeft verheven.

Dit is het wat in de innerlijke zin is vervat in het profetische gezang.

8259. Daarna wordt in de innerlijke zin gehandeld over de tweede verzoeking van hen die van de geestelijke Kerk zijn, die wordt beschreven met het gemurmureer of gemor van het volk bij Mara, waar de bittere wateren waren; en daarna over de vertroosting, die wordt aangeduid door het kamp opslaan bij Elim, waar de twaalf bronnen en de zeventig palmen waren.

DE INNERLIJKE ZIN

8260. vers 1,2. Toen zong Mozes en de zonen Israëls dit gezang en zij zeiden al zeggende: Ik zal Jehovah zingen, omdat Hij al verhogende heeft verhoogd; het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee. Mijn kracht en gezang is Jah en Hij is mij tot heil geweest; deze is mijn God en ik zal Hem een habitakel stichten; de God van mijn vader en ik zal Hem verhogen.

Toen zong Mozes en de zonen Israëls Jehovah dit gezang, betekent de verheerlijking van de Heer door hen die van de geestelijke Kerk waren, vanwege de bevrijding; en zij zeiden al zeggende, betekent als gevolg van de invloeiing; ik zal Jehovah zingen, betekent dat de Heer alleen de heerlijkheid zal zijn; omdat Hij al verhogende heeft verhoogd, betekent dat Hij Zijn Goddelijke in het Menselijke heeft geopenbaard; het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee, betekent dat ten gevolge van Zijn tegenwoordigheid alleen de

valsheden vanuit het boze verdoemd en in de hel werden geworpen; mijn kracht, betekent dat het al van de macht uit Hem is; en gezang is Jah, betekent dat het al van het geloof en vandaar van de heerlijkheid is uit het Goddelijk Ware, dat uit Hem is; en Hij is mij tot heil geweest, betekent dat daaruit de zaliging is; en ik zal Hem een habitakel stichten, betekent dat Hij in het goede dat uit Hem is, als in Zijn hemel zal zijn; de God van mijn vader, betekent dat er geen ander Goddelijke is geweest in de Oude Kerken; en ik zal Hem verhogen, betekent dat ook nu voor Hem de Goddelijke eredienst is.

8261. Toen zong Mozes en de zonen Israëls Jehovah dit gezang; dat dit de verheerlijking van de Heer betekent door hen die van de geestelijke Kerk waren, vanwege de bevrijding, staat vast uit de betekenis van een gezang zingen, namelijk verheerlijken, waarover hierna; dat het de verheerlijking van de Heer is, komt omdat onder Jehovah in het Woord de Heer wordt verstaan, nrs. 1343, 1736, 2921, 3023, 3035, 5041, 5663, 6280, 6281, 6905, 6945, 6956; en uit de uitbeelding van Mozes en van de zonen Israëls, namelijk degenen die van de geestelijke Kerk waren; Mozes immers tezamen met het volk, beeldt die Kerk uit: Mozes het hoofd van haar, omdat hij ook het Goddelijk Ware uitbeeldt en het volk of de zonen Israëls de Kerk zelf; dat de zonen Israëls degenen zijn die van de geestelijke Kerk waren, zie de nrs. 6426, 6673, 6862, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223; dat het de verheerlijking van de Heer is vanwege de bevrijding, blijkt uit wat in het voorgaande hoofdstuk is getoond, namelijk dat zij die van de geestelijke Kerk waren, enig en alleen werden gezaligd door de Komst van de Heer in de wereld en dat zij zolang waren vastgehouden in de lagere aarde en daar bestookt door geesten die in valsheden vanuit het boze waren en werden bevrijd door de Heer nadat Hij het Menselijke in Zich Goddelijk had gemaakt; dat zij die van de geestelijke Kerk waren, enig en alleen gezaligd werden door de Komst van de Heer in de wereld, zie de nrs. 2661, 2716, 2833, 2834, 6372; en dat zij tot zolang vastgehouden waren geweest in de lagere aarde en werden bevrijd door de Heer toen Hij het Menselijke in Zich Goddelijk had gemaakt, nrs. 6854, 6914, 7035, 7091, 7828, 7932, 8018, 8054.

Dat een gezang zingen verheerlijken is en dus het gezang de verheerlijking, komt omdat de gezangen in de Oude Kerk en daarna in de Joodse, profetisch waren en over de Heer handelden, vooral over dat Hij in de wereld zou komen en de duivelse bende, die toen meer dan ooit woest aanvallend was geworden, zou vernietigen en de gelovigen zou bevrijden van hun aanvallen; en omdat de profetische woorden van de gezangen in de innerlijke zin zulke dingen bevatten, wordt vandaar daarmee de verheerlijking van de Heer aangeduid, dat wil zeggen, de viering van Hem uit een blijdschap van het hart; met zingen wordt immers vooral de blijdschap van het hart uitgedrukt, want de blijdschap breekt in het zingen als het ware uit zich in klank uit.

Vandaar komt het, dat Jehovah, dat wil zeggen, de Heer, in de gezangen wordt genoemd: Held, Krijzman, God der legerscharen, Overwinnaar, Sterkte, Bolwerk, Schild, Heil; en de duivelse bende, die vernietigd is, vijand, die verslagen, verzwolgen, ondergedompeld, in de hel geworpen is.

Zij die niets ten aanzien van de innerlijke zin kenden, geloofden eveneens in oude tijden dat zulke zaken als er in de wereld waren, werden verstaan, zoals: de vijanden, de gevechten, overwinningen, nederlagen, onderdompelingen, waarover de gezangen in de uiterlijke of letterlijke zin handelden.

Maar degenen die wisten dat alle profetieën hemelse en Goddelijke dingen bevatten en dat deze daarin werden uitgebeeld, wisten dat daar gehandeld werd over de verdoemenis van de ongelovigen en over de zaliging van de gelovigen, door de Heer wanneer Hij in de wereld zou komen; en dan hadden dezen die dit wisten en dit dachten en vandaar daardoor werden aangedaan, een innerlijke blijdschap, de anderen echter een uiterlijke.

De engelen die bij de mensen zijn, waren dan ook tegelijk in de verheerlijking van de Heer; vandaar hadden zij die zongen en zij die de gezangen hoorden, uit het heilige en het gezegende, dat uit de hemel invloede, een hemelse blijdschap, waarin het hun toescheen alsof zij tot de hemel waren opgeheven.

Zo'n uitwerking hadden de gezangen van de Kerk bij de Ouden en zo'n uitwerking zouden ze eveneens heden ten dage hebben, want de geestelijke engelen worden vooral door gezangen aangedaan die handelen over de Heer, Zijn rijk en over de Kerk.

Dat de gezangen van de Kerk zo'n uitwerking hadden, kwam niet alleen daardoor dat de blijdschap van het hart actief werd en vanuit het innerlijke tot aan de uiterste vezels van het lichaam toe uitbrak en deze met een blijde en tevens heilige beving bewoog, maar ook omdat de verheerlijking van de Heer in de hemelen door koren plaatsvindt, dus door de samenzang van verscheidenen; vandaar eveneens is de spraak van de engelen harmonisch en in een ritmische cadans; over koren zie de nrs. 2595, 2596, 3350, 5182, 8115; over de spraak van de engelen, dat die in een ritmische cadans is, nrs. 1648, 1649, 7195.

Vandaar komt het dat de verheerlijkingen van de Heer bij de Ouden die van de Kerk waren, plaatsvonden door gezangen, psalmen en muziekinstrumenten van verschillend geslacht; want de Ouden die van de Kerk waren hadden een vreugde die alle vreugden te boven gaat, wanneer de Komst van de Heer en van de zaliging van het menselijk geslacht door Hem, in hun geheugen werd opgeroepen.

Dat de profetische gezangen de verheerlijking van de Heer in de innerlijke zin hebben bevat, staat vast uit de gezangen in het Woord, zoals bij Jesaja: *'Ik Jehovah, heb U geroepen in gerechtigheid en Ik zal Uw hand grijpen, Ik zal U behoeden; en Ik zal U geven tot een verbond den volke, tot een licht der natiën, om te openen de blinde ogen, om uit te leiden uit de kerker de gebondene, uit het huis der opsluiting hem die in de duisternis zit; zingt Jehovah een nieuw gezang, Zijn lof, uiteinde der aarde; laten zij de stem verheffen, de woestijn en haar steden; laten de bewoners van de rots zingen, laten zij Jehovah heerlijkheid stellen; Jehovah zal uitgaan zoals een held, zoals een man der oorlogen; Hij zal de ijver opwekken, over Zijn vijanden zal Hij vermogen'*, (Jesaja 42:6-9).

Het is duidelijk dat hier over de Heer wordt gehandeld, dat Hij komen zal om hen die in geestelijke gevangenschap zijn te bevrijden; en daarom wordt er gezegd: Zingt Jehovah een nieuw gezang en laten de bewoners van de rots zingen.

Eender bij dezelfde: *'Ik heb U gegeven tot een verbond des volks, om het land te herstellen, om de verwoeste erfenissen te verdelen, om te zeggen tot de gebondenen: Gaat uit; tot hen die in de duisternis zijn: Wordt onthuld; op de wegen zullen weiden en in alle hellingen zal hun weide wezen, Zingt, gij hemelen en springt op, gij aarde en hij bergen, maakt gedreun met zang, omdat Jehovah Zijn volk heeft. Vertrouwt en Hij Zich zal erbarmen over Zijn verdrukten'*, (Jesaja 49:8-10,13).

Ook daar wordt gehandeld over de Komst van de Heer en over de bevrijding van de gebondenen.

Bij David: *'Zingt Jehovah een nieuw gezang, zegent Zijn Naam, somt op onder de natiën Zijn heerlijkheid; alle goden van de volken zijn ijdelheden; maar Jehovah heeft de hemelen gemaakt; heerlijkheid en eer vóór Hem, sterkte en sieraad in Zijn heiligdom; geeft Jehovah heerlijkheid en sterkte, geeft Jehovah de heerlijkheid van Zijn Naam; zegt onder de natiën: Jehovah regeert, ook wordt het wereldrond bevestigd en zal niet heen bewogen worden: Jehovah komt, Hij komt om de aarde te richten'*, (Psalm 96:1).

Bij dezelfde: *'Jehovah deed mij opklimmen uit de kuil der verwoesting, uit de modder van het leem; en Hij heeft mijn voeten op een rots gesteld en Hij heeft in mijn mond een nieuw gezang gegeven, een lofzang onze Gode; velen zullen zien en vertrouwen'*, (Psalm 40:3,4).

Hieruit staat eveneens vast, dat het gezang de verheerlijking van de Heer vanwege de bevrijding is; de gezangen immers behelsden de blijdschap van het hart vanwege de Komst

van de Heer en daarna de zaliging; en de verhoging vanwege de overwinning op de geestelijke vijanden.

Het is de blijdschap van het hart en de verhoging van de Heer, die wordt verstaan onder de verheerlijking.

Dat de blijdschap van het hart met gezangen werd aangeduid, blijkt bij David: *'Belijdt Jehovah op de citer, op de tiensnarige luit, psalmzingt Hem, zingt Hem een nieuw gezang, geeft met uitnemende welluidendheid geschal, omdat Hij zoals een hoop de wateren van de zee verzamelt, Hij geeft tot schatkamers de afgronden'*, (Psalm 33:2-7).

Bij Jesaja: *'De vreugde van de trommels zal ophouden, het tumult van de vrolijken zal ophouden, de vreugde van de citer zal ophouden, met zang zullen zij geen wijn drinken'*, (Jesaja 24:8,9).

Bij Amos: *'Ik zal uw feesten in rouw verkeren en al uw gezangen in weeklage'*, (Amos 8:10).

Dat de verhoging van Jehovah, dat wil zeggen, van de Heer, plaatsvond door gezangen, bij David: *'De dienstknecht van Jehovah, David, die tot Jehovah sprak de woorden van dit gezang: Jehovah mijn Sterkte, Jehovah, mijn Rots en mijn Bolwerk en mijn Uithelper, mijn God, mijn Steenrots waarop ik betrouw, mijn Schild en de Hoorn van mijn heil, mijn Toevlucht, de Geloofde zal ik aanroepen, Jehovah, dan zal ik verlost worden van mijn vijanden'*, (Psalm 18:1-4).

Bij dezelfde: *'Jehovah is mijn Sterkte en mijn Schild, dit zal ik Hem met gezang belijden; Jehovah is Sterkte voor hen en de Sterkte der overwinningen van Zijn Gezalfde'*, (Psalm 28:7,8).

Bij dezelfde: *'Uw heil, o God, zal mij tot de hoogte heenleiden; ik zal Gods Naam loven met gezang en Hem grootmaken met belijdenis'*, (Psalm 69:30,31).

Dat de gezangen over de Heer handelden, staat ook vast bij Johannes: *'De vierentwintig ouderen zongen een nieuw gezang, zeggende: Gij zijt waardig het boek te nemen en zijn zegelen te openen, omdat Gij gedood zijt en hebt ons Gode verlost met Uw bloed'*, (Openbaring 5:9,10); en bij dezelfde: *'Ik zag zeven engelen en die zongen het gezang van Mozes, de dienstknecht van God en het gezang van het Lam, zeggende: Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heer, Almachtige God; gerecht en waar zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen; wie zou U niet vrezen, Heer, en niet Uw Naam verheerlijken'*, (Openbaring 15:2,3). Het gezang van Mozes en van het Lam, is het gezang dat in dit hoofdstuk staat; het wordt het gezang van het Lam genoemd, omdat er gehandeld wordt over de verheerlijking van de Heer.

8262. En zij zeiden al zeggende; dat dit betekent vanuit de invloeiing, staat vast uit de betekenis van zeggen, als wordt gehandeld over de verheerlijking van de Heer door gezang, dus het invloeiën; dat zeggen ook invloeiën is, zie de nrs. 5743, 6152, 6291, 7291, 7381, 8221.

8263. Ik zal Jehovah zingen; dat dit betekent dat de Heer alleen de heerlijkheid zij, staat vast uit de betekenis van Jehovah zingen, dus de Heer verheerlijken, nr. 8261, dus dat Hem de heerlijkheid zij; dat zij Hem alleen zij, komt omdat de Heer Jehovah is in het Woord, nr. 8261, dus Hij alleen is God.

In het Woord wordt hier en daar gezegd dat alleen God heerlijkheid en eer zij; wie niet de innerlijke dingen van het Woord weet, kan geloven dat de Heer de heerlijkheid wil en liefheeft, zoals een mens in de wereld en eveneens omdat Hij boven allen in het heelal is, en dit Hem dus toekomt; maar de Heer wil de heerlijkheid niet ter wille van Zich, maar ter wille van de mens die Hem verheerlijkt; de mens die Hem verheerlijkt, doet dat uit heilige eerbied voor Hem, dat Hij de Hoogste is en uit de vernedering van zichzelf, dat hij naar verhouding niets is; en omdat zo in de verheerlijking van de Heer door de mens en de heilige eerbied en de vernedering is gelegen, is de mens dan in de staat om de invloeiing van het goede uit de

Heer op te nemen, dus eveneens de liefde tot Hem; vandaar komt het dat de Heer de verheerlijking van de mens voor Hem wil, nrs. 4347, 4593, 5957; dat de invloeiing van het goede uit de Heer in een nederig hart plaatsvindt, zie de nrs. 3994, 7478.

8264. Omdat Hij al verhogende heeft verhoogd; dat dit betekent dat Hij Zijn Goddelijke in het Menselijke heeft geopenbaard; staat vast uit de betekenis van zich verhogen, wanneer over de Heer wordt gehandeld, te weten het Goddelijke openbaren in het Menselijke; de oorzaak dat, met al verhogende heeft Hij Zich verhoogd, dat wordt aangeduid is de volgende: dat het Goddelijke het Hoogste of het Opperste is en de Heer toen Hij in de wereld was, het Menselijke in Zich Goddelijk heeft gemaakt en dus zo al verhogende heeft verhoogd; dat met het Hoge in het Woord het Goddelijke wordt aangeduid, zie nr. 8153.

Hier wordt gezegd al verhogende heeft Hij verhoogd en daarmee wordt de openbaring van het Goddelijke in het Menselijke aangeduid, omdat in dit gezang wordt gehandeld over de Heer, namelijk dat Hij, nadat Hij Zijn Menselijke Goddelijk heeft gemaakt, de bozen in de hellen heeft geworpen en de goeden tot de hemel heeft verheven, nr. 8258 en dit door Zijn tegenwoordigheid alleen, nr. 7989; want de bozen in de hellen werpen en de goeden tot de hemel verheffen, door de tegenwoordigheid alleen, is Goddelijk.

8265. Het paard en zijn ruiter heeft Hij voortgeworpen in de zee; dat dit betekent dat ten gevolge van Zijn tegenwoordigheid alleen de valse dingen uit het boze verdoemd en in de hel geworpen werden, staat vast uit de betekenis van het paard, namelijk de valsheden vanuit het verdraaide verstandelijke; dat het paard het verstandelijke is, nrs. 2761, 2762, 3217, 5321; en in de tegengestelde zin het verdraaide verstandelijke en omdat dit geen verstandelijke is, wordt in deze zin het valse met het paard aangeduid en met het paard van farao het valse wetenschappelijke, nrs. 6125, 8146, 8148; uit de betekenis van de ruiter, namelijk de redeneringen daaruit, nrs. 8146, 8148; en uit de betekenis van voortwerpen in de zee, namelijk verdoemen en in de hel werpen; dat de zee, hier de zee Suph, de hel is, waar de valsheden vanuit het boze zijn van hen die, hoewel zij van de Kerk zijn, maar in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze waren geweest, nrs. 8099, 8137, 8148. Vandaar komt het dat zij valsheden uit het boze worden genoemd; dat die verdoemd en in de hel geworpen werden ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer alleen, is in het voorgaande hoofdstuk getoond.

De bozen kunnen immers geenszins de Goddelijke tegenwoordigheid verdragen en uithouden, want zij worden ten gevolge van die tegenwoordigheid beangst, gemarteld en als het ware ontzield; zij gedragen zich dan alsof zij in doodstrijd zijn.

De oorzaak hiervan is dat het Goddelijke de almacht in heeft en datgene wat tegengesteld is, vernietigt en uitblust, dus het valse en het boze; vandaar is het leven van hen die in het valse en het boze zijn, door de Goddelijke tegenwoordigheid in nood en voelt dan in zichzelf de hel, volgens de graad van de tegenwoordigheid; opdat degenen die in valsheden en boosheden zijn, niet geheel en al gemarteld en vernietigd worden, worden zij overdekt met hun eigen valsheden en boosheden zoals door nevels, die van zo'n natuur zijn dat die de invloeiing van het Goddelijke breken òf die terugdringen òf verstikken, net als de aardse nevels dat met de zonnestrallen doen.

Dit wordt verstaan onder de woorden bij Johannes: *'Zij zullen tot de bergen en de rotsen zeggen: Stort op ons en verbergt ons van het aangezicht van Degene Die op de troon zit, van de toorn van het Lam, omdat de grote dag van Zijn toorn is gekomen; wie derhalve zal kunnen bestaan'*, (Openbaring 6:16,17); met de bergen en de rotsen waartegen zij zullen zeggen dat zij op hen zouden storten en hen verbergen, worden de boosheden en de valsheden aangeduid; met de toorn van het Lam wordt de marteling aangeduid; het verschijnt immers

alsof het Goddelijke uit toorn martelt; terwijl het toch de boosheden en de valsheden zelf zijn; eender bij (Jesaja 2:10; Hosea 10:8; Lukas 23:30).

Dat er ten gevolge van de tegenwoordigheid alleen van de Heer verdoemenis is, wordt ook aangeduid met de volgende teksten in dit gezang: *‘Gij zendt Uw ontsteking uit, zij verteert hen zoals een stoppel; en door de wind van Uw neusgaten zijn de wateren opgehoopt geworden; de vloedden hebben overeind gestaan zoals een hoop: Gij hebt geblazen met Uw wind, de zee heeft hen bedekt, zij zochten de diepte; Gij hebt Uw rechter uitgestrekt, de aarde heeft hen verzwolgen’*, (vers 7,8,10,12); eender in zeer vele andere plaatsen in het Woord.

8266. Mijn kracht; dat dit betekent dat het al van de macht uit Hem is, staat vast uit de betekenis van de deugd, namelijk de kracht en de macht; en omdat er gezegd wordt mijn kracht en het Jehovah of de Heer betreft, is het, dat het al van de macht uit Hem is.

8267. Het gezang is Jah; dat dit betekent dat alles van het geloof en vandaar van de heerlijkheid is uit het Goddelijk Ware, dat uit Hem is, staat vast uit de betekenis van het gezang, wanneer het Jehovah betreft, dus de verheerlijking van de Heer, nr. 8261; maar wanneer het de mens betreft, zoals hier, namelijk de heerlijkheid die vanuit het geloof is, dus het geloof waaruit de heerlijkheid is, want alles van de heerlijkheid dat de mens heeft, is vanuit het geloof in de Heer, omdat het werkelijke geloof dat dus geloof is, uit de Heer is en dus zo de Heer in het geloof is, dus de heerlijkheid zelf.

De oorzaak dat de heerlijkheid van de mens is uit het geloof, is ook dat het Goddelijk Ware, waaruit en waardoor het geloof is, voor de ogen van de engelen als licht verschijnt en verder zoals de glans en de schittering van het licht.

Deze schittering van het licht, tezamen met de prachtige dingen van de hemel, die uit het licht zijn, wordt heerlijkheid genoemd en dit is niets anders dan het Goddelijk Ware, dus het geloof.

Dat Jah het Goddelijk Ware is, dat voortgaat uit het Goddelijk Menselijke van de Heer, komt omdat Jah van Jehovah is afgeleid en het wordt Jah genoemd, omdat het niet Zijn is, maar Bestaan uit het Zijn; het Goddelijk Ware immers is Bestaan, maar het Goddelijk Goede is Zijn, nr. 6880; vandaar ook wordt er gezegd, het gezang is Jah, omdat met het gezang het geloof wordt aangeduid, dat van het Goddelijk Ware is.

Met Jah wordt eveneens het Goddelijk Ware aangeduid bij David: *‘Zingt Gode, looft Zijn Naam, verheft Hem Die rijdt op de wolken, door Jah, Zijn Naam, springt op voor Hem’*, (Psalm 68:5); God loven en verheffen door Jah, Zijn Naam, is door het Goddelijk Ware. Eveneens bij dezelfde: *‘In de benauwdheid heb ik Jah aangeroepen; Hij heeft mij geantwoord in de breedte, Jah; Jehovah heeft mij geholpen; mijn sterkte en mijn gezang is Jah; ik zal niet sterven, maar leven en ik zal de werken van Jah verkondigen; ik zal binnengaan door de poorten van de gerechtigheid en ik zal Jah belijden’*, (Psalm 118:5,13,14,17,19); daar is Jah de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware; eender Jah in Hallelu-Jah, (Psalm 105:45; Psalm 106:1,49; Psalm 111:1; Psalm 112:1; Psalm 113:1,9; Psalm 115:17,18; Psalm 116:19).

8268. En Hij is mij tot heil geweest; dat dit betekent dat daaruit de zaliging is, staat zonder verdere verklaring vast.

8269. En ik zal Hem een habitakel stichten; dat dit betekent dat Hij in het goede, dat uit Hem is, als in Zijn hemel zal zijn, staat vast uit de betekenis van het habitakel, wanneer het van de Heer of Jehovah wordt gezegd, dus het goede; dat het habitakel van de Heer het goede is, komt omdat al het goede uit de Heer is; dus is het goede van de Heer, en wel dermate dat men zeggen kan dat de Heer het goede is; wanneer de Heer daarin woont, woont Hij in Zijn

Goddelijke; Hij kan ook nergens anders wonen, volgens de woorden van de Heer bij Johannes: *‘Jezus zei: Indien iemand Mij zal hebben liefgehad, die bewaart Mijn woord en Mijn Vader heeft hem liefen Wij zullen tot hem komen en zullen verblijf bij hem maken’*, (Johannes 14:23); het goede uit het Goddelijke wordt hier beschreven met de Heer liefhebben en Zijn woord bewaren, want het goede is van de liefde; er wordt gezegd dat Zij bij hem verblijf zouden maken, dat wil zeggen, in het goede bij hem.

Er staat als in Zijn hemel, omdat de hemel het habitakel van God wordt genoemd, en wel hierdoor dat het goede, dat uit de Heer is, daar is en de hemel samenstelt.

De Heer is ook in ieder mens als in Zijn hemel, wanneer Hij in het goede daar is, want de hemel van de mens is het goede en de mens is door het goede bij de engelen in de hemel. Daaruit blijkt nu dat met Ik zal hem een habitakel stichten, wordt aangeduid dat Hij in het goede, dat uit Hem is, als in Zijn hemel zal zijn.

8270. De God van mijn vader; dat dit betekent dat er geen ander Goddelijke is geweest in de Oude Kerken, staat vast uit de betekenis van de vader, namelijk de Oude Kerk, nrs. 6050, 6075, 7649, 8055; vandaar is de God van de vader het Goddelijke in de Oude Kerken. Dat het Goddelijke in die Kerken de Heer is geweest, zie de nrs. 6846, 6876, 6884; en dat geen ander onder Jehovah door hen werd verstaan dan de Heer, nrs. 1343, 5663.

8271. En ik zal Hem verhogen; dat dit betekent dat ook nu voor Hem de Goddelijke eredienst is, staat vast uit de betekenis van verhogen, wanneer van de mens wordt gezegd dat hij Jehovah zal verhogen, dus de eredienst; want de Goddelijke eredienst bestaat in de verhoging van de Heer ten opzichte van zichzelf, wat gebeurt volgens de graad van de vernedering van zichzelf voor de Heer; de vernedering is het wezenlijke van de Goddelijke eredienst; wanneer de mens in dit wezenlijke is, dan is hij in de staat van, uit de Heer het ware op te nemen dat van het geloof is en het goede dat van de naastenliefde is, dus in de staat van Hem te vereren. Indien echter de mens zich voor de Heer verhoogt, dan sluit hij zijn innerlijk gemoed voor de opneming van het goede en het ware uit de Heer.

Wat zich verhogen is, wanneer van de Heer wordt gezegd dat Hij Zich verhoogt, zie nr. 8264.

8272. vers 3-5. *Jehovah is een krijgsman, Jehovah is Zijn Naam. De wagens van farao en zijn leger heeft Hij voortgeworpen in de zee; en de keur van de driemansleiders, zij zijn ondergedompeld in de zee Suph. De afgronden hebben hen overdekt, zij zijn neergedaald in de diepten zoals een steen.*

Jehovah is een Krijgsman, betekent dat de Heer tegen alle boosheden en valsheden die uit de hellen zijn, beschermt; Jehovah is Zijn Naam, betekent dat Hij alleen het is uit Wie alle dingen zijn; de wagens van farao en zijn leger heeft Hij voortgeworpen in de zee, betekent de valsheden vanuit het boze in het bijzonder en in het algemeen van hen die van de Kerk zijn en daar in een leven van het boze waren, dat zij zich bij Zijn tegenwoordigheid in de hellen hebben geworpen; en de keur van de driemansleiders, betekent alle dingen met de afzonderlijke, zijn ondergedompeld in de zee Suph, betekent dat zij zich hebben toegesloten met de valsheden uit het boze; de afgronden hebben hen overdekt, betekent dat de valsheden uit de begeerten hen hebben bedekt; zij zijn neergedaald in de diepten zoals een steen, betekent dat zij tot het lagere zijn gevallen zoals uit zwaarte.

8273. Jehovah is een Krijgsman; dat dit betekent dat de Heer tegen alle boosheden en valsheden die uit de hellen zijn, beschermt, staat vast uit de betekenis van de krijgsman, namelijk degene die tegen het valse en boze, dat wil zeggen, tegen de hellen, strijdt en overwint, hier die de mens daartegen beschermt; want zoals eerder is getoond, de Heer alleen

strijdt voor de mens en beschermt hem, wanneer hij door de hellen wordt aangevallen en wel aanhoudend, vooral in verzoeken, die de geestelijke gevechten zijn.

De Heer wordt Krijgsman genoemd uit hoofde hiervan, in de eerste plaats, dat Hij in de wereld was, alleen, dat wil zeggen, uit Zich, heeft gestreden tegen de hellen, die toen voor het merendeel geopend waren en allen, hoe velen er ook in het andere leven kwamen, aanvielen en probeerden hen te onderwerpen.

De oorzaak dat de duivelse bende, dat wil zeggen, de hellen, toen op die wijze woedden, was omdat het Goddelijke dat door de hemel heengaat en dat vóór de Komst van de Heer het Goddelijk Menselijke was, niet machtig genoeg was tegen de boosheden en de valsheden die zo onmetelijk waren toegenomen.

Daarom behaagde het het Goddelijke Zelf om het menselijke aan te nemen en dit Goddelijk te maken en toen tegelijk, door in Zich toegelaten gevechten, die duivelse bende in de hellen te werpen en daar op te sluiten en aan de hemelen te onderwerpen; en daarbij ook de hemelen zelf in orde te brengen.

Krachtens deze gevechten wordt de Heer in de eerste plaats Krijgsman genoemd; en daarna, dat Hij, toen Hij dus de hellen had overwonnen en de Gerechtigheid was geworden, uit de Goddelijke macht de mensen beschermt en wel voortdurend en vooral in de gevechten van de verzoeken.

Dat de Heer alleen en uit Zich tegen de hellen gestreden en die overwonnen heeft, staat als volgt bij Jesaja: *'Het gericht is achterwaarts geworpen en de gerechtigheid stond van verre, want de waarheid struikelde op de straat en de rechtheid kan niet aankomen, terwijl de waarheid is weggenomen en hij die van het boze wijkt, is onzinnig.*

Jehovah zag en het was boos in Zijn ogen, dat er geen gericht was; en Hij zag dat er geen man was en Hij ontzette Zich dat er geen was die tussenbeide kwam; daarom heeft Zijn arm Hem heil beschikt en Zijn gerechtigheid wekte Hem op; vandaar trok Hij de gerechtigheid aan zoals een pantsier en de helm des heils op Zijn hoofd', (Jesaja 59:14-17).

Hier wordt de staat van die tijd in de ene en de andere wereld beschreven, en dat de Heer uit Zich alleen de gevallen staat herstelde.

Evenzo bij dezelfde: *'Wie is Deze Die uit Edom komt, dieprood de gewaden uit Bozra; Deze, eerwaardig in Zijn gewaad, voortgaand in de veelheid van Zijn sterkte; Ik Die spreek in gerechtigheid, groot tot heil; Ik heb de wijnpers alleen getreden en van de volken was er geen man met Mij, weswege hun overwinning is gespat op Mijn klederen; want de dag van de wraak is in Mijn hart en het jaar van Mijn verlossen was gekomen; Ik zag rondom, maar er was geen die hielp en Ik ontzette Mij, maar er was geen die ondersteunde; daarom heeft Mijn arm Mij heil beschikt', (Jesaja 63:1-5).*

Hieruit kan vaststaan dat de Heer alleen in de wereld heeft gestreden tegen de hellen en die heeft overwonnen.

Met de gevechten en de overwinningen op de hellen is het als volgt gesteld; hij die ze eenmaal heeft overwonnen, overwint ze voortdurend, want door de overwinning verwerft hij zich macht daarover; hij bevestigt immers voor zoveel in zich het goede dat van de liefde is en het ware dat van het geloof is en eigent het zich ook voor zoveel toe, waartegen de hellen daarna niets wagen.

De Heer heeft, toen Hij in de wereld was, de gevechten van de verzoeken in Zich uit alle hellen toegelaten en daardoor het Menselijke in Zich Goddelijk gemaakt en toen tegelijk de hellen voor altijd onder Zijn gehoorzaamheid gebracht, zie de nrs. 1663, 1668, 1690, 1692, 1737, 1813, 1820, 2776, 2786, 2795, 2803, 2814, 2816, 4287.

Vandaar komt het dat de Heer alleen over de hellen macht heeft tot in het eeuwige en Hij uit de Goddelijke macht voor de mens strijdt.

Vandaar nu komt het dat de Heer Krijgsman wordt genoemd en eveneens Held, zoals bij Jesaja: *'Jehovah zal zoals een Held uitgaan, zoals een Man der oorlogen zal Hij de ijver*

opwekken, Zijn vijanden zal Hij overweldigen, (Jesaja 42:13); en bij David: *‘Wie is de Koning der heerlijkheid; Jehovah de Sterke en de Held, Jehovah de Krijgsheld; Wie is deze Koning der heerlijkheid, Jehovah Zebaoth*’, (Psalm 24:8,10).

Waar in het Woord een oorlog wordt vermeld, wordt in de innerlijke zin een geestelijke oorlog verstaan, namelijk tegen de valsheden en de boosheden, of wat hetzelfde is, tegen de duivel, dat wil zeggen tegen de hellen, nrs. 1664, 2686.

Over de oorlogen of de gevechten van de Heer tegen de hellen, wordt in de innerlijke zin gehandeld, zowel in de historische als in de profetische teksten van het Woord; eveneens over de oorlogen en gevechten van de Heer voor de mens.

Bij de Ouden, bij wie de Kerk van de Heer was, was ook een Woord, zowel historisch als profetisch, dat heden ten dage niet meer voorhanden is; het historische Woord werd genoemd het Boek der Oorlogen van Jehovah en het profetische Woord, de Uitspraken; dit Woord wordt vermeld bij Mozes, (Numeri 21:14,27); dat met dat Woord daar in vers 27 de profetische dingen worden aangeduid, blijkt uit de betekenis van dat Woord in (Numeri 23:17,18; 24:3,15); onder de oorlogen van Jehovah werden daar verstaan de gevechten en de overwinningen van de Heer tegen de hellen, toen Hij in de wereld was; en eveneens de voortdurende gevechten en overwinningen daarna voor de mens, voor de Kerk en voor Zijn rijk.

Want de hellen willen zich aanhoudend oprichten; zij hijgen immers naar niets anders dan naar heerschappij, maar zij worden teruggedreven door de Heer alleen; hun pogingen om zich op te werpen verschijnen zoals een opborrelen en zoals de uitwerpingen aan de rug bij de mens; maar even vaak als zij dit proberen, worden verscheidenen daar des te dieper neergeworpen.

8274. Jehovah is Zijn Naam; dat dit betekent dat Hij alleen Degene is uit Wie alle dingen zijn, staat vast uit de betekenis van de Naam van Jehovah, namelijk alles van het geloof en van de liefde of alles van het ware en het goede in samenvatting waardoor de Heer wordt vereerd, nrs. 2724, 3006, 6674; en in de hoogste zin het Goddelijk Menselijke van de Heer, nrs. 2628, 6887, uit Wie alle dingen zijn.

Daaruit en eveneens uit hoofde hiervan dat Jehovah het Zijn zelf is, dus het Zijn van alle dingen, blijkt, dat met Jehovah is Zijn Naam wordt aangeduid dat het de Heer alleen is uit Wie alle dingen zijn.

8275. De wagens van farao en zijn leger heeft Hij voortgeworpen in de zee; dat dit betekent de valsheden uit het boze in het bijzonder en in het algemeen van hen die van de Kerk en daar in het leven van het boze waren, dat zij zich bij Zijn tegenwoordigheid in de hellen hebben geworpen, staat vast uit de betekenis van de wagens, namelijk de valsheden, nrs. 8146, 8148, 8215; hier de valsheden in het bijzonder, omdat er ook wordt gezegd het leger, waarmee de valsheden in het algemeen worden aangeduid.

Dat het leger de valsheden zijn, zie de nrs. 3448, 8138, 8146, 8148; uit de uitbeelding van farao en van de Egyptenaren, namelijk zij die van de Kerk zijn en toch in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze waren en vandaar in louter valsheden vanuit het boze, nrs. 7926, 8132, 8135, 8138, 8148; uit de betekenis van de zee, hier de zee van Suph, dus de hel waar degenen zijn die in valsheden zijn, nrs. 8099, 8137, 8148; Hij heeft voortgeworpen in de zee, is vandaar dat Hij in de hel heeft geworpen, in de innerlijke zin dat zij zichzelf door de tegenwoordigheid alleen van de Heer daarheen hebben geworpen, nr. 8265.

Hieruit blijkt, dat met de wagens van farao en zijn leger heeft Hij voortgeworpen in de zee, wordt aangeduid, dat de valsheden vanuit het boze in het bijzonder en in het algemeen van hen die van de Kerk en daar in een leven van het boze waren, zich door de tegenwoordigheid van de Heer in de hellen hebben geworpen.

8276. En de keur van de driemansleiders; dat dit betekent alle dingen met de afzonderlijke, staat vast uit de betekenis van de driemansleiders, namelijk de algemeenheden waaronder de bijzonderheden in een reeks zijn, nr. 8150; dus alle en de afzonderlijke dingen; want wanneer er wordt gezegd de algemene dingen, worden ook de bijzondere dingen verstaan die onder die en in die zijn en eveneens de afzonderlijke dingen die onder de bijzondere en in die zijn, want het algemene zonder die is niets; het wordt immers het algemene genoemd naar die, omdat het de samenvatting van verscheidene dingen is.

Vandaar komt het, dat met de driemansleiders alle dingen en de afzonderlijke worden aangeduid.

Er wordt gezegd een keur en daarmee worden de voornaamste dingen aangeduid, namelijk de valse, waaronder de overige zijn.

8277. Zijn ondergedompeld in de zee Suph; dat dit betekent dat zij zich hebben opgesloten in valsheden vanuit het boze, staat vast uit de betekenis van ondergedompeld worden, hier in de wateren van de zee Suph, dus zich opsluiten in valsheden vanuit het boze; met de wateren van die zee immers worden de valsheden aangeduid, nrs. 8137, 8138; en met ondergedompeld worden, wordt aangeduid, opgesloten en omgeven door valsheden worden; want degenen die in de hellen zijn, worden opgesloten en omgeven door valse dingen, zoals zij die worden ondergedompeld door wateren; dat zij zichzelf daarin onderdompelen of opsluiten, zie de nrs. 7926, 8227, 8228.

8278. De afgronden hebben hen overdekt; dat dit betekent dat de valsheden uit de begeerten hen hebben bedekt, staat vast uit de betekenis van de afgronden, namelijk de valsheden die uit de begeerten zijn; onder de afgronden in het Woord worden de wateren en de watermassa's in de diepten verstaan en met de wateren in de goede zin worden waarheden aangeduid en in de tegengestelde zin dus valsheden, nrs. 739, 790, 2702, 3058, 3424, 4976, 5668; en met de diepten worden de hellen aangeduid.

Vandaar komt het dat de afgronden de valsheden vanuit de begeerten zijn en ook dat die de hellen zijn.

Dat onder de afgronden in het Woord de wateren in de diepten en de watermassa's worden verstaan, staat vast bij Ezechiël: *'De wateren deden de ceder groeien, de afgrond maakte hem hoog, zodat deze met zijn rivieren ging rondom uw planting en hij zond waterleidingen uit tot alle bomen van het veld'*, (Ezechiël 31:4).

Bij David: *'Hij kliefde de rotsen in de woestijn en Hij deed drinken de grote afgronden; Hij leidde vloed van de rots uit en deed de wateren afdalen zoals vloed'*, (Psalm 78:15,16).

Bij Mozes: *'Een goed land, een land van rivieren der wateren, van bronnen en van afgronden uitgaande van het dal en van de berg'*, (Deuteronomium 8:7); in deze plaatsen staan de afgronden voor de wateren in massa's, en de wateren in massa's of de afgronden, voor de waarheden van het geloof in overvloed; ze doen drinken de grote afgronden uit de rots, staat daarvoor dat de waarheden van het geloof zonder tekortkoming waren, want de rots is het geloof uit de Heer, dus de Heer ten aanzien van het geloof; de afgronden uitgaande van het dal en van de berg, staan voor de waarheden van het geloof uit de liefde; vandaar ook waren onder de zegeningen van Jozef *'de zegeningen des afgronds, liggende beneden'*, (Genesis 49:25; Deuteronomium 33:13).

Dat de afgronden de valsheden vanuit de begeerten zijn, dus ook de hellen, staat vast bij Jesaja: *'Ontwaak naar de dagen der oudheid, de geslachten der eeuwigheid; zijt Gij het niet die de zee uitdroogt, de wateren van de grote afgrond en de diepten van de zee stelt tot een weg, opdat de verlost doorgaan'*, (Jesaja 51:9-11).

Bij dezelfde: *'Jehovah, Die de wateren vóór hen kliefde, Die hen leidde door de afgronden, zoals een paard in de woestijn; zij stootten niet aan'*, (Jesaja 63:12,13).

Bij Ezechiël: *'Zo zei de Heer Jehovih: Wanneer Ik u zal gegeven hebben tot een verlaten stad, zoals de steden die niet bewoond worden, wanneer Ik tegen u de afgrond zal hebben doen opkomen en vele wateren u zullen overdekt hebben'*, (Ezechiël 26:19).

Bij Johannes: *'Ik zag een ster, uit de hemel gevallen op de aarde, aan welke werd gegeven de sleutel van de put van de afgrond en zij heeft de put van de afgrond geopend'*, (Openbaring 9:1,2,11).

Bij dezelfde: *'Het levende wezen dat opklimt uit de afgrond, maakte krijg met hen'*, (Openbaring 11:7).

Verder bij dezelfde: *'Het levende wezen dat gij gezien hebt, was en is niet; en het zal opklimmen uit de afgrond en in het verderf heengaan'*, (Openbaring 17:8); in deze plaatsen staan de afgronden voor de hellen, dus eveneens voor valsheden vanuit begeerten, want deze zijn in de hellen en maken die.

Omdat die met afgronden worden aangeduid, worden daarmee ook verzoeken aangeduid, want verzoeken vinden plaats door het binnen werpen van valsheden en boosheden uit de hellen; in deze zin bij Jonas: *'De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe, de afgrond omgordde mij'*, (Jonas 2:5); bij David: *'De afgrond is roepende tot de afgrond, tot de stem van Uw watergoten; al Uw brekers en Uw golven zijn over mij heengegaan'*, (Psalm 42:8); bij dezelfde: *'Gij Die mij vele en boze benauwdheden hebt getoond, keer weder en maak mij levend en doe mij uit de afgronden van de aarde wederkeren en opklimmen'*, (Psalm 71:20).

8279. Zij Zijn neergedaald in de diepten zoals een steen; dat dit betekent dat zij in de laagte zijn gevallen zoals door zwaarte, staat vast uit de betekenis van neerdalen, wanneer het is tot een laagte, zoals door zwaarte, dus vallen; uit de betekenis van de diepten, dus de laagten, waar de hellen zijn, waarover hierna; uit de betekenis van zoals een steen, dus zoals uit zwaarte; er wordt gezegd zoals een steen, omdat met de steen in de echte zin het ware wordt aangeduid, nrs. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798, 6426, vandaar in de tegengestelde zin het valse; het valse vanuit het boze is ook van zo'n natuur, dat het omlaag valt, zoals het zware in de wereld; het ware uit het goede echter is van zo'n natuur dat het in de hoogte opklimt, zoals het lichte in de wereld.

Vandaar komt het, dat de bozen zolang zij nog niet zijn verwoest ten aanzien van de waarheden, in een streek boven de hellen zijn; maar zodra zij verwoest zijn, dat wil zeggen, beroofd van de waarheden, is het alsof hun de vleugels waren afgesneden en dan vallen zij als gewichten omlaag en hoe erger de valsheden uit het boze zijn, des te dieper.

Vandaar komt het dat met de diepten evenzeer als met de afgronden, de hellen worden aangeduid, maar met de diepten de hellen ten opzichte van het boze en met de afgronden de hellen ten opzichte van het valse dat daaruit is; zoals bij Jeremia: *'Vliedt, zij hebben zich afgekeerd in het diepe hebben zij zich neergelaten om te wonen'*, (Jeremia 49:8,30).

Bij David: *'De wateren zijn gekomen tot aan de ziel, ik ben ondergedompeld in de modder van de diepte; er is ook geen bestand; ik ben gekomen in de diepten der wateren en de vloed overstort mij. Ruk mij uit de modder, opdat ik niet ondergedompeld zal worden, laat ik ontruikt worden aan mijn haters en uit de diepten der wateren, opdat mij de vloed der wateren niet overstort en opdat mij de diepte niet zal verzwelgen, noch de kuil over mij zijn mond zal sluiten'*, (Psalm 69:2,3,15,16).

Bij Micha: *'Hij zal in de diepte van de zee al hun zonden voortwerpen'*, (Micha 7:19).

Dat het diepe de hel is ten opzichte van het boze, komt omdat het tegengesteld is aan het hoge, waarmee de hemel wordt aangeduid en waarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede, nr. 8153; het boze stemt ook overeen met het zware op aarde, dat ten gevolge van

zijn eigen gewicht neervalt, dus eveneens met de zwaarte van een steen, wanneer met een steen het valse wordt aangeduid.

8280. vers 6-10. *Uw rechter, Jehovah, is grootgemaakt in sterkte; met Uw rechter, Jehovah, verbreekt Gij de vijand. En in de veelheid van Uw uitmuntendheid vernietigt Gij hen die tegen U opstaan; Gij zendt Uw ontsteking uit, zij verteert hen zoals een stoppel. En door de wind van Uw neusgaten zijn de wateren opgehoopt geworden, de vloedden hebben overeind gestaan zoals een hoop, de afgronden zijn gestold in het hart van de zee. De vijand zei: Ik zal vervolgen, ik zal achterhalen, ik zal de buit delen, mijn ziel zal van hen vervuld worden, ik zal mijn zwaard uittrekken, mijn hand zal hen uitdrijven. Gij hebt geblazen met Uw wind, de zee heeft hen bedekt; zij hebben het diepe gezocht, zoals lood in de geweldige wateren.*

Uw rechter, Jehovah, is grootgemaakt in sterkte, betekent de getoonde almacht van de Heer; met Uw rechter, Jehovah, verbreekt Gij de vijand, betekent de uitwerking van de almacht op de boosheden en de valsheden daaruit, waarvan de macht teniet wordt gedaan; en in de veelheid van Uw uitmuntendheid vernietigt Gij hen die tegen U opstaan, betekent dat uit het Goddelijke de tegengestelde dingen als van geen waarde worden verworpen; Gij zendt Uw ontsteking uit, betekent de woede van de begeerten en het streven om geweld aan te doen, bij de bozen; zij verteert hen zoals een stoppel, betekent vandaar de verwoesting en de verdoemenis uit henzelf; en door de wind van Uw neusgaten zijn de wateren opgehoopt geworden, betekent de valsheden tot één verzameld door de tegenwoordigheid van de hemel; de vloedden hebben overeind gestaan zoals een hoop, betekent dat zij die aanhoudend naar het boze streven, niet in het minst konden bestoken; de afgronden zijn gestold in het hart van de zee, betekent dat de onzinnige valsheden vanuit het boze van de begeerten van de zelflievende geenszins konden opduiken; de vijand zei, betekent de gedachten van hen die in het boze zijn en daaruit in valsheden vóór de Komst van de Heer; ik zal vervolgen, betekent de bestoking; ik zal achterhalen, betekent de onderwerping; ik zal de buit delen, betekent de slavernij; mijn ziel zal vervuld worden, betekent de verkwikking; ik zal het zwaard uittrekken, betekent de aanhoudende strijd van het valse vanuit het boze; mijn hand zal hen uitdrijven, betekent dat uit de macht de hemel vernietigd zal worden; Gij hebt geblazen met Uw wind, betekent de tegenwoordigheid van de Heer met de engelen; de zee heeft hen bedekt, betekent dat al het valse dat zij hadden, hen verstopte; zij hebben het diepe gezocht zoals lood, betekent dat de boosheden hen neertrokken in de laagte, zoals de zware dingen in de wereld; in de geweldige wateren, betekent de omgeven door de onmetelijke menigte van valsheden.

8281. Uw rechter, Jehovah, is grootgemaakt in sterkte; dat dit de almacht van de Heer betekent, dat zij getoond werd, staat vast uit de betekenis van de rechter van Jehovah, te weten de almacht, waarover hierna; en uit de betekenis van grootgemaakt in sterkte, te weten getoond; want de Goddelijke macht wordt getoond door de sterkte waarmee zij wordt grootgemaakt.

Dat de rechter van Jehovah de almacht is, komt omdat met de hand in het Woord de macht wordt aangeduid en zo door de rechter een uitmuntende macht; vandaar is de hand of de rechter, wanneer dit wordt gezegd van Jehovah, de Goddelijke macht of de almacht; dat de hand of de rechter de macht is, zie de nrs. 878, 4931-4937, 6292, 6947, 7188, 7189, 7518; en dat zij, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot Jehovah, de almacht is, nrs. 3387, 7518, 7673, 8050, 8069, 8153.

Dat de rechter van Jehovah de Goddelijke macht of de almacht is, staat ook vast uit deze volgende plaatsen in het Woord; bij Mattheüs: *‘Jezus zei: Van nu aan zult gij zien de Zoon des Mensen, zittende aan de rechter van de macht en komende op de wolken van de hemel’*, (Mattheüs 26:64; Markus 14:62).

Bij Lukas: *‘Van nu aan zal de Zoon des Mensen zijn zittende aan de rechter van de kracht van God’*, (Lukas 22:69).

En verder bij David: *‘Gezegde van Jehovah tot mijn Heer: Zit aan Mijn rechter, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank van Uw voeten. Gij zijt priester tot in het eeuwige, naar de wijze van Melchizedek; de Heer aan Uw rechter heeft de koningen geslagen ten dage van de toorn’*, (Psalm 110:1,4,5).

Wie niet weet dat de rechter, wanneer het van Jehovah wordt gezegd, de almacht betekent, kan geen andere voorstelling uit deze woorden van de Heer begrijpen, dan dat de Heer zal zitten aan de rechterzijde van Zijn Vader en heerschappij zal hebben zoals degene die aan de rechterzijde van een koning op aarde zit; maar de innerlijke zin onderricht wat in die plaatsen onder zitten aan de rechter wordt verstaan, namelijk de Goddelijke almacht; vandaar wordt eveneens gezegd, zitten aan de rechter van de macht en aan de rechter van de kracht Gods. Dat het de Heer is Die de almacht heeft, is duidelijk, want het wordt van de Heer gezegd en onder de Heer wordt bij David de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware verstaan en eveneens onder de Zoon des Mensen bij de evangelisten; het is immers het Goddelijk Ware dat de almacht heeft uit het Goddelijk Goede.

Dat het Goddelijk Ware de almacht heeft, zie de nrs. 6948, 8200; in het algemeen dat de macht is van het ware uit het goede, nrs. 3091, 3563, 4931, 6344, 6423; en dat vandaar van de hand wordt gesproken met betrekking tot het ware, nrs. 3091, 4931; en dat de Zoon des Mensen het Goddelijk Ware is dat voortgaat uit de Heer, nrs. 2159, 2803, 2813, 3704.

De Goddelijke macht of de almacht wordt met de rechter ook in de volgende plaatsen aangeduid bij David: *‘Nu weet ik, dat Jehovah Zijn Gezalfde behoudt; zij zullen Hem antwoorden in de hemel, door de krachten van het heil van Zijn rechter’*, (Psalm 20:7).

Bij dezelfde: *‘Jehovah, aanschouw uit de hemelen en zie en bezoek deze wijnstok en de scheut die Uw rechter geplant heeft, op de zoon, Gij hebt U gesterkt’*, (Psalm 80:15,16).

Bij dezelfde: *‘Gij hebt een arm met kracht; sterk is Uw hand, verhoogd zal worden Uw rechter’*, (Psalm 89:14).

Bij dezelfde: *‘Mijn sterkte en gezang is Jah, Hij is mij tot heil geworden; de stem van het gejubel en van het heil is in de tenten van de gerechten, de rechter van Jehovah doet krachtige daden, de rechter van Jehovah is verhoogd, de rechter van Jehovah doet krachtige daden’*, (Psalm 118:14-16); in deze plaatsen staat de rechter van Jehovah voor de almacht en in de hoogste zin voor de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware; dit is eveneens elders duidelijk bij David: *‘Uw hand, Jehovah, zij voor de man voor Uw rechter, voor de Zoon des Mensen hebt Gij U gesterkt’*, (Psalm 80:18); de man de rechter van Jehovah en de Zoon des Mensen, staat voor de heer ten aanzien van het Goddelijk Ware.

Bij dezelfde: *‘Gij hebt met Uw hand de natiën verdreven; niet met hun zwaard hebben zij het land bezeten en hun arm heeft hun niet gered, maar Uw rechter en Uw arm en het licht van Uw aangezichten’*, (Psalm 44:3,4); het licht van de aangezichten van Jehovah is het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede, dus eveneens de rechter en de arm.

Bij Jesaja: *‘God heeft gezworen bij Zijn rechter en bij de arm van Zijn sterkte’*, (Psalm 62:8); hier staat eveneens de rechter van God en de arm van Zijn sterkte, voor de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware; Jehovah immers, of de Heer, zweert niet bij een ander dan bij Zichzelf, nr. 2842, dus bij het Goddelijk Ware, want Dit is Hijzelf, omdat het uit Hemzelf is. Vandaar komt het, dat in het Woord hier en daar de Heer niet alleen de Rechter en de Arm van Jehovah wordt genoemd, maar ook de Sterkte, waardoor Hij de vijanden verbreekt en eveneens de Hamer, zoals bij (Jeremia 51:19-21).

De Heer kwam ook in de wereld en werd daar het Goddelijk Ware en daarna het Goddelijk Goede, waaruit het Goddelijk Ware is, opdat Hij alle boosheden en valsheden zou opsluiten in de hellen en de goedheden en waarheden verzamelen in de hemelen en die daar in de Goddelijke orde schikken.

Hieruit nu staat vast dat met de rechter van Jehovah in het Woord de almacht wordt aangeduid, die het Goddelijke heeft door het Goddelijk Ware.

Dat de rechter een uitmuntende macht heeft, ontleent de oorsprong daaraan, dat zij die in de Grootste Mens of in de hemel betrekking hebben op de schouders, armen en handen, diegenen zijn die machtig zijn uit het ware dat vanuit het goede is, dat wil zeggen, uit het geloof dat vanuit de liefde is, nrs. 4931-4937, 7518.

8282. Met Uw rechter, Jehovah, verbreekt Gij de vijand; dat dit de uitwerking van de almacht op de boosheden en de valsheden daaruit betekent, waarvan de macht teniet wordt gedaan, staat vast uit de betekenis van de rechter van Jehovah, dus de almacht van de Heer, nr. 8181; uit de betekenis van verbreken, dus tenietdoen; en uit de betekenis van de vijand, te weten de boosheden en de valsheden, want in de geestelijke zin wordt niets anders verstaan onder vijanden, tegenpartijders en haters; zij worden zo genoemd, niet omdat de Heer voor hen een vijand is of hun haat toedraagt, maar omdat zij haters en vijanden zijn tegen het Goddelijke; wanneer zij echter zichzelf verwoesten en in de verdoemenis en de hel werpen, schijnt het alsof dit komt door het Goddelijke.

Met die schijn of die begoocheling is het zo gesteld als met iemand die de zon dagelijks een beweging rondom de aarde ziet maken en daardoor gelooft dat die beweging van de zon is, terwijl die toch van de aarde is.

En het is daarmee gesteld zoals met iemand die tegen de wetten zondigt en daarvoor door de koning of een rechter veroordeeld en gestraft wordt, en dat hij gelooft dat dit van de koning of van de rechter komt, terwijl het toch uit hemzelf is omdat hij tegen die wetten handelde. Evenzo met degene die zich in het water of het vuur, of zich in een uitgestoken zwaard werpt of tegen een vijandige bende strijdt, en dan zal geloven dat zijn verderf daarvandaan komt, terwijl het toch uit hemzelf komt.

Zo is het ook gesteld met hen die in het boze zijn en zich tegen het Goddelijke verheffen en zich midden daarin werpen.

8283. En in de veelheid van Uw uitmuntendheid vernietigt Gij hen die tegen U opstaan; dat dit betekent dat uit het Goddelijke de tegengestelde dingen als van geen waarde worden verworpen, staat vast uit de betekenis van de veelheid van de uitmuntendheid, namelijk het Goddelijke ten aanzien van de macht over datgene wat zich daar tegenover stelt; uit de betekenis van vernietigen, dus als van geen waarde verwerpen; en uit de betekenis van hen die opstaan, dus zij die zich tegenover stellen, dus de tegenstellingen.

8284. Gij zendt Uw ontsteking uit; dat dit de woede van de begeerten betekent en het streven om geweld aan te doen, bij de bozen, staat vast uit de betekenis van de ontsteking, wanneer die aan Jehovah of de Heer wordt toegekend; dus de vernietiging en de bestraffing van het streven bij hen die zich tegenover het Goddelijke stellen en degenen geweld aan willen doen die door het Goddelijke worden beschermd; dat dit verschijnt zoals een toorn en ontsteking uit het Goddelijke en dat dit toch bij henzelf is, zie de nrs. 5798, 6071, 6997; dat niet alleen de toorn en de ontsteking, maar ook alle kwaad dat gebeurt, aan het Goddelijke worden toegekend, terwijl die toch uit henzelf zijn, nrs. 2447, 6071, 6991, 6997, 7533, 7632, 7643, 7679, 7877, 7926, 8223, 8227, 8228; dat de sfeer van dit streven om kwaad te doen voortdurend is uit de hellen, maar dat de sfeer van het streven om het goede te doen voortdurend is uit de hemelen, zie nr. 8209.

8285. Zij verteert hen zoals een stoppel; dat dit betekent vandaar de verwoesting en de verdoemenis uit henzelf, staat vast uit de betekenis van eten, dus verteren en in de geestelijke zin verwoesten en verdoemen, want de vertering van hen die in het boze zijn, is de

verwoesting en de verdoemenis; dan zijn zij immers niet in enig ware, maar in louter valsheden vanuit het boze, en vandaar niet meer in enig geestelijk leven. Er wordt gezegd zoals een stoppel, omdat de volledige vernietiging, dat wil zeggen, de verwoesting, wordt aangeduid.

8286. En door de wind van Uw neusgaten zijn de wateren opgehoopt geworden; dat dit betekent dat de valsheden tot één hoop verzameld zijn door de tegenwoordigheid van de hemel, staat vast uit de betekenis van de wind of adem van de neusgaten, te weten de hemel, waarover hierna; uit de betekenis van opgehoopt worden, namelijk tot één hoop verzameld worden; en uit de betekenis van de wateren, namelijk de valsheden, nrs. 7307, 8138; dat de verdoemenis en de neerwerping in de hel de verzameling van alle valsheden vanuit het boze is en de verstopping daardoor, zie de nrs. 8146, 8210, 8232; en dat dit plaatsvindt ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer alleen, nr. 8265.

Dat de wind of adem van de neusgaten van Jehovah of van de Heer de hemel is, komt omdat daaronder de adem van het leven wordt verstaan, dus het Goddelijke leven en omdat dit het leven van de hemel maakt, wordt met de wind van de neusgaten van Jehovah de hemel aangeduid.

Vandaar komt eveneens, dat hetzelfde woord in de oorspronkelijke taal zowel wind als geest betekent.

Dat met de wind van Jehovah of de adem van Hem het leven wordt aangeduid dat van de hemel is en dat van de mens is die in de hemel is, dat wil zeggen, van de wederverwekte, staat vast bij David: *‘Door het woord van Jehovah zijn de hemelen gemaakt en door de geest (wind) van Zijn mond al zijn heir’*, (Psalm 33:6).

Bij dezelfde: *Verzamelt Gij hun geest, zij geven de geest en tot hun stof vallen zij weder; zendt Gij Uw geest (wind) uit, zij worden geschapen’*, (Psalm 104:29,30).

Bij Ezechiël: *‘Jehovah zei tot mij: Zullen deze beenderen leven? Toen zei Hij: Profeteer over de geest, profeteer zoon des mensen en zeg tot de wind: Zo zei de Heer Jehovih: Van de vier winden, kom gij geest en blaas in deze gedoden, opdat zij leven; en in hen kwam de geest en zij herleefden’*, (Ezechiël 37:3,9,10).

Bij Johannes: *‘Ik zag vier engelen staande op de vier hoeken van de aarde, terughoudende de vier winden van de aarde, opdat geen wind zou waaien op de aarde, noch op de zee, noch op enige boom’*, (Openbaring 7:1); hier staat de wind voor het leven van de hemel, dat wil zeggen, voor het Goddelijk leven.

Zoals eveneens bij Job: *‘De geest van God heeft mij gemaakt en de adem van Schaddai heeft mij levend gemaakt’*, (Job 33:4).

Omdat de wind het leven betekende, zegt de Heer daarom ook wanneer Hij over de wederverwekking van de mens leert: *‘De geest (of de wind) blaast waarheen hij wil en gij hoort zijn stem, doch gij weet niet vanwaar hij komt of waar hij heengaat; alzo is een elk die uit de geest gegeneerd is’*, (Johannes 3:8).

En omdat met de wind van Jehovah of de adem van Hem het leven uit het Goddelijke werd aangeduid, wordt er daarom waar over het nieuwe leven van Adam wordt gehandeld, gezegd *‘dat Jehovah in zijn neusgaten de adem der levens heeft ingeblazen en de mens werd tot een levende ziel’*, (Genesis 2:7).

Er wordt gezegd door de neusgaten, omdat daardoor de ademhaling is en door de ademhaling het leven; zoals bij Jesaja: *‘Laat af van de mens in wiens neus de geest is’*, (Jesaja 2:22).

Bij Jeremia: *‘De geest onzer neusgaten, de Gezalfde van Jehovah, is gevangen in hun kuilen, van Wie wij zeiden: In Zijn schaduw zullen wij leven onder de natiën’*, (Klaagliederen 4:20); de Gezalfde voor de Heer, de geest onzer neusgaten voor het leven uit Hem.

Bij Job: *‘Zolang als mijn ziel in mij is en de wind Gods in mijn neus’*, (Job 27:3).

Omdat nu met de wind van de neusgaten van Jehovah het leven wordt aangeduid dat uit de Heer is en zo in de universele zin de hemel en omdat door de tegenwoordigheid van de Heer, of door de tegenwoordigheid van de hemel waar de Heer is, de boosheden en valsheden in de hel worden geworpen, nr. 8265, wordt daarom eveneens die uitwerking met de wind van de neusgaten van Jehovah aangeduid, zoals bij David: *‘De kolken der zee verschenen, de fundamenten van het wereldronde, van het schelden van Jehovah, van het waaien van de geest van Zijn neus’*, (Psalm 18:9,16; Samuël 22:16).

Bij Jesaja: *‘Het waaien van Jehovah, zoals een stroom van zwavel, steekt hem aan’*, (Jesaja 30:33).

Bij dezelfde: *‘Ook worden zij niet geplant, ook worden zij niet gezaaid, ook wortelt hun tronk niet in de aarde en ook blaast Hij in hen en zij verdorren, zodat een stormwind hen wegneemt zoals een stoppel’*, (Jesaja 40:24).

En bij David: *‘Hij zendt Zijn Woord en Hij doet ze smelten; Hij doet Zijn wind blazen, de wateren vloeien’*, (Psalm 147:17,18); vandaar komt het eveneens, dat met de neus, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot Jehovah of de Heer, ook de ontsteking wordt aangeduid, dus de bestraffing, de vernieling en de verdoemenis van hen die in het boze en valse zijn, zoals in (Numeri 25:4; Deuteronomium 7:4; Richteren 2:14; Jesaja 9:11; Jeremia: 4:8; Hosea: 14:5; Psalm 6:2; 86:15; 103:8; 145:8) en zeer vele malen elders; en verder wordt met waaien met de neusgaten of blazen aangeduid vertoornen, (Deuteronomium 4:21; Jesaja 12:1; Psalm 2:12; 60:3; 79:5; 85:6).

8287. De vloeders hebben overeind gestaan zoals een hoop, dat dit betekent dat zij die aanhoudend naar het boze streven, in het geheel niet konden bestoken, staat vast uit de betekenis van overeind staan zoals een hoop, wanneer over de valsheden vanuit het boze wordt gehandeld, dus aanhoudend streven naar het boze, want wanneer de vloeders zoals een hoop overeind staan, dan dreigen zij en hebben de drang om te overstorten, maar zij worden tegengehouden door een sterkere kracht; en uit de betekenis van de vloeders, dus de valsheden vanuit het boze, eender als de wateren, nrs. 7307, 8137, 8138, maar zij worden vloeders genoemd vanwege het streven om in te vloeien, dat wil zeggen, te bestoken.

8288. De afgronden zijn gestold in het hart van de zee; dat dit betekent dat de volkomen onzinnige valsheden vanuit het boze van de begeerten van de zelfliefde geenszins konden opduiken, staat vast uit de betekenis van gestold zijn, wanneer dit wordt gezegd van degenen die in de hel zijn, dus niet kunnen opduiken; uit de betekenis van de afgronden, dus valsheden vanuit begeerten, dus de hellen, nrs. 8278, 8279; en uit de betekenis van het hart van de zee, namelijk het kwaad van de eigenliefde en de valsheden daaruit.

Het hart immers betekent in de echte zin het hemels goede dat van de liefde tot de Heer is, nrs. 3635, 3883, 3896, 7542; vandaar in de tegengestelde zin het kwaad van de eigenliefde, want dit boze is tegengesteld aan het goede van de liefde tot de Heer en het boze van de liefde tot de wereld is tegengesteld aan het geestelijk goede, dat is van de liefde jegens de naaste.

Daaruit blijkt dat met de afgronden zijn gestold in het hart van de zee, de volkomen onzinnige valsheden uit het kwaad van de begeerten van de eigenliefde worden aangeduid, namelijk dat die geenszins konden opduiken.

Dat zij niet kunnen opduiken wordt gezegd, omdat met de afgronden en met het hart van de zee de hellen worden aangeduid waar de valsheden van de begeerten zijn of waar de valsheden vanuit het boze zijn; vandaar kunnen zij zich, omdat zij daar omstuwd zijn door hun valsheden uit het boze, niet langer opwerken, omdat het Goddelijke van de Heer daar de valsheden in de weg staat.

8289. De vijand zei; dat dit de gedachte betekent van hen die in het boze en daaruit in het valse waren vóór de Komst van de Heer, staat vast uit de betekenis van Hij zei, namelijk de gedachte, nrs. 3395, 7244, 7937; en uit de betekenis van de vijand, namelijk degenen die in het boze en valse zijn; in de geestelijke zin immers zijn geen anderen de vijand, nr. 8282. Dat de gedachte van die vóór de Komst van Heer wordt aangeduid, komt omdat de helse bende toen bijna onbelemmerd en vrij woedde en bestookte en allen daar trachtte te onderwerpen of onderjucken.

Hun gedachte toen wordt in dit vers beschreven met, ik zal vervolgen en ik zal achterhalen, ik zal de buit delen, mijn ziel zal vervuld worden, ik zal het zwaard uittrekken, mijn hand zal hen uitdrijven; maar deze snoeverij werd in een weklacht veranderd toen de Heer in de wereld kwam; dit wordt hierna in het volgende vers beschreven met, Gij hebt geblazen met Uw wind, de zee heeft hen bedekt, zij hebben het diepe gezocht zoals lood in de geweldige wateren; over de verandering van staat bij hen door de Komst van de Heer, zie de nrs. 6854, 6914, 7091, 7828, 7932, 8018, 8054.

8290. Ik zal vervolgen; dat dit het bestoken betekent, staat vast uit de betekenis van vervolgen, wanneer het wordt gezegd door hen die in het boze zijn, met betrekking tot hen die in het goede zijn, dus aanvallen en bestoken om te trachten te onderwerpen.

8291. Ik zal achterhalen; dat dit de onderwerping of onderjucking betekent, staat vast uit de betekenis van achterhalen, wanneer dit wordt gezegd door hen die in het boze zijn, met betrekking tot hen die in het goede zijn, dus aanvallen en trachten te onderjucken.

8292. Ik zal de buit delen; dat dit de slavernij betekent, staat vast uit de betekenis van de buit, namelijk degenen die onderworpen zijn; vandaar is ‘de buit delen’, degenen die tot knechtschap zijn teruggebracht, onder elkaar verdelen; dus de slavernij.

8293. Mijn ziel zal vervuld worden; dat dit het verkwikkelijke is, staat zonder ontvouwing vast.

Er wordt gezegd mijn ziel zal vervuld worden, omdat de verkwikking zelf van degenen die in de hel zijn, is anderen kwaad te doen, bij sommigen alleen ter wille van het verkwikkelijke ervan; bij anderen met het doel dat de bestokenen tot slavenvolk worden verlaagd, dat zij daarna wreed willen behandelen.

Dat zij die in het boze van het leven zijn zo’n verkwikking in het andere leven hebben, kan nauwelijks iemand geloven en zelfs kunnen zij het zelf niet, want zolang zij in de wereld zijn, worden zij in toom gehouden door de verschillende vormen van vrees: dus voor straffen van de wet en het kwijtraken van eerbewijzen, rijkdom en beroemdheid en eveneens van het leven; deze bewerken dan dat zij zich onthouden van boosheden in de uiterlijke dingen en vandaar menen zij dat zij niet zodanig zijn; maar wanneer aan hen de overdenking wordt afgenomen over het kwijtraken van hun leven, van rijkdom, van eerbewijzen en roem, zoals dat in het andere leven plaatsvindt en zij aan hun boze worden overgelaten, dan openbaart zich het verkwikkelijke om het boze te doen dat in hun wil school en zich te kennen gaf zo vaak als zij die vrees ervoor opzij konden schuiven; dat verkwikkelijke maakt dan hun leven en dat leven is hels.

8294. Ik zal het zwaard uittrekken; dat dit de aanhoudende strijd van het valse vanuit het boze betekent, staat vast uit de betekenis van het zwaard, namelijk het ware dat strijdt tegen het valse en het boze en in de tegengestelde zin het valse en het boze dat strijdt tegen het ware en het goede, nrs. 2799, 4499; en uit de betekenis van dat uittrekken of ontbloten, dus de aanhoudende strijd totdat de vijand is geveeld.

De aanhoudende strijd wordt ook aangeduid met het uitgetrokken of getrokken zwaard bij Mozes: *'Ik zal u verstrooien onder de natiën en een zwaard achter u trekken'*, (Leviticus 26:33).

Bij Ezechiël: *'Al zijn bende zal Ik in alle wind verstrooien en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken'*, (Ezechiël 12:14).

Bij dezelfde: *'Zo zei Jehovah: Ziet Mij tegen u; Ik zal Mijn zwaard uit zijn schede uithalen en Ik zal van u uitroeien de rechtvaardige en de goddeloze; Mijn zwaard zal uit zijn schede uitgaan tegen alle vlees, uit het zuiden tot het noorden, opdat zij het bekennen, alle vlees, dat Ik Jehovah het zwaard uit zijn schede heb uitgehaald; het zal ook niet meer wederkeren'*, (Ezechiël 21:3-5;8-10); hier staat het zwaard uittrekken of trekken voor niet ophouden met strijden totdat de vijanden geveld zijn, dus voor de aanhoudende strijd.

De aanhoudende strijd tegen het boze en valse wordt ook aangeduid met *'het uitgetrokken zwaard van de vorst van het leger van Jehovah'*, welke door Jozua werd gezien toen hij in het land Kanaän kwam', (Jozua 5:13), waarmee wordt aangeduid dat zij zouden strijden tegen de natiën daar en die zouden vernietigen; onder de natiën die toen het land Kanaän bezaten, worden degenen aangeduid die vóór de Komst van de Heer die streek van de hemel in beslag hadden genomen en die daarna werd gegeven aan hen die van het geestelijk rijk van de Heer waren, nrs. 6914, 8054.

8295. Mijn hand zal hen uitdrijven; dat dit betekent dat uit de macht ervan de hemel vernietigd zal worden, staat vast uit de betekenis van uitdrijven, dus neerwerpen en dan vernietigen; en uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, nrs. 878, 4931-4937, 6292, 6947, 7188, 7189, 7518; dat de hemel wordt aangeduid, komt omdat er wordt gezegd, dat zij hen zal uitdrijven, dus uit de hemel, want de bozen zijn, wanneer hun de teugels worden gevierd, van zo'n vermetelheid en onbeschaamdheid, dat zij menen de hemel zelf te kunnen vernietigen; allen immers die in de hellen zijn, zijn in het tegengestelde, dus tegen de hemel, omdat zij tegen het goede en het ware zijn en vandaar in een aanhoudende begeerte om dat te vernietigen en voor zoveel als het hun wordt toegelaten, streven zij daarnaar, nr. 8273.

De hemel willen vernietigen of hen die daar zijn willen neerwerpen, vindt niet plaats door een vijandige inval zoals op aarde, want een zodanige inval of een zodanige strijd, is er niet in het andere leven; maar het vindt plaats door de vernietiging van het ware dat van het geloof is en van het goede dat van de liefde is; want het ware van het geloof en het goede van de liefde zijn de hemel; hierin bestaan de gevechten en de oorlogen in het andere leven en hoe afgrijselijk en woest deze zijn, zal worden gezegd aan het einde van de hoofdstukken waar, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, wordt gehandeld over de hellen.

De oorlog waarover bij Johannes: *'Er werd oorlog in de hemel; Michaël en zijn engelen streden tegen de draak; de draak echter streed en zijn engelen, maar zij hebben niet overmocht'*, (Openbaring 12:7,8), dit moet niet anders worden verstaan.

8296. Gij hebt geblazen met Uw wind, dat dit de tegenwoordigheid van de Heer met de engelen betekent, staat vast uit wat eerder in nr. 8286 is ontvouwd.

8297. De zee heeft hen bedekt; dat dit betekent dat al het valse dat zij hadden, hen verstopte, staat vast uit de betekenis van bedekken, namelijk verstoppen; en uit de betekenis van de zee, hier de wateren van de zee Suph, dus de valsheden vanuit het boze en die zee de hel, waarover de nrs. 8099, 8137, 8138, 8148; dat zij daar verstopt zijn door valsheden vanuit het boze, zie de nrs. 8210, 8232.

8298. Zij hebben het diepe gezocht zoals lood; dat dit betekent dat de boosheden hen neertrokken tot de lagere dingen, zoals de zware dingen in de wereld, staat vast uit de

betekenis van het diepe, nr. 8279; vandaar is het diepe zoeken, neergetrokken worden door de boosheden.

Dat de bozen door hun boosheden neervallen tot de hellen, zoals het zware in de wereld, nr. 8279.

Er wordt gezegd zoals lood, omdat met lood het boze wordt aangeduid; eerder werd echter gezegd dat zij zijn neergedaald in de diepten van de zee zoals een steen, vers 5, omdat met de steen daar het valse wordt aangeduid; zowel het ene als het andere is zwaar, zowel het boze als het valse en vandaar vallen beide neer, toch is het het boze dat het zware maakt in de geestelijke zin en dat zo als het ware door zwaarte omlaag valt, echter niet het valse op zichzelf, maar vanwege het boze dat daarin zit, want het valse heeft uit zich niets van gewicht maar alleen vanwege het boze, zodat het neervalt

Men moet weten dat alle metalen het goede of het ware betekenen en in de tegengestelde zin het boze of het valse; lood betekent, omdat het minder edel is dan de overige metalen, het boze dat het laagste is, zodanig als het boze van het uiterlijk natuurlijke; in de goede zin echter betekent het het goede van dezelfde graad, zoals bij Jeremia: *'Zij zijn allen afvalligen der afvalligen, kleineerders, brons en ijzer, zij zijn allen verdervers; de blaasbalg is verhit, het lood is van het vuur verteerd, tevergeefs heeft hij al smeltende gesmolten, want de bozen zijn niet afgescheurd, verworpen zilver zullen zij hen noemen, omdat Jehovah hen verworpen heeft'*, (Jeremia 6:28-30).

En bij Ezechiël: *'Zoon des mensen, zij zijn Mij geworden, het huis Israëls, tot metaalslak, zij zijn allen brons en tin en ijzer en lood, in het midden des ovens, zilverlakken zijn zij geworden'*, (Ezechiël 22:18).

8299. In de geweldige wateren; dat dit het omgeven door de onmetelijke menigte valsheden betekent, staat vast uit de betekenis van de wateren, dus de valsheden vanuit het boze, nr. 8297; vandaar zijn de geweldige wateren de valsheden in onmetelijke menigte; dat zij daardoor omgeven of omstuwd zijn, zie de nrs. 8210, 8232.

8300. vers 11-13. *Wie is zoals Gij onder de goden, o Jehovah, wie is zoals Gij, groots in heiligheid, te eerbiedigen met lofprijzingen, doende het wonderlijke. Gij hebt Uw rechter uitgestrekt, de aarde heeft hen verzwolgen. Gij leidde in Uw barmhartigheid dat volk, Gij hebt verlost; Gij hebt heengeleid in Uw kracht tot het habitakel van Uw heiligheid.*

Wie is zoals Gij onder de goden, o Jehovah, betekent dat al het ware van het goede uit het Goddelijk Menselijke voortgaat; wie is zoals Gij in heiligheid, betekent dat uit Hem al het heilige is; te eerbiedigen met lofprijzingen, betekent dat Hem alleen heerlijkheid en dankzegging zal zijn; doende het wonderlijke, betekent dat uit Hem alle middelen zijn waardoor de macht is; Gij hebt Uw rechter uitgestrekt, betekent dat de heerschappij van de macht over alle dingen vandaar is verschenen; de aarde heeft hen verzwolgen, betekent dat alleen door de tegenwoordigheid hun de verdoemenis en de hel overkwam; Gij leidde in Uw barmhartigheid dat volk, betekent de Goddelijke invloeiing bij hen die zich van boosheden onthielden en zo het goede hadden opgenomen; Gij hebt verlost, betekent die Hij heeft bevrijd uit de hel; Gij hebt heengeleid in Uw kracht tot het habitakel van Uw heiligheid, betekent dat vanuit de Goddelijke macht van de Heer zij verheven zijn tot de hemel in het Goddelijke daar.

8301. Wie is zoals Gij onder de goden, o Jehovah; dat dit betekent dat al het ware van het goede uit het Goddelijk Menselijke van de Heer voortgaat, staat vast uit de betekenis van de goden, namelijk de waarheden, nrs. 4402, 7268, 7873, hier de waarheden vanuit het goede, omdat er een vergelijking wordt gemaakt met Jehovah; er wordt immers gezegd: Wie is zoals

Gij onder de goden o Jehovah; dat Jehovah in het Woord de Heer is, zie de nrs. 1343, 1736, 2921, 3023, 3035, 5041, 5663, 6280, 6281, 6303, 6905, 6945, 6956.

Dat het Goddelijk Menselijke hier onder Jehovah wordt verstaan, komt omdat in dit gezang wordt gehandeld over de zaliging van hen die van de geestelijke Kerk zijn, door de Komst van de Heer in de wereld en dan door Zijn Goddelijk Menselijke, zie de nrs. 2661, 2716, 2833, 2834, 6372, 6854, 6914, 7035, 7091, 7828, 7932, 8018, 8054.

Dat met die woorden wordt aangeduid, dat al het ware van het goede uit het Goddelijk Menselijke van de Heer voortgaat, komt omdat waarheden kunnen voortgaan uit wie dan ook, maar de waarheden vanuit het goede alleen uit de Heer en dus uit degenen die in het goede zijn uit de Heer.

Van het goede gescheiden waarheden kunnen ook degenen spreken en denken die in het overredende geloof zijn en toch in een leven van het boze zijn en eveneens verscheidene anderen binnen de Kerk, maar die waarheden zijn niet vanuit het goede, dus gaan zij niet voort uit de Heer, maar uit henzelf.

Dat de waarheden vanuit het goede voortgaan uit de Heer, kan hieruit vaststaan dat de Heer het Goede Zelf is, omdat Hij de Liefde Zelf is; uit Dit gaat het ware voort, zoals het licht uit de vlam van de zon; en dit ware is zoals het licht in de lente en in de zomer, dat de warmte in zijn schoot heeft en maakt dat alles van de aarde als het ware het leven ontvangt.

Maar het ware dat niet vanuit het goede is, is zoals het licht in de winter, wanneer alles van de aarde afsterft.

Dat de goden de waarheden van het goede zijn, komt omdat onder de goden in de goede zin de engelen worden verstaan, die goden worden genoemd omdat zij de opnemende vaten en vormen zijn van het ware waarin het goede uit de Heer is.

De engelen en dus de waarheden van het goede dat uit de Heer is, worden ook onder de goden verstaan in deze plaatsen; bij David: *‘God staat in de schare Gods, in het midden der goden zal Hij richten; Ik heb gezegd: Gij zijt goden; en gij zijt allen zonen des Allerhoogsten’*, (Psalm 82:1,6).

Dat het de waarheden zijn die voortgaan uit de Heer, die hier onder de goden worden verstaan, staat hieruit vast dat eerst schare Gods in het enkelvoud wordt gezegd en daarna in het midden der goden.

Dat er in het Woord wordt gezegd God waar over het ware wordt gehandeld, zie de nrs. 2769, 2807, 2822, 3921, 4287, 4402, 7010; en dat God in de hoogste zin is het Goddelijk Ware voortgaande uit de Heer, nr. 7268.

Bij dezelfde: *‘Ik zal U belijden in mijn ganse hart, voor de goden zal ik U psalmzingen’*, (Psalm 138:1).

Bij dezelfde: *‘Geen is zoals Gij onder de goden, Heer’*, (Psalm 86:8).

Bij dezelfde: *‘Een groot God is Jehovah en een groot Koning over alle goden’*, (Psalm 95:3).

Bij dezelfde: *‘Gij, Jehovah, zijt hoog over de gehele aarde, Gij zijt zeer verhoogd over alle goden’*, (Psalm 97:9).

Bij dezelfde: *‘Ik weet dat Jehovah groot is en dat onze Heer boven alle goden is’*, (Psalm 135:5); vandaar ook wordt Jehovah de Heer der heren genoemd, (Deuteronomium 10:17; Jozua 22:22; Psalm 136:2).

Dat zo vaak wordt gezegd dat Jehovah over alle goden is en dat Hij de God der goden is, kwam omdat in die tijd verscheidene goden werden vereerd en de natiën werden onderscheiden naar de goden die zij vereerden en iedere natie geloofde dat haar god de hoogste van alle was; en omdat vandaar een veelheid van goden in het gemoed van allen zetelde en daarover twistgesprekken werden gehouden wie van hen wel de grootste was, zoals meer dan genoeg kan vaststaan uit de historische teksten van het Woord in tal van plaatsen en deze mening in het gemoed van de Joden meer dan in die van de anderen zetelde,

wordt daarom in het Woord gezegd dat Jehovah groter dan alle goden was en dat Hij de Koning en de God der goden was.

Dat die mening ten aanzien van verscheidene goden in het gemoed van de Joden meer dan in die van de andere natiën zetelde, kan voldoende vaststaan uit hun herhaaldelijk afvallen tot een eredienst van andere goden, waarover meermalen in de historische boeken van het Woord, zoals in (Richteren 2:10-13,17,19; 3^o5-7; 8:27,33; 10:6,10,13; 18:14,17,18,20,25,31; 1 Samuël 7:3,4; 8::8; 1 Koningen 14:23,24; 16:31-33; 18:20; 21:26; 22:54; 2 Koningen 16:1,10; 17:7,15-17; 21:3-7,21; 23:4,5,7,8,10-13; en elders.

Die natie was zo waanzinnig dat zij Jehovah alleen met de mond beleden en toch andere goden me het hart erkenden, wat hieruit duidelijk kan vaststaan dat zij, nadat zij zovele wonderen in Egypte hadden gezien en zovele eveneens daarna: de zee voor hen gedeeld en het leger van farao ondergedompeld, de voortdurend verschijnende wolk- en vuurkolom, het dagelijks uit de hemel neerregende manna en de tegenwoordigheid zelf van Jehovah met zo'n grote majesteit en met zo'n grote verschrikking op de berg Sinaï en nadat zij de belijdenis hadden geuit dat alleen Jehovah God was, toch na enige weken, alleen al omdat Mozes opgehouden werd gelijk van de berg omlaag te komen, gegoten goden die zij aanbaden, voor zich verlangden en deze, nadat die ook door Aharon waren gemaakt, met goddelijke eredienst bejegenden door een feest, door brandoffers en slachtoffers en door zingen en dansen.

Daaruit kan vaststaan dat aan hun harten de eredienst van verscheidene goden kleefde.

Dat die natie meer dan elke andere natie op de gehele aarde, zodanig is geweest, staat ook vast bij Jeremia: *'Heeft ook een natie de goden veranderd en Mijn volk heeft zijn heerlijkheid verwisseld met dat wat niet baat; gij hemelen, ontzet u hierover en huivert, siddert zeer. Naar het getal van uw steden zijn de goden geweest, o Juda'*, (Jeremia 2:11,12,28).

De inborst van die natie is ook zodanig, dat zij meer dan alle andere natiën uiterlijkheden aanbidden, dus afgoden en dat zij van de innerlijke dingen volstrekt niets willen weten; zij zijn immers de gierigste van alle natiën en die gierigheid zodanig als die bij hen is, namelijk dat goud en zilver wordt geliefde ter wille van het goud en het zilver, is de meest aardse aandoening en zij trekt het gemoed geheel en al in het lichaam neer en dompelt het daarin onder en zij sluit de innerlijke dingen dermate af dat hoegenaamd niets van geloof en liefde uit de hemel kan binnenkomen.

Daaruit blijkt hoezeer degenen dwalen die geloven dat die natie opnieuw zal worden uitverkoren of dat de Kerk van de Heer opnieuw op hen zal overgaan, nadat de overigen verworpen zijn, terwijl men toch eerder stenen dan hen zal bekeren tot het geloof in de Heer. Men gelooft dat de Kerk opnieuw op hen zal overgaan, omdat in de profetische teksten van het Woord in vele plaatsen wordt gezegd dat zij zouden terugkeren.

Maar men weet niet dat onder Juda daar, onder Jakob en onder Israël, niet die natie wordt verstaan, maar degenen bij wie de Kerk is.

8302. Wie is zoals Gij in heiligheid; dat dit betekent dat uit Hem al het heilige is, staat vast uit de betekenis van wie is zoals Gij in heiligheid, namelijk dat niemand zo heilig is; in de innerlijke zin echter dat uit Hem al het heilige is, omdat Hij de heiligheid Zelf is.

Onder het heilige wordt het voortgaande Goddelijk Ware uit de Heer verstaan; dit wordt het heilige genoemd en eveneens verstaan onder de Heilige Geest, die vandaar de Geest der Waarheid wordt genoemd, (Johannes 14:16,17; 15:26,27; 16:13) en *'door de Heer gezonden'*, (Johannes 15:26,27; en *'dat Hij uit de Heer zal ontvangen wat Hij zal verkondigen'*, (Johannes 16:15).

Omdat van heiligheid wordt gesproken met betrekking tot het Goddelijk Ware dat uit de Heer voortgaat, worden daarom de engelen, omdat zij dat opnemen, heilig genoemd, (Mattheüs 25:31; Markus 8:38; Lukas 9:26); en eveneens de profeten, vooral het Woord, dat het

Goddelijk Ware Zelf is; de Heer wordt ook krachtens het Goddelijk Ware dat Hijzelf is en omdat het uit Hemzelf is, de Heilige Israëls, de Heilige Jakobs en de Heilige Gods genoemd.

8303. Te eerbiedigen met lofprijzingen; dat dit betekent dat Hem alleen heerlijkheid en dankzegging zal zijn, staat vast uit de betekenis van te eerbiedigen met lofprijzingen, wanneer het Jehovah betreft, dus dat Hij gevierd en vereerd moet worden; dus dat Hem alleen heerlijkheid en dankzegging zal zijn.

8304. Doende het wonderlijke; dat dit betekent dat uit Hem alle middelen zijn waardoor de macht is, staat vast uit de betekenis van de wonderlijke dingen en de wonderen, namelijk de middelen van de Goddelijke macht, nr. 6910.

Dat de wonderlijke dingen de middelen van de Goddelijke macht zijn, komt omdat zij er daardoor werden gebracht om te geloven dat Jehovah de hoogste God was, ja zelfs dat er geen God was behalve Hijzelf, dus dat alleen Hij moet worden vereerd; en degenen die in dit ware waren, werden daarop in de waarheden van Zijn eredienst binnengeleid, welke middelen van de macht zijn, want alle macht in de geestelijke zin is gelegen in het ware dat uit het Goddelijke is, nrs. 3091, 6344, 6948, 8200.

De macht in de geestelijke zin is de helse bende op de vlucht jagen en van zich werpen, wat enig en alleen door waarheden plaatsvindt; vandaar nu komt het, dat met doende het wonderlijke wordt aangeduid dat uit de Heer alle middelen zijn waardoor de macht is.

De middelen van de Goddelijke macht worden ook door de wonderen bij David aangeduid: *‘Zingt Jehovah, psalmzingt Hem, overdenkt Hem in al Zijn wonderlijke dingen, beroemt u in de Naam van Zijn heiligheid; zoekt Jehovah en Zijn sterkte, zoekt Zijn aangezichten voortdurend; gedenkt Zijner wonderlijke dingen, Zijner wondertekenen en van de gerichten van Zijn mond’*, (Psalm 105:1-5).

Dat de waarheden die van het geloof uit de Heer zijn, alle macht hebben, blijkt uit de woorden van de Heer tot Petrus: *‘Ik zeg u: Gij zijt Petrus en op deze rots zal Ik Mijn Kerk bouwen en de poorten van de hel zullen die niet overweldigen; en Ik zal u geven de sleutels van het koninkrijk der hemelen’*, (Mattheüs 16:18,19); door Petrus wordt daar het geloof uitgebeeld en met de rots in het Woord wordt het geloof aangeduid en onder de sleutel wordt de macht verstaan, zie de voorrede tot (Genesis 22); en verder de nrs. 4738, 6344.

8305. Gij hebt Uw rechter uitgestrekt; dat dit betekent dat de heerschappij van de macht over alle dingen vandaar is verschenen, staat vast uit de betekenis van uitstrekken, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de heerschappij van de macht en wanneer het wordt gezegd van Jehovah, met betrekking tot de almacht, nr. 7673; en uit de betekenis van de rechter, namelijk de Goddelijke macht, nr. 8281.

Dat het is dat zij vandaar is verschenen, namelijk de heerschappij van de macht over alle dingen, staat vast uit het volgende, namelijk *‘dat de aarde hen heeft verzwolgen’*, waarmee wordt aangeduid dat hun ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer de verdoemenis en de hel ten deel viel.

8306. De aarde heeft hen verzwolgen; dat dit betekent dat hun ten gevolge van de tegenwoordigheid alleen de verdoemenis en de hel ten deel viel, staat vast uit de betekenis van door de aarde verzwolgen worden, dus de verdoemenis en de hel; want met verzwelgen wordt het neervallen of neerwerpen in de hel aangeduid; de hel is ook diep beneden, omdat die het verst aflight van de Zon van de hemel, die de Heer is; daar is het Allerhoogste; de verwijderingen vanaf daar zijn volgens de hoedanigheden en de hoeveelheden van het boze en valse daaruit; vandaar komt het dat de hemel in de hoogte en de hel beneden verschijnt; er verschijnt ook daar waar degenen zijn die in het valse vanuit het boze zijn en dus in de

verdoemenis, als het ware een stuk woestijnland, dat het verdoemde land wordt genoemd; onder dit land worden degenen geworpen die in de hel worden geworpen, nr. 7418. Dat dit plaatsvindt ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer alleen, zie nr. 8265. Vandaar nu komt het dat met de aarde heeft hen verzwolgen, de verdoemenis en de hel wordt aangeduid, zoals blijkt bij Mozes: *‘Mozes zei tot de bijeenkomst met betrekking tot Korach, Dathan en Abiram: Indien Jehovah een schepping zal geschapen hebben en de aarde haar mond zal geopend hebben en hen zal verzwolgen hebben en alles wat zij hebben, zodat zij levend ter helle neerdalen, zult gij bekennen dat deze mannen Jehovah getergd hebben. En de aarde werd gekloofd die onder hen was en de aarde opende haar mond en verzwolg hen en zij daalden neer en allen die tot hen behoorden, levend ter helle’*, (Numeri 16:30-33).

8307. Gij leidde in Uw barmhartigheid dat volk; dat dit de Goddelijke invloeiing betekent bij hen die zich van de boosheden onthielden en zo het goede hadden opgenomen, staat vast uit de betekenis van leiden in barmhartigheid, dus het Goddelijke opnemen en omdat diegenen het Goddelijke opnemen die zich van het boze onthouden, wordt de Goddelijke invloeiing bij hen aangeduid.

Met de barmhartigheid van de Heer is het als volgt gesteld: de barmhartigheid van de Heer is voortdurend bij iedereen, want de Heer wil alle mensen, hoeveel het er ook zijn, zaligen; maar die barmhartigheid kan niet invloeien voordat de boze dingen zijn verwijderd; het boze immers en het valse daaruit staan in de weg en verhinderen.

Zodra echter de boosheden zijn verwijderd, vloeit de barmhartigheid in, dat wil zeggen, het goede uit de barmhartigheid door de Heer, namelijk de naastenliefde en het geloof.

Daaruit kan vaststaan, dat de barmhartigheid van de Heer universeel is, dat wil zeggen, jegens allen en eveneens bijzonder jegens degenen die zich van het boze onthouden.

Zich onthouden van het boze kan de mens uit zich, maar het goede opnemen kan hij niet uit zichzelf; dat de mens zich van de boze dingen kan onthouden uit zich, komt omdat de Heer aanhoudend invloeit in de wil van de mens met dat streven en het daardoor in het vrije van hem stelt om af te laten van het boze en verder om zich aan het goede te hechten; ook geeft de Heer hem het vermogen van het ware te verstaan, maar dat hij niet verstaat, komt omdat hij niet wil verstaan en wel vanwege het boze, dat van het leven is, want het valse verdedigt het boze en het ware verdoemt dat.

Vandaar komt het, dat de mens niet kan worden begiftigd met het geestelijk goede door de Heer, dus niet geleid vanuit barmhartigheid, tenzij hij van de boze dingen aflaat.

8308. Gij hebt verlost; dat dit betekent die Hij heeft bevrijd uit de hel, staat vast uit de betekenis van verlossen, dus bevrijden uit de hel, nrs. 7205, 7445.

8309. Gij hebt heengeleid in Uw kracht tot het habitakel van Uw heiligheid; dat dit betekent de Goddelijke macht van de Heer hen heeft verheven tot de hemel in het Goddelijke daar, staat vast uit de betekenis van leiden in de kracht, wanneer het wordt gezegd van de verheffing tot de hemel door de Heer, dus verheffen vanuit de Goddelijke macht; dat de kracht de macht is, is duidelijk; en uit de betekenis van het habitakel der heiligheid, te weten de hemel, waar het Goddelijke is; van heiligheid wordt immers gesproken met betrekking tot het Goddelijk Ware, dat uit de Heer voortgaat, nr. 8302; en dit Goddelijk Ware maakt de hemel.

Dat het habitakel van Jehovah of van de Heer de hemel is en eveneens het goede, omdat in het goede de hemel is, staat vast uit deze plaatsen; bij Mozes: *‘Zie neerwaarts uit het habitakel van Uw heiligheid uit de hemel en zegen het volk Israëls’*, (Deuteronomium 26:15). Bij Jesaja: *‘Zie af uit de hemel, en zie, uit het habitakel der heiligheid en van Uw sieraad’*, (Jesaja 63:15).

Bij David: *‘Indien ik mijn ogen slaap gegeven zal hebben, totdat ik een plaats voor Jehovah gevonden zal hebben, habitakelen voor de Sterke Jakobs. Ziet wij hebben van Hem gehoord in Efrata, wij hebben Hem gevonden in de velden van het woud, wij zullen ingaan in Zijn habitakelen’*, (Psalm 132:4-7).

Dat het habitakel van Jehovah, dat wil zeggen, van de Heer, in het goede is, bij Zacharia: *‘Jubel en verblijd u, gij dochter Zions, ziet, Ik ben komende opdat Ik zal wonen in het midden van u; vele natiën zullen te dien dage Jehovah aankleven en zij zullen Mij tot een volk zijn, want Ik zal in u wonen’*, (Zacharia 2:14,15); en bij Ezechiël: *‘Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen stellen tot in het eeuwige; zo zal Mijn habitakel bij hen zijn’*, (Ezechiël 37:26,27); het heiligdom is daar, waar het Goddelijk Ware waarin het Goddelijk Goede is. 8310. vers 14-16. De volken hebben het gehoord, zij hebben gebeefd, smart heeft de bewoners van Filistea aangegrepen. Toen waren verbijsterd de leiders van Edom, de machtigen van Moab, schrik heeft hen aangegrepen; alle bewoners van Kanaän zijn versmolten. Ontsteltenis en vrees is op hen gevallen; in de grootheid van Uw arm zullen zij stuk gebroken worden zoals een steen, totdat Uw volk, o Jehovah, zal doorgaan, totdat dit volk zal doorgaan dat Gij bezeten hebt.

De volken hebben het gehoord, betekent allen die in het valse vanuit het boze zijn, waar dan ook; zij hebben gebeefd, betekent de schrik; smart heeft de bewoners van Filistea aangegrepen, betekent de wanhoop om de heerschappij te verruimen bij hen die in het van het goede gescheiden geloof waren; toen waren verbijsterd de leiders van Edom, betekent iets eenders bij hen die in een leven van het boze uit zelfliefde waren; de machtigen van Moab, betekent degenen die in het leven van het valse uit die liefde waren; schrik heeft hen aangegrepen, betekent dat zij niets durfden; alle bewoners van Kanaän zijn versmolten, betekent iets eenders bij hen die van de Kerk waren en de goedheden hebben geschonden en de waarheden vervalst hebben; ontsteltenis en vrees is op hen gevallen, betekent dat zij zonder enige hoop op overheersing waren; in de grootheid van Uw arm, betekent uit de almacht; zullen zij stuk gebroken worden zoals een steen, betekent het omlaag vallen zoals het zware; totdat Uw volk zal doorgaan, betekent dat zo zonder gevaar van bestookt te worden al degenen gezaligd zullen worden die in het vermogen zijn om het ware van het goede en het goede van het ware op te nemen; totdat dit volk zal doorgaan, betekent dat zo degenen gezaligd zullen worden die in het ware en het goede uit de Kerk zijn; dat Gij bezeten hebt, betekent die zo van de Heer zijn geworden.

8311. De volken hebben het gehoord; dat dit betekent allen die in het valse uit het boze zijn, waar dan ook, staat vast uit de betekenis van de volken, namelijk zij die in waarheden vanuit het goede zijn en in de tegengestelde zin zij die in valsheden vanuit het boze zijn, nrs. 1259, 1260, 3295, 3581, 4619; er wordt gezegd in de valsheden vanuit het boze, opdat zij worden onderscheiden van hen die in valsheden zijn maar toch in het goede; in valsheden zijn en tegelijk in het goede, zijn binnen de Kerk degenen die in ketterijen zijn en in een leven van het goede zijn en buiten de Kerk allen die in het goede zijn; maar de valsheden bij dezen verdoemen niet, indien het niet zulke valsheden zijn die tegen het goede zijn en het leven zelf van het goede vernietigen; de valsheden echter die niet tegen het goede zijn, zijn op zich weliswaar vals, maar zij trekken ten opzichte van het goede van het leven, waartegen zij niet zijn, bijna de hoedanigheid van het valse uit, wat plaatsvindt door de aanhechting aan het goede, zulke valsheden immers kunnen aan het goede worden gehecht en aan het boze worden aangehecht; indien aan het goede dan worden zij mild, maar indien toegevoegd aan het boze, dan worden zij hard; want valsheden kunnen evenzeer aan het goede worden gehecht, zoals waarheden aan het boze; want waarheden, welke dan ook, kunnen door aanhechtingen aan het boze vervalst worden.

Tot voorbeeld kan dit dienen dat het geloof-alleen zaligt; dit is in zich iets vals, vooral bij de bozen, die zo het goede van de naastenliefde buitensluiten, zoals iets wat volstrekt niets tot het heil bijdraagt; maar dit valse wordt verzacht bij degenen die in het goede van het leven zijn, want zij hechten dat aan het goede vast, door te zeggen dat het geloof-alleen zaligt, maar dat het niet het geloof is tenzij tezamen met de vrucht ervan, dus tenzij daar, waar het goede is; zo ook in overige zaken.

In wat nu volgt, wordt gehandeld over allen die in valsheden vanuit het boze en in het boze vanuit het valse waren geweest en in de hel werden geworpen toen de Heer in de wereld kwam.

Er zijn immers zeer vele geslachten van het boze en vandaar eveneens van het valse, want ieder geslacht van het boze heeft zijn valse aan zich toegevoegd; het valse immers wordt voortgebracht door het boze en het is het boze in vorm, volledig gelijk als het verstandelijke bij de mens de vorm van zijn wil is; want de wil toont zich door het verstandelijke in het licht en beeldt zich af en vormt zich en stelt zich voor door beelden en deze beelden door ideeën en die weer door woorden.

Dit is gezegd opdat men zal weten dat er verscheidene geslachten van het boze zijn en vandaar eveneens van het valse; die werden eerst beschreven met de Egyptenaren; nu of in deze verzen, met de bewoners van Filistea, met de leiders van Edom, met de machtigen van Moab en met de bewoners van Kanaän, van wie wordt gezegd, dat verbijstering en schrik hen beving, omdat zij hadden gehoord dat degenen in de hel waren geworpen die in het van de naastenliefde gescheiden geloof en in een leven van het boze waren geweest, die zijn aangeduid met de Egyptenaren en dat zij eveneens in de hel neergeworpen moeten worden en wel opdat degenen die wel in het goede en ware waren, veilig en ongeschonden konden doorgaan en tot de hemel worden voortgeleid; dit laatste wordt aangeduid met de woorden van de volgende verzen 16 en 17, namelijk deze: *‘Ontsteltenis en vrees is op hen gevallen; in de grootheid van Uw arm zullen zij stuk gebroken worden zoals een steen, totdat Uw volk, o Jehovah, zal doorgaan, totdat dit volk zal doorgaan dat Gij bezeten hebt; Gij zult hen binnenleiden en Gij zult hen planten in de berg van Uw erfenis, ter plaatse tot het wonen van U’.*

8312. Zij hebben gebeefd; dat dit de schrik betekent, staat zonder ontvouwing vast.

8313. Smart heeft de bewoners van Filistea aangegrepen; dat dit betekent de wanhoop om de heerschappij te verruimen bij hen die in het van het goede gescheiden geloof waren, staat vast uit de betekenis van de smart, namelijk de wanhoop vanwege het feit dat zij de heerschappij niet langer zouden kunnen verruimen, waarover hierna; en uit de betekenis van de bewoners van Filistea, te weten zij die in het van het goede van de naastenliefde gescheiden geloof-alleen zijn, waarover de nrs. 1197, 1198, 3412, 3413, 8093, 8096, 8099; zij worden hierin van de Egyptenaren onderscheiden, dat zij de goedheden van de naastenliefde buitensluiten, door te geloven dat de mens zonder die wordt gezaligd door het geloof; uit dit voornaamste punt van hun leer worden verscheidene dwalingen geboren, zoals dat de zaliging is van de barmhartigheid, hoe de mens ook heeft geleefd; dat door het geloof alle zonden en boosheden worden afgewassen; en dat zo de mens gerechtvaardigd rondloopt; en verder dat de zaliging in één ogenblik kan plaatsvinden, ook door het vertrouwen van het geloof in het laatste uur van de dood en dus dat niet de aandoening van de hemelse liefde de hemel bij de mens maakt; dezen zijn de Filistijnen en zij werden genoemd de behepten met de voorhuid, vanwege de boosheden van de eigenliefde en de liefde van de wereld, waarin hun leven is. Dat de smart hier de wanhoop is, komt omdat de ergste smart wordt verstaan, zodanig als die van barende vrouwen is; dat woord betekent ook in de oorspronkelijke taal zo’n smart; de wanhoop of het toppunt van de smart wordt ook in het Woord beschreven door de smart van

een barende, zoals bij David: *‘De koningen waren vergaderd, schrik greep hen aan, smart zoals van een barende’*, (Psalm 48:5,7).

Bij Jeremia: *‘Gij die woont in de Libanon, een nest hebbende in de ceders, hoeveel genade zult gij vinden, wanneer u de smarten zullen gekomen zijn, de smart zoals van een barende’*, (Jeremia 22:23).

Bij dezelfde: *‘De koning van Babel heeft een bericht over hen gehoord; vandaar zijn zijn handen slap geworden, benauwdheid heeft hem aangegrepen, de smart zoals van een barende’*, (Jeremia 50:43).

Bij Jesaja: *‘De dag van Jehovah is nabij, zoals een verwoesting door Schaddai; daarom worden alle handen slap en elk mensenhart versmelt en zij zijn verschrikt, krampen en smarten grijpen hen aan, zij baren zoals een barende’*, (Jesaja 13:6-8).

Bij Jeremia: *‘Ziet, een volk is komende uit het land van het noorden en een grote natie zal opgewekt worden uit de zijden van de aarde; boog en spies grijpen zij; hij is wreed; zij erbarmen zich ook niet, hun stem weerklinkt zoals de zee en op paarden rijden zij, hij is toegerust als een man tot de oorlog, tegen u, o dochter Zions; wij hebben de berichten over hen gehoord, onze handen zijn slap geworden, benauwdheid heeft ons gegrepen, smart zoals van een barende’*, (Jeremia 6:22-24); hier wordt gehandeld over de verwoesting van het ware bij hen die in het boze zijn; het volk uit het land van het noorden, staat voor degenen die in het valse vanuit het boze zijn; de grote natie uit de zijden van de aarde, staat voor hen die in geheel en al aan het goede tegenovergestelde boze zijn; zij grijpen boog en spies, staat daarvoor dat zij strijden vanuit een vals leerstellige; zijn stem weerklinkt zoals de zee, voor de redenering daaruit; zij rijden op paarden, voor de bewijsvoering alsof dit uit het verstandelijke is; toegerust als een man tot de oorlog, voor de begeerte om het ware te bestrijden; de dochter Zions, voor de Kerk waar het goede is; benauwdheid grijpt aan, voor de smart dat de waarheden werden bestookt; de smart zoals van een barende, voor de wanhoop dat het goede werd gekwetst; daaruit blijkt, dat met de smart hier de wanhoop vanwege de kwetsing van het goede wordt aangeduid.

Dat smart heeft de bewoners van Filistea aangegrepen, de wanhoop is of geen hoop om de heerschappij te verruimen, komt omdat de Filistijnen, dat wil zeggen, zij die de zaliging uit het geloof-alleen, zonder het goede van de naastenliefde stellen, in het andere leven bij voortduur streven naar heerschappij door tegen anderen te strijden en wel zolang zij nog niet zijn verwoest ten aanzien van de wetenschap van de erkentnissen van het geloof; elk mens immers behoudt in het andere leven de beginselen van zijn geloof die hij in het leven van het lichaam heeft gehad; ook veranderen geen anderen deze in waarheden, dan zij die in het goede van het leven zijn geweest, want het goede verlangt het ware en neemt dat in vrijheid op, omdat het homogeen is.

Maar zij die in het boze van het leven zijn geweest, veranderen niet; zij zijn als het ware hard en eveneens verwerpen zij de waarheden en ook zijn zij in het duister, zodat zij die waarheden niet kunnen zien; zij zien alleen de bevestigingen van hun eigen beginselen en niet in het minst de dingen die daartegen zijn; zulke mensen geloven niettemin dat zij de verstandigste van allen zijn, maar zij kunnen alleen maar redeneren uit hun opgevat beginsel; en daarom zijn zij het, die het meest de naastenliefde bestrijden, dus degenen die willen heersen; want degenen die in de naastenliefde zijn, zijn nederig en willen zoals de laagsten allen dienen; maar zij die in het geloof zonder de naastenliefde zijn, zijn hoogmoedig en willen dat zij zoals de hoogsten door allen worden gediend; en daarom stellen zij ook de hemel in de heerlijkheid van de overheersing en menen dat zij, omdat zij zich voor verstandiger dan alle anderen beschouwen, dan aartsengelen zullen zijn en zo dat verscheidene anderen hen zullen dienen; en eveneens volgens de woorden bij Daniël:

‘De verstandigen zullen blinken zoals de glans des uitspansels en zij die velen rechtvaardig maken, zoals de sterren tot in de eeuw en de eeuwigheid’, (Daniël 12:3); maar voor glans hebben zij duisternis.

8314. Toen waren verbijsterd de leiders van Edom; dat dit iets eenders betekent bij hen die in het leven van het boze vanuit de zelfliefde waren, staat vast uit de betekenis van de leiders, dus de voornaamsten, dus allen en de afzonderlijken, waarover hierna; en uit de uitbeelding van Edom, te weten degenen die vanuit het boze van de zelfliefde de valsheden vastgrijpen en de waarheden verwerpen en in de zin los van de persoon het boze van de eigenliefde, waaraan het valse wordt toegevoegd en dat het ware verwerpt; dus eveneens zij die in het leven van het boze vanuit die liefde zijn, namelijk uit de zelfliefde.

Wat de leiders aangaat, met hen worden de voornaamsten aangeduid; in de zin los van de persoon de voornaamste dingen, dus alle en de afzonderlijke dingen, want wanneer de leiders worden genoemd, worden de algemene dingen aangeduid, waaronder de overige dingen zijn of de voornaamste, zoals de driemansleiders, nrs. 8150, 8276; en daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede en in de tegengestelde zin met betrekking tot het boze; met de vorsten worden de algemeenheden aangeduid, waar onder de overige zijn, ofwel de eerste of primaire dingen, nrs. 1482, 2089, 5044; maar daarvan wordt gesproken met betrekking tot het ware.

Men moet weten dat er in het Woord woorden zijn die tot de geestelijke klasse behoren en die tot de hemelse klasse behoren, dat wil zeggen, die zulke zaken uitdrukken die van het ware of van het geloof zijn en ook die zulke dingen uitdrukken die van het goede of van de liefde zijn; ook zijn er woorden waarvan wordt gesproken met betrekking tot beide klassen.

Wie deze dingen kent kan op het eerste gezicht of bij een eerste lezing van het Woord, vooral in de oorspronkelijke taal, weten waar in de innerlijke zin wordt gehandeld over zulke zaken die van het ware zijn of die van het goede zijn.

Zo is het gesteld met de betekenis van de vorsten en de leiders; de vorsten betekenen de primaire dingen en daarvan wordt gesproken met betrekking tot de waarheden van het geloof; maar de leiders betekenen de voornaamste dingen en daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede van de liefde; in de tegengestelde zin wordt gesproken van vorsten met betrekking tot valsheden van het geloof en van leiders met betrekking tot de boosheden van de liefde; vandaar komt het dat zij die in Edom regeerden, leiders werden genoemd, zoals blijkt uit, (Genesis 36:15-21; 29, 30, 40-43).

De oorzaak hiervan is dat met Edom het goede van de hemelse liefde werd aangeduid en in de tegengestelde zin het boze van de zelfliefde.

Maar bij de zonen van Ismaël werden degenen die over de overigen waren aangesteld, niet leiders genoemd, maar vorsten, (Genesis 25:16), omdat met Ismaël degenen werden aangeduid die in het ware zijn, nrs. 3263, 3268, 4747; daarom werden ook degenen die in Israël voorgangers waren vorsten genoemd, (Numeri 7:2,10,18,24,30,36,42,48,54); want door Israël werden degenen uitgebeeld die in het ware en het goede van het geloof zijn; maar zij die de voorgangers waren van Juda, werden leiders genoemd, omdat door Juda degenen werden uitgebeeld die in het goede van de liefde waren, zoals bij Zacharia: *‘Hij zal zijn zoals een leider in Juda’, (Zacharia 9:7);* en bij dezelfde: *‘De leiders van Juda zullen zeggen in hun hart: Ik zal mij bevestigen de bewoners van Jeruzalem in Jehovah Zebaoth, hun God; te dien dage zal ik de leiders van Juda stellen zoals een fakkel in een takkenbos’, (Zacharia 12:5,6).*

8315. De machtigen van Moab; dat dit degenen betekent die in een leven van het valse uit die liefde waren, staat vast uit de betekenis van de machtigen, dus de dingen die regeren en overheersen; en uit de uitbeelding van Moab, namelijk zij die in het natuurlijk goede zijn en zich gemakkelijk laten verleiden, nr. 2468, dus degenen die in een leven van het valse daaruit

zijn, want zij die in het natuurlijk goede zijn en niet uit het goede vanuit het ware van het geloof, dus niet in het geestelijk goede, laten zich heenleiden om onverschillig welke valsheden dan ook te geloven en dus om volgens die te leven; zij laten zich vooral leiden door dingen die hun liefden begunstigen, dus wegleiden van waarheden tot valsheden; dezen zijn het die onder Moab worden verstaan; dat zij die in het natuurlijk goede en niet in het geestelijk goede zijn, geenszins door enige invloeiing uit de hemel geleid kunnen worden, zie de nrs. 3470, 3471, 3518, 4988, 4992, 5032, 6208, 7197, 8002.

Het woord waarmee de machtigen in de oorspronkelijke taal worden uitgedrukt, wordt gezegd met betrekking tot hen die in het ware zijn vanuit het goede en in de tegengestelde zin met betrekking tot hen die in het valse zijn vanuit het boze; in deze zin staat die tekst bij, (Ezechiël 31:11; 2 Koningen 24:15).

8316. Schrik heeft hen aangegrepen; dat dit betekent dat zij niets durfden, staat vast uit de betekenis van met schrik worden aangegrepen, dus niets durven; want bij hen die in schrik zijn, wordt het bloed koud, stort zich in de aderen, de bloedsomloop stopt en vandaar verslappen de zenuwen en vervallen de krachten zodat zij niets durven.

8317. Alle bewoners van Kanaän zijn versmolten; dat dit iets eenders betekent bij hen die van de Kerk waren en de goede dingen hebben geschonden en de waarheden vervalst hebben. Dat met de bewoners van Kanaän zij die van de Kerk zijn worden aangeduid, komt omdat de Kerk van de Heer in het land Kanaän was geweest vanaf de oudste tijden, zie de nrs. 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516; dat ook degenen worden aangeduid die de goedheden hebben geschonden en de waarheden hebben vervalst, komt omdat door de natiën daar, die de zonen Israëls hadden uit te drijven, de boosheden en eveneens de valsheden van het geloof worden uitgebeeld; zie nr. 8054 en wel omdat die natiën vroeger van de Kerk waren geweest.

8318. Ontsteltenis en vrees is op hen gevallen; dat dit betekent dat zij zonder enige hoop op overheersing waren, staat vast uit de betekenis van de ontsteltenis en de vrees, wanneer dit wordt gezegd van degenen die in zelfliefde en daaruit in valsheden en boosheden zijn, dezen worden aangeduid met de leiders van Edom en de machtigen van Moab, dus zonder hoop op overheersing; degenen immers die in het boze van de zelfliefde zijn, begeren aanhoudend te heersen, maar wanneer op hen de schrik valt voor de vijand-overwinnaar, dan valt de hoop van heersen weg.

Men moet weten dat de boosheden van tweevoudige oorsprong zijn: namelijk uit zelfliefde en uit liefde van de wereld; zij die in boosheden vanuit zelfliefde zijn, hebben alleen zichzelf lief en verachten alle overigen, uitgezonderd degenen die één met henzelf maken en wanneer zij dezen liefhebben, hebben zij hen niet lief, maar zichzelf, omdat zij zich in hen zien; de boosheden vanuit deze oorsprong zijn de allerergste, want niet alleen verachten zij alle anderen bij zich vergeleken, maar zij vervolgen hen ook met laster en dragen hun om lichte oorzaken haat toe en dan hijgen zij naar hun verderf; en dan wordt haat en wreedheid de verkwikking van hun leven; zij die in het boze van die liefde zijn, zijn diep in de hel volgens de hoedanigheid en de omvang van die liefde.

Zij die echter in het boze vanuit de liefde van de wereld zijn, geringschatten eveneens de naaste en achten hem alleen naar de welgesteldheid, dus de rijkdom, maar niet hemzelf; zij begeren alle dingen te bezitten die van de naaste zijn; wanneer zij in deze begeerte zijn, dan zijn zij zonder enige naastenliefde en barmhartigheid; de naaste van zijn goederen beroven is immers de verkwikking van hun leven, vooral van hen die smerige gierigaards zijn, die namelijk goud en zilver liefhebben om het goud en het zilver, maar niet om enig nut daaruit; zij bij wie het boze van deze liefde heerst, zijn ook in hellen, maar niet in zulke diepe als zij die in het boze van de zelfliefde zijn.

Behalve deze twee oorsprongen van het boze, is er ook een derde, namelijk het boze doen vanuit de beginselen van een valse godsdienst; maar dit boze geldt als een boze bij hen die in de liefde van zich en van de wereld zijn, maar niet bij hen die in de liefde jegens de naaste en tot hun God zijn; want het einddoel is het goede en het einddoel kwalificeert het overige, nr. 8311.

8319. In de grootheid van Uw arm; dat dit betekent uit de almacht, staat vast uit de betekenis van de arm, namelijk de macht, nrs. 878, 4931-4937 en wanneer het van het Goddelijke wordt gezegd, is het de almacht.

8320. Zullen zij stukgebroken worden zoals een steen; dat dit het omlaag vallen zoals het zware betekent, staat vast uit wat eerder in de nrs. 8279, 8298 is ontvouwd.

8321. Totdat Uw volk zal doorgaan; dat dit betekent dat zo zonder gevaar van bestoking al degenen gezaligd zullen worden die in het vermogen zijn om het ware van het goede en het goede van het ware op te nemen, staat vast uit de betekenis van doorgaan, dus zonder gevaar van aanvallen en bestoken, gezaligd worden, want wanneer zij die in valsheden vanuit het boze zijn en die bestookt hebben, in de hel geworpen en verwijderd zijn, dan zijn degenen er niet die in de weg staan door valsheden en boosheden binnen te werpen en zo het opnemen van het goede en het ware uit de Heer verhinderen; dit wordt hier met doorgaan aangeduid; want zolang als de bozen niet in de hel waren geworpen, konden nauwelijks enigen doorgaan, dat wil zeggen, gezaligd worden, want toen wekten de bozen aanhoudend boosheden en valsheden bij hen op die in het andere leven kwamen en zo trokken zij hen van het goede en ware weg.

Opdat zij die in het goede en het ware waren, van deze bozen bevrijd zouden worden, kwam de Heer in de wereld; en toen Hij in de wereld was, heeft Hij door de in Zich toegelaten aanhoudende verzoeken en door de aanhoudende overwinningen daarop, al deze kwaden onderworpen en daarna heeft Hij door Zijn tegenwoordigheid gemaakt dat zij in de hel werden geworpen, waar zij, omdat zij bezeten waren door hun eigen boosheden en valsheden, tot in het eeuwige gebonden gehouden zouden worden.

Onder het volk worden hier degenen verstaan die in het vermogen zijn om het ware van het goede en het goede van het ware op te nemen, want het volk in het algemeen betekent degenen die in het ware en het goede van het geloof zijn, nrs. 1259, 1260, 3295, 3581, 4619; hier betekent het Israël, dat wil zeggen, zij die van de geestelijke Kerk zijn, of wat hetzelfde is, zij die in het ware van het goede en in het goede vanuit het ware zijn, nrs. 7957, 8234.

Er wordt gezegd in het vermogen om het ware van het goede en het goede van het ware op te nemen, omdat geen anderen in dat vermogen zijn dan zij die in het leven van de naastenliefde hebben geleefd; dit leven geeft dat vermogen.

Hoe groot is de dwaling van degenen die geloven dat het geloof zonder de naastenliefde die hoedanigheid kan geven, want het geloof zonder de naastenliefde is hard en weerbarstig en het verwerpt alle invloeiing uit de Heer; maar de naastenliefde met het geloof is meegaand en zacht en neemt de invloeiing op.

Vandaar komt het, dat de naastenliefde dat vermogen geeft, maar niet het geloof zonder de naastenliefde; en omdat de naastenliefde dat vermogen geeft, zaligt dit ook, want zij die worden gezaligd, worden niet gezaligd door de naastenliefde uit zichzelf, maar door de naastenliefde uit de Heer en dus door het vermogen op dit op te nemen.

8322. Totdat dit volk zal doorgaan; dat dit betekent dat zo degenen gezaligd zullen worden die in het ware en het goede van de Kerk zijn, staat vast uit wat eerder is ontvouwd.

8323. Dat Gij bezeten hebt; dat dit betekent die zo van de hemel zijn geworden, staat vast uit de betekenis van bezitten, namelijk van Hem zijn; hier zijn het, omdat er wordt gehandeld over hen die in het ware en het goede zijn, voor wie tot zaliging van hen de Heer in de wereld kwam, zij die worden aangeduid, namelijk dat zij van de Heer zijn; die worden elders verlost genoemd, zoals bij Jesaja: ‘Zijt Gij niet dat wat heeft droog gemaakt de zee, de wateren van de grote afgrond, wat de diepten van de zee gesteld heeft tot een weg, opdat de verlost doorgingen; zo mogen de verlost van Jehovah wederkeren’, (Jesaja 51:10,11).

8324. vers 17-19. *Gij zult hen binnenleiden, Gij zult hen planten in de berg van Uw erfenis, ter plaatse tot het wonen van U, hebt Gij, o Jehovah, gewerkt, het heiligdom, o Heer, hebben Uw handen bereid. Jehovah zal regeren tot in de eeuw en de eeuwigheid. Omdat het paard van farao met zijn wagen en met zijn ruiters, is gekomen in de zee en Jehovah heeft over hen de wateren van de zee teruggeleid; en de zonen Israëls zijn in het droge door het midden van de zee gegaan.*

Gij zult hen binnenleiden, betekent de voortdurende verheffing; en Gij zult hen planten, betekent de aanhoudende wederverwekking; in de berg van Uw erfenis, betekent de hemel waar het goede van de naastenliefde is; ter plaatse tot het wonen van U, betekent waar de Heer is; hebt Gij, o Jehovah, gewerkt, betekent dat het uit de Heer alleen is; het heiligdom, o Heer, hebben Uw handen bereid, betekent de hemel waar zij zijn die in het ware van het geloof uit de Heer zijn; Jehovah zal regeren tot in de eeuw en de eeuwigheid, betekent dat de Heer alleen de Heer van hemel en aarde is; omdat het paard van farao met zijn wagen en met zijn ruiters, is gekomen, betekent alle valsheden uit het verdraaide verstandelijke bij hen die in het afgescheiden geloof en een leven van het boze zijn; in de zee, betekent de verdoemenis; en Jehovah heeft over hen de wateren van de zee teruggeleid, betekent dat de valsheden vanuit het boze, die zij tegen de goeden beraamden, op hen zijn teruggevallen, ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer bij hen die in het goede zijn; en de zonen Israëls zijn in het droge door het midden van de zee gegaan, betekent dat zij die in het goede van het ware en het ware van het goede waren, veilig door die streek van de hel doorgingen.

8325. Gij zult hen binnenleiden; dat dit de verheffing betekent, staat vast uit de betekenis van binnenleiden, wanneer dit tot de hemel plaatsvindt, dus de verheffing; er wordt gezegd verheffing, omdat de hemel voor het uitwendig gezicht van de geesten in de hoogte is en voor het innerlijk gezicht, zodanig als dat van de engelen is, de hemel in het innerlijke is; elk innerlijke immers in het andere leven vertoont zich uitbeeldend zoals boven hen en het uiterlijke of uitwendige zoals beneden hen, vandaar verschijnt de hemel boven en de hel beneden, nrs. 2148, 3084, 4599, 5146; het zijn immers staten van het ware en het goede en in de tegengestelde zin staten van het valse en het boze, die door hoogten en diepten, dus door afstanden en plaatsen in het andere leven worden uitgebeeld, zie de nrs. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381.

Alleen al uit deze ondervinding kan men opmaken hoe bezwaarlijk de natuurlijke mens geestelijke zaken kan vatten, dus de dingen die van de hemel zijn; wie van hen kan vatten dat er geen ruimten en tijden in de hemel zijn, maar daarvoor in de plaats staten, namelijk staten van het goede of staten van Zijn door ruimten; en staten van het ware of staten van Bestaan door tijden; gelooft de louter natuurlijke mens niet, dat er iets volledig leegs en een niets is, waar geen tijd en ruimte is; daaruit blijkt dat de natuurlijke mens, indien hij bij zichzelf besluit dat men niets moet geloven dan datgene wat men begrijpt, zich dan in ontzaglijke dwalingen stort; zoals het is gesteld met ruimten en tijden, zo is het ook met vele andere zaken gesteld.

Zo bijvoorbeeld kan de natuurlijke mens niet anders dan een zekere fantasie ten aanzien van het Goddelijke vatten, wanneer hij vanuit de tijd daarover denkt wat het Goddelijke had gedaan vóór de schepping van de wereld, dat wil zeggen, wat Hij vanaf het eeuwige tot dan toe had gedaan; ook kan hij niet uit die knoop worden losgemaakt, voordat de ideeën van ruimte en tijd worden verwijderd; wanneer de engelen over dit eeuwige denken, denken zij nooit daarover in tijden, maar in staten.

In het andere leven verschijnen twee opgerichte tekens, deels van vlees en deels van steen, deze zijn geplaatst aan de grens van het geschapen heelal, vooraan naar links; er wordt daarvan gezegd dat zij degenen opslokken die over het Goddelijke nadenken wat Het vanaf het eeuwige had gedaan voordat Het de wereld had geschapen; het opslokken beeldt uit, dat de mens zich, omdat hij niet kan denken dan alleen uit ruimte en tijd, zich daaruit niet kan losmaken uit zichzelf, maar uit het Goddelijke, wat plaatsvindt òf door verstrooiing van dat denken, òf door de verwijdering van de voorstellingen van tijd.

8326. En Gij zult hen planten; dat dit de aanhoudende wederverwekking betekent, staat vast uit de betekenis van planten, namelijk wederverwekken, want de wederverwekking gedraagt zich zoals het planten; wanneer immers een boom wordt geplant, groeit hij met takken, bladeren en vruchten en uit de zaden van de vruchten groeit hij tot nieuwe bomen, enzovoort; eender is het gesteld met de wederverwekking van de mens en daarom ook wordt de mens in het Woord met een boom vergeleken en de wederverwekte mens met een tuin of een paradijs; de waarheden van het geloof bij hem worden vergeleken met de bladeren en de goedheden van de naastenliefde met de vruchten en de zaden waaruit nieuw bomen voortkomen, met de waarheden die uit het goede zijn, of wat hetzelfde is, met het geloof dat uit de naastenliefde is.

Er wordt gezegd een aanhoudende wederverwekking, omdat de wederverwekking bij de mens inzet, maar nooit ophoudt; hij wordt aanhoudend vervolmaakt, niet alleen wanneer hij in de wereld leeft, maar ook in het andere leven tot in het eeuwige; en toch kan hij nooit tot zo'n volmaaktheid komen dat hij met het Goddelijke kan worden vergeleken.

8327. In de berg van Uw erfenis; dat dit de hemel betekent waar het goede van de naastenliefde is, staat vast uit de betekenis van de berg van de erfenis, dus de hemel, want met de berg wordt het goede van de liefde aangeduid, nrs. 795, 796, 2722, 4210, 6435 en met de erfenis het leven van een ander, hier van de Heer, dus het leven van het goede en het ware dat uit de Heer is, want degenen die in dit leven zijn, worden erfgenamen van het koninkrijk en zonen genoemd, nrs. 2658, 2851, 3672, 7212; omdat dit met de berg van de erfenis wordt aangeduid, wordt eveneens de hemel aangeduid; want de hemel is de hemel krachtens het goede van de liefde en is de erfenis voor hen die van de Heer zijn.

8328. Ter plaatse tot het wonen van U; dat dit betekent waar de Heer is, staat vast uit de betekenis van de plaats, dus de staat, nr. 8325, hier de staat van het goede uit het Goddelijke, omdat de hemel wordt verstaan; en uit de betekenis van het habitakel, of het wonen van U, dus waar de Heer is; dat van wonen wordt gesproken met betrekking tot het goede zie de nrs. 2712, 3613; en dat het habitakel van Jehovah het goede is en vandaar de hemel, zie de nrs. 8269, 8309; dat de Heer Jehovah is in het Woord, nr. 8261.

Door de Heer wordt meermalen gezegd *'de Vader Die in de hemelen is'*, en dan wordt het Goddelijke in de hemel verstaan, dus het goede waaruit de hemel is; het Goddelijke in zich beschouwd is boven de hemelen, maar het Goddelijke in de hemelen is het goede dat in het ware is dat voorgaat uit het Goddelijke; dit wordt verstaan onder de Vader in de hemelen; bij Mattheüs: *'Opdat gij moogt zonen zijn van de Vader Die in de hemelen is; opdat gijlieden*

volmaakt moogt zijn zoals Uw Vader Die in de hemelen is, volmaakt is, (Mattheüs 5:45,49; 6:1); *‘Onze Vader Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd’*, (Mattheüs 6:9). *‘Doende de wil van de Vader Die in de hemelen is’*, (Mattheüs 7:21) en bovendien (Mattheüs 10:32,33; 16:17; 18:10,14,19).

Het Goddelijke dat in de hemelen is, is het Goede dat in het Goddelijk Ware is dat uit de Heer voortgaat, maar het Goddelijke boven de hemelen is het Goddelijk Goede Zelf.

Met de plaats tot het wonen van U, wordt de hemel aangeduid, waar het Goddelijk Ware is, voortgaande uit de Heer, want dit maakt de hemel.

Hoe het is gesteld met het Goddelijk Ware dat uit de Heer voortgaat, dat het in de hemel het goede is, kan door een vergelijking met de zon en met het licht dat uit de zon is, worden toegelicht: in de zon is een vuur, maar uit de zon gaat licht voort; dit licht heeft in zich de warmte waaruit de tuinen uitspruiten en zoals paradijzen worden; het vuur zelf van de zon gaat niet over tot de aarde, want dat zou alle dingen verzingen en verteren, maar het licht waarin de warmte uit het vuur van de zon is; dat licht in de geestelijke zin is het Goddelijk Ware; de warmte is het goede in het Ware uit het Goddelijk Goede en het paradijs daaruit is de hemel.

8329. Hebt Gij, o Jehovah, gewerkt; dat dit betekent dat het uit de Heer alleen is, staat vast uit de betekenis van werken, wanneer over de wederverwekking en over de hemel wordt gehandeld, dus uit de Heer alleen, want het al van de wederverwekking en het al van de hemel is uit de Heer.

8330. Het heiligdom, o Heer, hebben Uw handen bereid; dat dit de hemel betekent waar zij zijn die in het ware van het geloof uit de Heer zijn, staat vast uit de betekenis van het heiligdom, dus de hemel waar het ware van het geloof is, waarover hierna; en uit de betekenis van Uw handen hebben bereid, dus dat het uit de Heer is.

Dat van het heiligdom wordt gezegd dat de handen het hebben bereid, komt omdat van handen wordt gesproken met betrekking tot het ware en zij de macht betekenen; dat van handen wordt gesproken met betrekking tot het ware, zie de nrs. 3091, 8281; en dat zij de macht zijn, nrs. 878, 3387, 4931-4937, 5327, 5328, 6292, 6947, 7011, 7188, 7189, 7518, 7673, 8050, 8069, 8153, 8281; iets eenders als het heiligdom, namelijk dat hiervan wordt gesproken met betrekking tot het ware, nr. 8302; de woorden echter die voorafgaan, zoals de plaats tot het wonen van U, en Gij, o Jehovah, hebt gewerkt, worden gezegd met betrekking tot het goede, omdat zij betrekking hebben op de berg van de erfenis, waarmee de hemel wordt aangeduid, waarin het goede van de naastenliefde is, nr. 8327; dat er woorden zijn die in het Woord worden gezegd met betrekking tot het goede en woorden die worden gezegd met betrekking tot het ware, zie nr. 8314.

Wat de hemel is waarin het goede van de naastenliefde is, die met de berg van de erfenis wordt aangeduid, en wat de hemel is waarin het ware van het geloof is, die het heiligdom is, zal in het kort worden gezegd: de hemel waarin het goede van de naastenliefde is, is die waarin de innerlijken zijn, die van het geestelijk rijk van de Heer zijn; en de hemel waarin het ware van het geloof is, is die waarin de uiterlijken zijn die van dat rijk zijn; degenen die innerlijk zijn, zijn in de naastenliefde zelf en daaruit in het geloof; maar zij die uiterlijk zijn, zijn zij die in het geloof zijn, maar nog niet in de naastenliefde; dezen doen het goede uit gehoorzaamheid, eerdergenoemden uit aandoening; hieruit blijkt wat er wordt verstaan onder de hemel waarin het goede van de naastenliefde is en onder de hemel waarin het ware van het geloof is.

Wat betreft het heiligdom: dit is in de hoogste zin het ware van het geloof dat uit de Heer is en vandaar is het in de uitbeeldende zin het geestelijk rijk van de Heer en verder de geestelijke Kerk en vandaar de wederverwekte mens die een Kerk is; en het is zo in de

daaruit afgeleide zin, het ware van het geloof, dus het geloof zelf; wat het heilige is, zie nr. 8302.

Vandaar nu komt het dat de hemel door het ware van het geloof dat uit de Heer is, het heiligdom wordt genoemd, zoals bij David: *‘Jehovah antwoorde in de dag der benauwdheid, Hij zende u hulp uit het heiligdom en uit Zion ondersteune Hij u’*, (Psalm 20:2,3); het heiligdom staat daar voor de hemel waar het ware van het geloof is, Zion voor de hemel waar het goede van de liefde is.

Bij dezelfde: *‘Zij hebben Uw schreden gezien, o God, de schreden van mijn God, van mijn Koning, in het heiligdom; verschrikkelijke God; uit de heiligdommen, o God Israëls’*, (Psalm 68:25,36); het heiligdom staat voor de hemel waar het ware van het geloof is; vandaar wordt er God gezegd en niet Jehovah en eveneens Koning, omdat er God wordt gezegd waar gehandeld wordt over het ware en Jehovah waar over het goede wordt gehandeld, nrs. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921, 4402, 7010, 7268; en omdat de koning het ware is, nrs. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148.

Bij dezelfde: *‘Het zal Jah loven, omdat Hij heeft neergezien uit de hoogte van Zijn heiligdom; uit de hemelen heeft Jehovah neergeschouwd tot de aarde, om te horen het gekerm van de gebondene, om te openen voor de zonen des doods’*, (Psalm 102:19-21); het heiligdom staat hier eveneens voor de hemel ten aanzien van het ware van het geloof.

Bij dezelfde: *‘Looft God in Zijn heiligdom, looft Hem in het uitspansel van Zijn sterkte’*, (Psalm 150:1); loven in het heiligdom staat voor loven vanuit het ware van het geloof dat uit de Heer is; loven in het uitspansel van de sterkte, staat voor loven vanuit het goede van de naastenliefde dat uit de Heer is.

8331. Jehovah zal regeren tot in de eeuw en de eeuwigheid; dat dit betekent dat de Heer alleen de Heer van hemel en aarde is, staat hieruit vast dat van Jehovah, dat wil zeggen, van de Heer, kan gezegd worden dat Hij zal regeren tot in de eeuw en de eeuwigheid; van de engelen dat zij weliswaar zullen regeren, maar uit de Heer, dus is het toch alleen de Heer door hen.

Bij de Ouden die van de Kerk waren, was het een plechtig gebruik om te zeggen ‘God regeert’ en verder dat ‘God zal regeren tot in het eeuwige’ waarmee werd aangeduid dat het goed met de Kerk is gesteld, omdat daar dan het goede en het ware uit het Goddelijke is; in het algemeen werd daarmee aangeduid dat Jehovah alleen God is en voor hen die waren onderricht ten aanzien van de Komst van de Heer, dat alleen de Heer, Heer van hemel en aarde is.

Omdat het in de Kerk bij de Ouden een plechtig gebruik was om te zeggen ‘God zal regeren’, hadden daarom bij David enkele psalmen het opschrift *‘Jehovah zal regeren’*, zoals in (Psalm 93:1; 97:1; 99:1) en *‘Jehovah zal regeren tot in het eeuwige, uw God, o Zion, tot in geslacht en geslacht, Alleluja’*, (Psalm 146:10).

Bij Jesaja: *‘Hoe verkwikkelijk zijn op de bergen de voeten van degene die evangeliseert, zeggende tot Zion: Uw God zal regeren’*, (Jesaja 52:7), waar over de Heer wordt gehandeld.

Bij Johannes: *‘De koninkrijken van de wereld zijn geworden van onze Heer en van Zijn Christus en Hij zal regeren tot in de eeuwen der eeuwen’*, (Openbaring 11:15); en bij dezelfde: *‘Ik hoorde een stem, zeggende: Alleluja, omdat de Heer God regeert’*, (Openbaring 19:6).

Hieruit blijkt ook dat die woorden woorden van vreugde waren; vandaar de uitroep Alleluja; en vandaar wordt er gezegd: hoe verkwikkelijk zijn de voeten van degene die evangeliseert, zeggende: Uw God regeert.

Dat de Heer de Heer van hemel en aarde is, staat vast bij Mattheüs: *‘Jezus zei tot de discipelen: Mij is gegeven alle mogendheid in de hemel en op aarde’*, (Mattheüs 28:18).

8332. Omdat het paard van farao met zijn wagen en met zijn ruiters is gekomen; dat dit alle valsheden betekent vanuit het verdraaide verstandelijke bij hen die in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze zijn, staat vast uit de betekenis van het paard van farao en ook van zijn wagen en zijn ruiters, te weten alle valsheden vanuit het verdraaide verstandelijke, nrs. 8146, 8148; en uit de uitbeelding van farao en van de Egyptenaren, namelijk zij die in het van de naastenliefde gescheiden geloof en in een leven van het boze zijn, nrs. 7926, 8148.

8333. In de zee; dat dit de verdoemenis betekent, staat vast uit de betekenis van de zee Suph, te weten de hel, nrs. 8099, 8137, 8138; hier de verdoemenis, omdat er wordt gezegd dat zij gekomen zijn in de zee en daarna dat Jehovah over hen de wateren van de zee heeft teruggeleid, waarmee wordt aangeduid dat zij in de hel zijn neergevallen; want zij komen in de verdoemenis voordat zij in de hel komen.

8334. En Jehovah heeft over hen de wateren van de zee teruggeleid; dat dit betekent dat de valsheden vanuit de boosheden, die zij tegen de goeden beraamden, op henzelf zijn teruggevallen, ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer bij hen die in het goede zijn, staat vast uit de betekenis van Jehovah heeft over hen de wateren van de zee teruggeleid, dus dat de valsheden van het boze die zij tegen de goeden beraamden, op hen zijn teruggevallen.

Dat de valsheden vanuit het boze tot één worden verzameld en in degenen die in het boze zijn, worden ingegoten en dat zij door die worden omringd en omstuwd, zie nr. 8146.

Dat de valsheden vanuit het boze die zij tegen de anderen beraamden, op henzelf terugvallen krachtens de wet van de orde, nrs. 8214, 8223, 8226; dat de verstopping door de valsheden vanuit het boze de neerwerping in de hel is, nrs. 8210, 8232; en dit vindt plaats ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer alleen bij de goeden, wanneer Hij hen beschermt en begiftigt met de hemel en de vreugde van de hemel, nrs. 8137, 8265.

8335. En de zonen Israëls zijn in het droge door het midden van de zee gegaan; dat dit betekent dat zij die in het goede van het ware en in het ware van het goede zijn, veilig door die streek van de hel heengingen, staat vast uit wat in de nrs. 8099, 8185 is ontvouwd.

8336. vers 20,21. *En Mirjam, de profetes, de zuster van Aharon, nam een trommel in haar hand; en alle vrouwen gingen uit achter haar, met trommels en met reien. En Mirjam antwoordde hen: Zingt Jehovah, omdat Hij al verhogende heeft verhoogd; het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee.*

En Mirjam, de profetes, de zuster van Aharon, nam een trommel in haar hand, betekent de verheerlijking van de Heer vanuit het goede van het geloof; en alle vrouwen gingen uit achter haar, betekent alle goedheden van het ware; met trommels en met reien, betekent de viering uit de vreugde en de blijdschap; en Mirjam antwoordde hun, betekent het wederkerige; zingt Jehovah, betekent dat de Heer alleen de heerlijkheid zij; omdat Hij heeft verhoogd al verhogende, betekent dat Hij Zijn Goddelijke in het Menselijke heeft geopenbaard; het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee, betekent uit hoofde hiervan dat ten gevolge van Zijn tegenwoordigheid alleen de valsheden en de boosheden van het leven zich in de hel hebben geworpen.

8337. En Mirjam, de profetes, de zuster van Aharon, nam een trommel in haar hand; dat dit de verheerlijking van de Heer vanuit het goede van het geloof betekent, staat vast uit de uitbeelding van Mirjam, namelijk het goede van het geloof; Mozes immers beeldt het ware van het geloof uit dat rechtstreeks uit de Heer voortgaat, dus het innerlijk ware; Aharon echter het ware van het geloof dat indirect uit de Heer voortgaat, dus het uiterlijk ware, nrs.

7009, 7089, 7382; vandaar is Mirjam het goede van het geloof dat indirect uit de Heer voortgaat; wanneer immers de mannen het ware uitbeelden, dan beelden hun vrouwen het goede uit, nr. 6014; omdat Mirjam met de vrouwen het uiterlijk goede uitbeeldt, wordt er daarom aan toegevoegd de zuster van Aharon en wordt er niet gezegd de zuster van Mozes; het goede en het ware verhouden zich ook als zuster en broeder, nr. 3160; maar men moet weten, dat de vrouwen het goede en de mannen het ware uitbeelden wanneer er wordt gehandeld over de geestelijke Kerk, maar de vrouwen beelden het ware en de mannen het goede uit waar over de hemelse Kerk wordt gehandeld, nr. 4823; uit de betekenis van de profetes, namelijk iemand die onderwijst, nrs. 2534, 7269; hier iemand die de Heer looft, of wat hetzelfde is, Hem verheerlijkt vanuit het goede van het geloof, omdat zij Jehovah zong, zoals Mozes en de mannen uit Israël; dat zingen verheerlijken is, zie de nrs. 8261, 8263, 8267; en uit de betekenis van de trommel in de hand nemen, dus verheerlijken vanuit het goede van het geloof; van een trommel immers wordt gesproken met betrekking tot het geestelijk goede, of wat hetzelfde is, tot het goede van het geloof, nr. 4138.

In oude tijden werden in de Goddelijke eredienst verscheidene geslachten van muziekinstrumenten gebruikt, maar met een groot onderscheid; in het algemeen werden met de blaasinstrumenten de aandoeningen van het goede uitgedrukt en met de snaarinstrumenten de aandoeningen van het ware; en dit vanwege de overeenstemming van iedere klank met de aandoeningen.

Het is bekend dat met sommige geslachten van muziekinstrumenten deze natuurlijke emoties of gemoedsaandoeningen worden uitgedrukt, en sommige andere aandoeningen en dat zij, wanneer een passende, harmonische samenwerking is bereikt, die aandoeningen werkelijk in beweging brengen; zij die in de muziek bedreven zijn, weten deze dingen en maken er ook op overeenkomstige wijze gebruik van; de oorzaak hiervan komt uit de natuur van de klank zelf voort en uit de overeenkomst ervan met de emoties.

Dit had de mens eerst niet geleerd vanuit wetenschap en kunst, maar uit het gehoor en de fijne zin ervan.

Daaruit blijkt duidelijk, dat dit niet komt vanuit een oorsprong in de natuurlijke wereld, maar vanuit een geestelijke oorsprong en wel uit de overeenstemming van de dingen die uit de orde vloeien in de natuurlijke wereld met die in de geestelijke wereld; de harmonische klank en de verscheidenheden ervan stemmen overeen met de staten van vreugde en blijdschap in de geestelijke wereld en de staten van vreugde en blijdschap daar verrijzen vanuit de gemoedsaandoeningen en die zijn in die wereld de aandoeningen van het goede en het ware. Daaruit nu kan vaststaan dat de muziekinstrumenten overeenstemmen met de verkwikkingen en de bekoringen van de geestelijke en hemelse aandoeningen en dat sommige instrumenten daarmee overeenstemmen, zie de nrs. 418-420, 4138.

Wat de trommel in het bijzonder aangaat, die stemt overeen met het geestelijk goede, dat wil zeggen, met het goede vanuit het ware.

De oorzaak hiervan is dat de trommel niet een snaarinstrument is, maar een gespannen vel; deze is als het ware een continu snaarinstrument en eveneens dat de klank ervan zwaarder en dieper is dan de klank van snaarinstrumenten; dit kan eveneens vaststaan uit het Woord waar de tamboerijn wordt genoemd; zoals bij Jesaja: *'De vreugde van de tamboerijnen zal ophouden, het gedruis van de vrolijken zal ophouden, de vreugde van de citer zal ophouden'*, (Jesaja 24:8); de vreugde van de trommels staat voor de verkwikkingen van de gemoedsaandoeningen van het goede van het geloof; de vreugde van de citer voor de verkwikkingen van de gemoedsaandoeningen van het ware van het geloof.

Bij Jeremia: *'Ik zal u opnieuw bouwen, opdat gij gebouwd zijt, o maagd Israëls, opnieuw zult gij uw tamboerijnen versieren en gij zult uitgaan in de rei van de spelenden'*, (Jeremia 31:4); de tamboerijnen versieren, staat voor God verheerlijken vanuit het geestelijk goede; er wordt immers gehandeld over de geestelijke Kerk, die de maagd Israëls is.

Eender bij Ezechiël: *‘Gij waart in Eden, de tuin Gods; het werk van uw tamboerijnen en van uw fluiten was in u, ten dag als gij geschapen waart, waren zij bereid’*, (Ezechiël 28:13); daar ten aanzien van Tyrus, waarmee de erkentnissen van het goede en het ware worden aangeduid en met de tamboerijnen en de fluiten de aandoeningen en de vreugden ervan.

Bij David: *‘Zij hebben Uw schreden gezien, o God, de schreden van mijn God, in het heiligdom; de zangers gingen voor, de speellieden achter, in het midden de maagden met de tamboerijnen’*, (Psalm 68:25,26).

Bij dezelfde: *‘Juicht de God van Jakob toe, heft een lied op en geeft de tamboerijn, de verkwikkelijke citer met de luit’*, (Psalm 81:2,3).

Bij dezelfde: *‘Zingt Jehovah een nieuw gezang, laten zij Zijn Naam loven in de rei, laten zij met de trommel en de citer Hem psalmzingen’*, (Psalm 149:1,3); daar staat loven met de tamboerijn voor verheerlijken vanuit de verkwikking van de aandoening van het goede van het geloof en loven met de citer voor het bekoorlijke van de aandoening van het ware van het geloof.

Bij dezelfde: *‘Looft God met de tamboerijn en de reidans, looft Hem met snarenspeel en fluit, looft Hem met cimbalen des geklanks, looft Hem met cimbalen des geschals’*, (Psalm 150:3-5); loven met de tamboerijn en de reidans, staat voor uit het goede en het ware van het geloof; met snarenspeel en fluit, voor uit de ware dingen en het goede daaruit.

Omdat instrumenten, welke dan ook, door overeenstemming de verkwikkingen en bekoorlijkheden van de geestelijke en hemelse aandoeningen betekenden, droegen vandaar ook verscheidene psalmen van David een opschrift en een aanwijzing hoe die gezongen moesten worden, zoals op de neginoth, op de nechiloth, op de octaaf, de sigajon, de gitthith, de mutlabben, de seminith, de sossanim, de mahalat.

8338. En alle vrouwen gingen uit achter haar; dat dit alle goedheden van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van de vrouwen, te weten de aandoeningen van het goede, wanneer de mannen de aandoeningen van het ware zijn, nr. 8337.

8339. Met tamboerijnen en met reidansen; dat dit de viering vanuit vreugde en blijdschap betekent, staat vast uit de betekenis van de tamboerijn, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de gemoedsaandoening van het geestelijk goede of met betrekking tot het goede van het ware en dat het betekent het verkwikkelijke of de vreugde ervan, nr. 8337; en uit de betekenis van de reidans, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de aandoening van het geestelijk ware en dat het betekent het bekoorlijke of de blijdschap ervan, waarover hierna.

In de oude tijden werd de blijdschap van het hart niet alleen door muziekinstrumenten en door zingen betuigd, maar ook door reidansen; de vreugde van het hart of de innerlijke dingen in het lichaam welden immers op in verschillende handelingen, zoals in zingen en eveneens in reidansen.

Omdat in de oude tijden de blijdschappen die de overige overtroffen, geestelijke blijdschappen waren, dat wil zeggen, vanuit de aandoeningen van de geestelijke liefden, dus die van het goede en ware, was het toen daarom eveneens geoorloofd reidansen aan de gezangen en aan de muzikale harmonieën toe te voegen en daarmee eveneens op deze wijzen de vreugde te tonen.

Vandaar komt het, dat reidansen in het Woord worden vermeld en daarmee de blijdschap van de aandoeningen van het ware of van het geloof uit het goede of uit de naastenliefde worden aangeduid, zoals bij Jeremia: *‘Gij zult opnieuw uw tamboerijnen versieren en gij zult uitgaan in de reidans der spelenden; hun ziel zal worden zoals een gewaterde tuin en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn; dan zal de maagd zich verblijden in de reidans en de jongelingen en de grijsaards tegelijk’*, (Jeremia 31:4,12,13).

Bij dezelfde: *'De vreugde van ons hart is opgehouden, onze reidans is in rouw veranderd'*, (Klaagliederen 5:15).

Bij David: *'Gij hebt mij mijn rouw in een reidans verkeerd'*, (Psalm 30:12).

Bij dezelfde: *'Laten zij Zijn Naam loven in de reidans, met de tamboerijn en de citer Hem psalmzingen'*, (Psalm 149:3; Psalm 150:4).

Dat ook de heidenen in hun goddelijke eredienst speelden en reidansen uitvoerden, staat vast in (Exodus 32:6,19).

Er wordt vreugde en blijdschap gezegd, omdat van vreugde in het Woord wordt gesproken met betrekking tot het goede en van blijdschap met betrekking tot het ware; vandaar wordt er in het Woord meermalen vreugde en blijdschap gezegd, beide tegelijk; zoals bij Jesaja: *'Ziet, vreugde en blijdschap de os te doden'*, (Jesaja 22:13).

Bij dezelfde: *'Vreugde en blijdschap zullen zij verkrijgen en droefenis en zuchting zullen wegvluchten'*, (Jesaja 35:10).

Bij dezelfde: *'Vreugde en blijdschap zal in Zion gevonden worden, belijdenis en een stem des gezangs'*, (Jesaja 51:3,11).

Bij Jeremia: *'De stem der vreugde en de stem der blijdschap en de stem des bruidegoms en de stem der bruid'*, (Jeremia 33:11).

Bij Zacharia: *'Het vasten der tiende zal de huize van Juda zijn tot vreugde en blijdschap'*, (Zacharia 8:19).

Bij David: *'Gij zult mij vreugde en blijdschap doen horen'*, (Psalm 51:10).

Op deze plaatsen wordt, omdat van vreugde wordt gesproken met betrekking tot het goede en van blijdschap met betrekking tot het ware, zowel het ene als het andere gezegd; anders zou één woord voldoende zijn geweest; zodanig is de heilige spreekwijze die in het Woord is; de oorzaak ervan is dat er in de afzonderlijke dingen daar het hemels huwelijk zal zijn, dat wil zeggen, zowel van het goede als van het ware, nrs. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 4138, 5138, 5502, 7945.

8340. En Mirjam antwoordde hun, dat dit het wederkerige betekent, staat vast uit de betekenis van antwoorden, wanneer er wordt gehandeld over de verheerlijking van de Heer door gezang, dus het wederkerige; bij de Ouden was het in de heilige eredienst ook een plechtig gebruik om te zingen in koren, opdat er namelijk een of enigen zouden zijn die antwoordden; waardoor het wederkerige en het antwoord werd uitgebeeld, zodanig als dat van de Kerk is uit de hemel en van de hemel uit de Heer.

Iets dergelijks wordt aangeduid bij Hosea: *'Ik zal antwoorden en Ik zal Hem zingen'*, (Hosea 14:9); en bij Mozes: *'Toen zong Israël dit gezang: Klim op, gij bron, antwoordt daarop'*, (Numeri 21:17).

8341. Zingt Jehovah; dat dit betekent dat de Heer alleen de heerlijkheid zal zijn, staat vast uit wat eerder in nr. 8263 is ontvouwd, waar dezelfde woorden staan.

8342. Omdat Hij al verhogende heeft verhoogd; dat dit betekent dat Hij Zijn Goddelijke in het Menselijke heeft geopenbaard, staat vast uit wat eerder in nr. 8264 is gezegd, waar eveneens dezelfde woorden staan.

8343. Het paard en zijn ruiters heeft Hij voortgeworpen in de zee; dat dit betekent dat ten gevolge van de tegenwoordigheid alleen de valsheden van het geloof en de boosheden van het leven zich in de hel hebben geworpen, staat vast uit de betekenis van het paard en de ruiters, namelijk de valsheden vanuit het boze, waarover de nrs. 8146, 8148; en uit de betekenis van voortwerpen in de zee, dus de hel, nrs. 8099, 8137, 8138; dat het heeft

plaatsgevonden ten gevolge van de tegenwoordigheid van de Heer alleen, zie de nrs. 8137, 8265.

Er wordt gezegd dat de valsheden en de boosheden zich in de hel hebben geworpen; de oorzaak hiervan is dat het de valsheden en de boosheden zelf zijn die in de hel worden geworpen en deze trekken degenen met zich mee aan wie zij kleven; de mens immers wordt door het boze van het leven de vorm van de valsheden vanuit dat boze en daarom worden, wanneer de boosheden zelf met de valsheden worden neergeworpen, ook de vormen waaraan zij kleven, tezamen daarmee neergetrokken; de valsheden en de boosheden immers zijn uitwasemingen uit de hellen en die vloeien in bij degenen die door de boosheden van het leven, hun innerlijke dingen tot vormen van opneming hebben gemaakt.

Dat alles van de gedachte en van de wil invloeit: het goede uit de hemel en het boze uit de hel, zie de nrs. 2886-2888, 4151, 4249, 5846, 6189, 6213, 6191, 6193, 6203, 6206, 6324, 6325, 7147, 7343; vandaar nu komt het, dat er wordt gezegd dat de valsheden van het geloof en de boosheden van het leven zich in de hel hebben geworpen; daarom denken en spreken de engelen, wanneer zij over de hellen denken en spreken, over valsheden en boosheden los van degenen die daar zijn; want de engelen verwijderen steeds de ideeën van de persoon en blijven in de abstracties., nrs. 5225, 5287, 5434.

8344. *vers 22-26. En Mozes deed Israël voorttrekken van de zee Suph; en zij gingen uit tot de woestijn Sur en zij gingen drie dagen in de woestijn en zij vonden geen wateren. En zij kwamen tot Mara en zij konden de wateren niet drinken vanwege de bitterheid, omdat die bitter waren, daarom noemde hij die naam Mara. En zij murmureerden, het volk, tegen Mozes, al zeggende: Wat zullen wij drinken. En hij riep tot Jehovah en Jehovah wees hem een hout en hij wierp het voort tot de wateren en de wateren werden zoet; daar stelde Hij het een inzetting en een gericht en daar verzocht Hij het volk. En Hij zei: Indien gij al horende gehoord zult hebben de stem van Jehovah uw God en het rechte in Zijn ogen gedaan zult hebben en geluisterd zult hebben naar Zijn geboden en bewaard zult hebben al Zijn inzettingen, zo zal Ik alle ziekte die Ik in de Egyptenaren heb gelegd, niet leggen op u, omdat Ik Jehovah uw Genezer ben.*

En Mozes deed Israël voorttrekken van de zee Suph, betekent het opeenvolgende volgens de orde van het Goddelijk Ware, nadat zij de streek van de hel waren doorgegaan; en zij gingen uit tot de woestijn Sur, betekent de staat van de verzoeking waarin zij daarop werden voortgeleid, betekent dat de waarheden ontbraken en uiteindelijk geheel en al; en zij kwamen tot Mara, betekent de staat van de verzoeking; en zij konden de wateren niet drinken vanwege de bitterheid, omdat die bitter waren, betekent dat de waarheden hun onverkwikkelijk toeschenen, omdat zij zonder aandoening van het goede waren; daarom noemde hij de naam Mara, betekent de staat en de hoedanigheid van die verzoeking; en zij murmureerden, het volk, tegen Mozes, betekent de neerslachtigheid ten gevolge van de hardheid van de verzoeking; al zeggende: Wat zullen wij drinken, betekent dat zij de waarheden niet verdragen, omdat die onverkwikkelijk zijn vanwege het gebrek aan aandoening daarvoor; en hij riep tot Jehovah, betekent de smeekbede tot de Heer ten gevolge van de neerslachtigheid; en Jehovah wees hem een hout, betekent dat de Heer het goede inblies; en hij wierp het voort in de wateren, betekent waarmee hij de waarheden aandeed; en de wateren werden zoet, betekent dat vandaar de waarheden verkwikkelijk werden; daar stelde hij het een inzetting en een gericht, betekent het ware van de orde, die toen werd onthuld en daar verzocht Hij het, betekent ten aanzien van de verzoeken in het algemeen; en Hij zei, betekent het onderricht; indien gij al horende gehoord zal hebben de stem van Jehovah uw God, betekent het geloof in de geboden van de Heer; en het rechte in Zijn ogen gedaan zult hebben, betekent het leven daarnaar; en geluisterd zult hebben naar Zijn geboden, betekent de gehoorzaamheid

en het leven volgens de goedheden van het geloof, die de innerlijke dingen van de Kerk zijn; en bewaard zult hebben al Zijn inzettingen, betekent het leven volgens de waarheden van het geloof, die de uiterlijke dingen van de Kerk zijn; zo zal Ik alle ziekte die Ik in de Egyptenaren heb gelegd, niet leggen op u, betekent dat zij moeten worden afgehouden van de boosheden, die degenen hebben die in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze zijn; omdat Ik Jehovah uw Genezer ben, betekent dat alleen de Heer behoedt voor het boze.

8345. En Mozes deed Israël voorttrekken van de zee Suph; dat dit het opeenvolgende volgens de orde van het Goddelijk Ware betekent, nadat zij de streek van de hel waren doorgedaan, staat vast uit de betekenis van voorttrekken, namelijk het opeenvolgende en het continue ten aanzien van het leven en de orde ervan, nrs. 4375, 4554, 4585, 5996, 8181; uit de uitbeelding van Mozes, dus het Goddelijk Ware, nrs. 7010, 7014, 7382; vandaar betekent Mozes deed voorttrekken, het opeenvolgende volgens de orde van het Goddelijk Ware; uit de uitbeelding van Israël, namelijk degenen die van de geestelijke Kerk zijn en in de lagere aarde waren vastgehouden tot de Komst van de Heer en werden bevrijd, nrs. 6854, 6914, 7828, 7932, 8018, 8321; en uit de betekenis van de zee Suph, dus de hel, waar degenen van de Kerk waren die in het van de naastenliefde gescheiden geloof en in een leven van het boze waren, nrs. 8099, 8137, 8148; dat dezen, toen zij bevrijd waren, werden voortgeleid door de hel heen, die met de zee Suph wordt aangeduid, zie nr. 8099.

8346. En zij gingen uit tot de woestijn Sur; dat dit de staat van de verzoeking betekent, waarin zij daarop werden voortgeleid, staat vast uit de betekenis van uitgaan, dus voortgeleid worden; en uit de betekenis van de woestijn Sur, dus de staat van de verzoeking; dat de woestijn de staat is van de verzoeking te ondergaan, zie de nrs. 6828, 8098; en dat Sur de wetenschappelijke dingen van de Kerk zijn die nog niet het leven hebben verkregen, nr. 1928, dus zulke dingen die door de verzoeken het leven hebben te ontvangen, want het geestelijk leven wordt verworven door verzoeken, die geestelijke gevechten zijn of gevechten tegen boosheden en valsheden en door overwinningen in de gevechten. Dat zij die van de geestelijke Kerk waren, na de Komst van de Heer in de wereld, verzoeken hebben ondergaan en dat zij dit tevoren niet konden, zie nr. 8159.

8347. En zij gingen drie dagen in de woestijn en zij vonden geen wateren; dat dit betekent dat de waarheden ontbraken en tenslotte geheel en al, staat vast uit de betekenis van drie dagen, namelijk het volle, nrs. 2788, 4495, 7715; uit de betekenis van de woestijn, namelijk de staat van verzoeken te ondergaan, nr. 8346; uit de betekenis van de wateren, te weten de waarheden van het geloof, nrs. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668; vandaar is geen wateren vinden, dat de waarheden ontbraken; dat zij geheel en al ontbraken, wordt aangeduid met drie dagen gaan; er wordt gezegd in de woestijn, omdat zij daar werden verzocht, zoals hierna volgt

8348. En zij kwamen tot Mara; dat dit de staat van de verzoeking betekent, staat hieruit vast dat zij daar werden verzocht; wat ook in het volgende wordt gezegd met deze woorden: ‘Daar stelde Hij het een inzetting en een gericht en daar verzocht Hij het volk’, vers 25.

8349. En zij konden de wateren niet drinken vanwege de bitterheid, omdat die bitter waren; dat dit betekent dat de waarheden hun onverkwikkelijk toeschenen, omdat zij zonder de aandoening van het goede waren, staat vast uit de betekenis van wateren drinken, namelijk waarheden opnemen en die toepassen vanuit het goede, nrs. 3069, 5709; uit de betekenis van de wateren, dus de waarheden, nr. 8347; en uit de betekenis van bitter, te weten onverkwikkelijk, nr. 7854; daaruit blijkt dat met zij konden de wateren niet drinken vanwege

de bitterheid, omdat die bitter waren, wordt aangeduid dat de waarheden hun onverkwikkelijk toeschenen; dat het is omdat zij zonder gemoedsaandoening van het goede waren, komt, omdat elk verkwikkelijke van het ware ontstaat door het goede; dat de aandoening van het ware haar oorsprong ontleent aan het goede, komt omdat het goede het ware liefheeft en het ware het goede; die twee zijn immers zoals in een huwelijk samen verbonden.

Het is bekend dat iedereen onderricht wil worden in de dingen die hij liefheeft en ten doel heeft; hij die het goede liefheeft, dat wil zeggen, die van harte God wil vereren en de naaste weldoen, heeft het lief om onderricht te worden in de dingen die daartoe leiden, dus in de waarheden; hieruit kan vaststaan dat elke gemoedsaandoening van het ware voortkomt uit het goede.

Er zijn er weliswaar die boos leven en toch in waarheden onderricht willen worden, maar dat is niet de aandoening van het ware bij hen, maar alleen de aandoening om de leerstellingen van de Kerk te bevestigen ter wille van de eigen glorie, dat wil zeggen, van roem, eerbewijzen en gewin; de echte gemoedsaandoening van het ware is willen weten wat het ware is ter wille van het leven in de wereld en ter wille van het eeuwige leven; dezen komen in verzoeking, wanneer waarheden hun beginnen te ontbreken en te meer wanneer de waarheden die zij weten, onverkwikkelijk schijnen; die verzoeking leidt de oorsprong daarvan af dat de gemeenschap met het goede is onderschept; deze gemeenschap wordt onderschept zodra de mens in zijn eigene komt, want zo verglijdt hij in het boze van de eigenliefde en de liefde tot de wereld; wanneer hij uit die staat oprijst, worden de waarheden verkwikkelijk.

Dit wordt verstaan in wat volgt met, de bittere wateren werden genezen door het daarin geworpen hout, want met hout wordt het goede aangeduid.

8350. Deswege noemde hij de naam Mara; dat dit de staat en de hoedanigheid van die verzoeking betekent, staat hieruit vast dat de namen die worden gegeven aan zaken waarover in het Woord wordt gehandeld, de hoedanigheid en de staat van de zaak bevatten waarover gehandeld wordt, nrs. 2643, 3422, 4298, 4442; hier dus betekent Mara de hoedanigheid en de staat van de verzoeking waarover in deze verzen wordt gehandeld; Mara betekent ook het bittere.

8351. En zij murmureerden, het volk, tegen Mozes; dat dit de neerslachtigheid betekent ten gevolge van de hardheid van de verzoeking, staat vast uit de betekenis van murmureren, namelijk de klacht, zodanig als die in een verzoeking is, dus de neerslachtigheid ten gevolge van de hardheid van de verzoeking.

De verzoeken die degenen die van de geestelijke Kerk van de Heer waren, ondergingen nadat zij van het bestoken waren bevrijd en verder eveneens de verzoeken die degenen zullen ondergaan die van de Kerk zijn, worden beschreven met het murmureren van de zonen Israëls in de woestijn; en omdat geestelijke verzoeken doorgaans worden voortgeleid tot aan de wanhoop toe, nrs. 1787, 2694, 5279, 5280, 7147, 7166, 8165, wordt daarom met murmureren de klacht vanwege de neerslachtigheid in de verzoeken aangeduid, zoals in (Exodus 16:2,3; 17:3; Numeri 14:27,29,36; 16:11).

Er wordt gezegd tegen Mozes, omdat het tegen het Goddelijke is, want door Mozes wordt het Goddelijk Ware uitgebeeld, nrs. 6723, 6752, 6771, 6827, 7010, 7014, 7089, 7382.

Voor wat betreft de verzoeken die degenen die van de geestelijke Kerk waren, ondergingen en die degenen zullen ondergaan die van die Kerk zijn, moet men weten dat het geloof nooit bij hen die van de geestelijke Kerk zijn, kan worden ingeplant dan alleen door verzoeken en dus ook niet de naastenliefde; want in de verzoeken is de mens in de strijd tegen het valse en het boze en deze vloeien in de uiterlijke mens in vanuit de hellen; maar het goede en het ware vloeien in door de innerlijke mens uit de Heer; dus ten gevolge

van de strijd van de innerlijke mens met de uiterlijke, die de verzoeking wordt genoemd; en voor zoveel als dan de uiterlijke mens tot gehoorzaamheid wordt gebracht onder de innerlijke mens, wordt het geloof en de naastenliefde ingeplant; het uiterlijk of het natuurlijke van de mens immers is de ontvanger van het ware en het goede vanuit het innerlijke; indien de ontvanger niet is aangepast, neemt hij niets op van hetgeen uit het innerlijke invloeit, maar òf hij verwerpt dat, òf hij blust het uit, òf verstikt het, waardoor er geen wederverwekking is. Vandaar komt het, dat er verzoeking moet zijn, opdat de mens zal worden wederverwekt, wat plaatsvindt door de inplanting van geloof en naastenliefde en zo door de vorming van een nieuwe wil en een nieuw verstand; en daarom wordt ook de Kerk van de Heer een strijdende Kerk genoemd, zie de nrs. 3928, 4249, 4341, 4572, 5356, 6574, 6611, 6657, 7090, 7122, 8159, 8168, 8179, 8273, waar een en ander is gezegd hierover en getoond.

8352. Al zeggende: Wat zullen wij drinken; dat dit betekent dat zij de waarheden niet verdragen, omdat die onverkwikkelijk zijn vanwege het gebrek aan aandoening daarvoor, staat vast uit de betekenis van drinken, namelijk onderricht worden in waarheden en die opnemen en verder ook daardoor worden aangedaan en vandaar zich die toe-eigenen, nrs. 3069, 3168, 3772, 4017, 4018; hier die niet verdragen met als oorzaak dat zij onverkwikkelijk waren vanwege geen aandoening van het goede en die dingen worden daarmee aangeduid dat de wateren bitter waren, volgens wat eerder in nr. 8349 is ontvouwd.

Deze verzoeking bestaat hierin dat zij daarover klagen en verdriet hadden dat de waarheden die tevoren verkwikkelijk waren geweest voor hen en die zo het geestelijk leven of het leven van de hemel van hen hadden gemaakt, hun nu onverkwikkelijk toeschijnen en wel dermate dat zij die nauwelijks kunnen verdragen.

De louter natuurlijke mens zou geloven dat iets dergelijks niets van smart zou kunnen veroorzaken; hij denkt immers: wat kunnen mij waarheden schelen of die verkwikkelijk dan wel onverkwikkelijk zijn; indien zij onverkwikkelijk zijn, laat ze verworpen worden. Maar de geestelijke mens is van een heel ander gevoelen; het verkwikkelijke van zijn leven is onderricht te worden in waarheden en verlicht te worden in zulke dingen die van zijn ziel zijn, dus die van het geestelijk leven zijn, en wanneer die ontbreken, verkeert dat leven in nood en lijdt; vandaar smart en benauwdheid.

De oorzaak ervan is dat de aandoening van het goede bij voortduur door de innerlijke mens uit de Heer invloeit en in de uiterlijke mens overeenkomende zaken opwekt die eerder het verkwikkelijke van de aandoening van het ware hebben veroorzaakt en wanneer deze worden aangevallen door de boosheden van de eigenliefde en de liefde tot de wereld, die hij tevoren ook als verkwikkelijk had gevoeld, ontstaat daaruit een botsing van verkwikkelingen en aandoeningen, waaruit benauwdheid en hieruit neerslachtigheid en klagen voorkomt.

In het kort zal gezegd worden hoe het is gesteld met de verzoeking die ontstaat door gebrek aan het ware: de voeding van het geestelijk leven is het goede en het ware, zoals de voeding van het natuurlijke leven spijs en drank is; indien het goede ontbreekt, dan is het alsof de spijs ontbreekt en indien het ware ontbreekt, dan is het alsof drank ontbreekt; met neerslachtigheid als gevolg daarvan is het gesteld zoals met de neerslachtigheid ten gevolge van honger en dorst.

Deze vergelijking is vanwege de overeenstemming: voedsel immers stemt overeen met het goede en drank met het ware en omdat het een overeenstemming is, voeden spijs en drank het lichaam ook beter en geschikter wanneer de mens bij het avond- of middagmaal in het verkwikkelijk is van met anderen te spreken over zulke dingen die hij liefheeft, dan wanneer hij alleen zonder vrienden aan tafel zit; wanneer de mens in laatstgenoemde staat is, zijn bij hem de vaten die de spijs opnemen, samengetrokken, maar wanneer hij in eerstgenoemde staat is, zijn die vaten geopend; dit bewerkt de overeenstemming van de geestelijke en de natuurlijke voeding.

Er wordt gezegd het verkwikkelijke om met anderen te spreken over zulke dingen die hij liefheeft, omdat die zaken betrekking hebben op het goede en het ware; er is immers niets in de wereld dat niet op beide betrekking heeft; op het goede bij de mens heeft datgene betrekking wat hij liefheeft en op het ware datgene wat onderricht ten aanzien van het goede en zo verbindt het zich met hem.

8353. En hij riep tot Jehovah; dat dit de smeekbede tot de Heer betekent ten gevolge van de neerslachtigheid, staat vast uit de betekenis van roepen, namelijk smeken, nr. 6801 en eveneens de innerlijke weklacht, nr. 7782; vandaar is het ook de smeekbede ten gevolge van de neerslachtigheid.

Dat Jehovah in het Woord de Heer is, zie nr. 8261.

8354. En Jehovah wees hem een hout; dat dit betekent dat de Heer het goede inblies, staat vast uit de betekenis van wijzen, wanneer dit plaatsvindt door Jehovah, dat wil zeggen, de Heer, te weten de doorvatting geven, wat inblazen is, omdat het door invloeiing plaatsvindt; en uit de betekenis van het hout, dus het goede, waarover de nrs. 643, 2784, 2812, 3720.

8355. En hij wierp het voort in de wateren; dat dit betekent waarmee Hij de ware dingen aandeed, staat vast uit de betekenis van het hout voort werpen in de wateren, wanneer het hout het goede is en de wateren de waarheden zijn, dus de waarheden met het goede aandoen; dat het hout het goede is, zie nr. 8354; en dat de wateren waarheden zijn, nrs. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 8349.

8356. En de wateren werden zoet; dat dit betekent dat vandaar de waarheden verkwikkelijk werden, staat vast uit de betekenis van zoet, dus het verkwikkelijke, want het zoete in de geestelijke zin is het zoete van het leven, dat één is met het verkwikkelijke; en uit de betekenis van de wateren, dus de waarheden, nr. 8355.

Hiermee is het als volgt gesteld: dat de mens door het ware wordt aangedaan, is vanwege het goede, want het goede en het ware zijn verbonden zoals door een huwelijk; daarom heeft het ene het andere lief zoals echtgenoot en echtgenote; vandaar wordt eveneens de verbinding van het goede en het ware in het Woord met een huwelijk vergeleken; en de waarheden en goedheden die daaruit worden geboren, worden zonen en dochters genoemd.

Hieruit kan vaststaan, dat het verkwikkelijke van de aandoening van het ware nergens anders vandaan de oorsprong afleidt dan uit het goede; dit blijkt ook uit de ervaring; zij immers die in het goede van het leven zijn, dat wil zeggen, die God en de naaste liefhebben, hebben ook de waarheden van het geloof lief; vandaar komt het, dat zolang als het goede invloeit en wordt opgenomen, het ware verkwikkelijk verschijnt; maar zodra het goede niet invloeit, dat wil zeggen, wanneer het boze begint te overheersen en de invloeiing van het goede begint te weren, wordt terstond in plaats van het ware het onverkwikkelijke gevoeld; want het ware en het boze verwerpen en verafschuwen elkaar over en weer.

Hieruit kan nu vaststaan, waarom het bevolen werd om in de bittere wateren een hout te werpen en verder waarom die wateren ten gevolge van het ingeworpen hout, zoet werden. Dit zou geenszins door het Goddelijke zijn geboden, indien zij niet zulke dingen hadden betekend, want het Goddelijke kon die wateren zoet maken zonder een hout als middel.

8357. Daar stelde Hij het een inzetting en een gericht; dat dit betekent het ware van de orde, dat toen onthuld werd, staat vast uit de betekenis van de inzetting, namelijk het uiterlijk ware van de Kerk; en uit de betekenis van het gericht, namelijk het innerlijk ware van de Kerk; vandaar is voor iemand een inzetting en een gericht stellen, ordenen volgens de waarheden, dus die onthullen; dat de inzetting het uiterlijk ware van de orde is, komt omdat elk uiterlijke

van de Kerk een inzetting werd genoemd en elk innerlijk ware van de orde een gericht werd genoemd.

8358. En daar verzocht Hij het volk; dat dit betekent ten aanzien van de verzoeken in het algemeen, staat vast uit hetgeen voorafgaat en uit wat volgt; in het voorafgaande is het gehandeld over de eerste verzoeking in de woestijn; in wat volgt wordt gehandeld over het onderricht hoe zij zullen leven, opdat zij in de verzoeken niet zullen bezwijken.

8359. En Hij zei; dat dit het onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer dit door Jehovah plaatsvindt ten aanzien van het ware van de orde en ten aanzien van de verzoeken, namelijk het onderricht, zoals eveneens in de nrs. 6879, 6881, 6883, 6891, 7186, 7267, 7304, 7380, 7517, 8127.

8360. Indien gij al horende gehoord zult hebben de stem van Jehovah uw God; dat dit het geloof in de geboden van de Heer betekent, staat vast uit de betekenis van horen, namelijk de bemerking en het geloof, nrs. 3921, 5017, 7216; en uit de betekenis van de stem van Jehovah, namelijk de verkondiging uit het Woord, dus het gebod van de Heer, nr. 6971.

8361. En het rechte in Zijn ogen gedaan zult hebben; dat dit het leven volgens die geboden betekent, staat vast uit de betekenis van het rechte doen, dus leven volgens de inspraak van het ware; en uit de betekenis van in de ogen van Jehovah, dat wil zeggen, voor de Heer, dus volgens Zijn geboden, want de Heer is in Zijn geboden wanneer men daarnaar leeft; van degene die in het geloof in Hem is, wordt eveneens gezegd dat hij in de ogen van de Heer is. Wat betreft de stem horen, dat betekent eigenlijk de gehoorzaamheid, nrs. 2542, 3869, 5017; maar wanneer eveneens doen wordt gezegd, zoals hier, dan betekent horen het geloof en doen het leven; zoals kan vaststaan uit de woorden van de Heer bij Mattheüs: *‘Een elk die Mijn woorden hoort en deze doet, die zal Ik vergelijken met een voorzichtig, verstandig man, maar een elk die Mijn woorden hoort, maar die niet doet, zal Ik vergelijken met een dwaze man’*, (Mattheüs 7:24,26).

Bij Lukas: *‘Een elk die tot Mij komt en Mijn woorden hoort en die doet, Ik zal u wijzen aan wie hij gelijk is’*, (Lukas 6:47).

Bij dezelfde: *‘Het zaad dat in de goede aarde is, zijn dezen die in een eenvoudig en goed hart het woord horen, dit onthouden en vrucht maken in geduld’*, (Lukas 8:15).

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Mijn moeder en Mijn broeders zijn dezen die het woord Gods horen en dat doen’*, (Lukas 8:21).

Op deze plaatsen betekent horen: doorvatten, verstaan en geloof hebben; en doen betekent volgens die woorden leven.

Maar waar horen wordt gezegd en niet tevens doen, betekent horen het geloof met de wil en met de daad, dus de gehoorzaamheid; de oorzaak hiervan is dat wat men hoort, overgaat tot het innerlijk gezicht, dat het verstand is en daar wordt overgenomen door de wil en zoals door een kringloop overgaat in de daad; daarom heeft het woord horen van nature de betekenis van gehoorzaamheid in zich, zoals naar iemand horen of luisteren, nrs. 4652 tot 4660.

8362. En geluisterd zult hebben naar Zijn geboden; dat dit de gehoorzaamheid betekent en een leven volgens de goedheden van het geloof, hetgeen het innerlijke van de Kerk is, staat vast uit de betekenis van luisteren, dus de gehoorzaamheid en het leven; en uit de betekenis van de geboden, dus de innerlijk ware dingen van het Woord, nr. 3382; dus de waarheden van het geloof, die de innerlijke dingen van de Kerk zijn; deze worden de goedheden van het geloof genoemd, want zij zijn van de wil van de mens.

8363. En bewaard zult hebben al Zijn inzettingen; dat dit het leven betekent volgens de waarheden van het geloof, die de uiterlijke dingen van de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van bewaren, dus ook leven; en uit de betekenis van de inzettingen, dus de uiterlijke ware dingen van het Woord, nrs. 3382, 8357; dus de waarheden van het geloof, die de uiterlijke dingen van de Kerk zijn.

Op verscheidene plaatsen in het Woord worden de inzettingen en de geboden genoemd en wanneer het ene en tegelijk het andere wordt genoemd, betekent de inzetting het uiterlijke van de Kerk en het gebod het innerlijk van haar.

8364. Zo zal Ik alle ziekte die Ik op de Egyptenaren heb gelegd, niet leggen op u; dat dit betekent dat zij moeten worden afgehouden van de boosheden die degenen hebben die in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze zijn, staat vast uit de betekenis van de ziekte, te weten het boze, waarover hierna; uit de uitbeelding van de Egyptenaren, namelijk zij die in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze zijn, nrs. 7097, 7317, 7926, 8148; en uit de betekenis van niet op u leggen, wanneer het van de ziekte wordt gezegd, waarmee het boze wordt aangeduid, dus dat zij van het boze afgehouden moeten worden; want Jehovah, dat wil zeggen, de Heer, neemt het boze niet weg, maar houdt de mens daarvan af en houdt hem in het goede, nrs. 929, 1581, 2256, 2406, 4564, 8206; vandaar komt het, dat met de ziekte niet op hen leggen, wordt aangeduid dat zij van het boze moeten worden afgehouden.

Dat de ziekte het boze is, komt omdat in de innerlijke zin zulke dingen worden aangeduid die het geestelijk leven aandoen; de ziekten die dat aandoen, zijn de boosheden en die worden boze begeerten en boze hunkeringen genoemd.

Het geloof en de naastenliefde maken het geestelijk leven; dat leven is ziek wanneer het valse in de plaats is van het goede dat van de naastenliefde is; zo'n leven immers leidt tot de dood, die de geestelijke dood wordt genoemd en de verdoemenis is, zoals de ziekten in het natuurlijke leven tot de dood leiden.

Vandaar komt het, dat met ziekte in de innerlijke zin het boze wordt aangeduid en met de ziekten van de Egyptenaren de boosheden waarin degenen zijn die in het afgescheiden geloof en in een leven van het boze zijn en zich daarin hebben geworpen, waardoor zij de rechtschapenen hebben bestookt; over deze boosheden is gehandeld waar sprake was van de plagen in Egypte.

Boosheden worden onder ziekten ook elders in het Woord verstaan, zoals bij Mozes:

'Indien gij bewaard zult hebben de geboden en de inzettingen en de gerichten, welke Ik u heden gebiedende ben, zo zal Jehovah van u verwijderen alle ziekte; en alle boze kwalen van Egypte, die gij gekend hebt, zal Hij niet op u leggen, maar zal ze geven op uw haters', (Deuteronomium 7:11,15).

Bij dezelfde: *'Indien gij van de stem van Jehovah uw God niet zal gehoorzaamd hebben, door nauwlettend in acht te nemen al Zijn geboden, en Zijn inzettingen, zo zal Jehovah tot u zenden de vervloeking, de verstoring en de schelding, in elke zending van uw hand welke gij doen zult, totdat gij verdelgt wordt, vanwege de boosheid van uw werken, waarmee gij Mij verlaten hebt; Jehovah zal u de pest doen aankleven, totdat zij u verteerd zal hebben van over het land; Jehovah zal u slaan met tering en met hete koorts en brandende koorts en met verzengende koorts en met droogte en met brandkoren en met honingdauw, die u vervolgen zullen totdat gij vergaat. Jehovah zal u slaan met de zweer van Egypte en met gezwellen en met droge schurft en met jeuk, zodat gij niet genezen kan worden. Jehovah zal u slaan met woede en met blindheid en met verbijstering van het hart. Gij zult waanzinnig zijn vanwege de aanblik van uw ogen, Jehovah zal u slaan met een boze zweer, op de knieën en op de dijen, waarvan gij niet genezen kan worden, vanaf uw voetzool tot aan uw kruin. Hij zal op u*

terugwerpen alle kwaal van Egypte, ook alle ziekte en alle plaag welke niet is geschreven in het Boek van deze Wet. Jehovah zal u geven een bevend hart, verkwijning van de ogen en smart van de ziel, (Deuteronomium 28:15,20-22,27,28,34,35,60,61,65).

Met alle hiergenoemde ziekten worden geestelijke ziekten aangeduid en dus de boosheden die het leven van de wil van het goede vernietigen en de valsheden die het leven van het verstand van het ware vernietigen, kortom, die het geestelijk leven vernietigen, dat van het geloof en de naastenliefde is.

Natuurlijke zieken stemmen ook met zulke dingen overeen, want elke ziekte van het menselijk geslacht is daarvandaan, omdat die uit de zonde is, nrs. 5712, 5726; iedere ziekte stemt ook overeen met haar boze; de oorzaak hiervan is dat alles van het leven van de mens uit de geestelijke wereld is; en indien daarom zijn geestelijk leven ziek is, wordt daaruit ook in het natuurlijke leven een boze afgeleid, dat daar dan een ziekte wordt; zie wat daarover m.b.t. de overeenstemming van ziekten met boosheden uit ondervinding is gezegd, de nrs. 5711 tot 5727.

Eendere dingen worden elders met ziekten aangeduid, zoals bij Mozes: *'Gij zult Jehovah uw God vereren, opdat Hij uw brood en wateren zal zegenen en Ik zal de ziekte uit het midden van u verwijderen'*, (Exodus 23:25).

Bij dezelfde: *'Indien gij Mijn inzettingen verstoten zult hebben en indien uw ziel gewalgd zal hebben van Mijn gerichten, zodat gij al Mijn geboden niet gedaan hebt, terwijl gij Mijn verbond tenietgedaan zult hebben, zo zal Ik over u brengen verschrikking, met tering en met brandende koorts, die de ogen zal verteren en de ziel pijnigen'*, (Leviticus 26:15,16); zulke teksten staat voor het afnemen van het ware en het toenemen van het valse; de brandende koorts staat voor de begeerte van het boze.

Verder bij Jesaja: *'Waarom wordt gij steeds meer afvallig; het ganse hoofd is in ziekte en het ganse hart is mat; van de voetzool af tot het hoofd toe is er in hetzelfde geen ongereptheid; wond en litteken en verse plaag, niet uitgedrukt en niet verbonden en niet met olie verzacht'*, (Jesaja 1:5,6); dat hier onder de ziekte, de wond, het litteken en de plaag de zonden worden verstaan, is voor niemand verborgen.

Eender bij Ezechiël: *'Wee de herders van Israël; de zwakke schapen hebt gij niet gesterkt, het zieke hebt gij niet genezen en het gebroekene hebt gij niet verbonden'*, (Ezechiël 34:4).

Bij David: *'Mijn ongerechtigheden zijn door mijn hoofd heengegaan, mijn wonden hebben gestonken, zijn weggekwijsd vanwege mijn dwaasheid, want mijn ingewanden zijn vol van gloed, ook is er geen ongereptheid in mijn vlees'*, (Psalm 38:5,6,8).

Omdat met de ziekten de gebreken en de boosheden van het geestelijk leven worden aangeduid, worden daarom met de verschillende geslachten van de ziekten ook de verschillende geslachten van de gebreken en van de boosheden van dat leven aangeduid; dat met de pest de verwoesting van het goede en het ware wordt aangeduid, zie de nrs. 7102, 7505; en met de melaatsheid de ontwijding van het ware, nr. 6963.

Dat in het algemeen met ziekten, zonden worden aangeduid, kan ook vaststaan bij Jesaja: *'Een man van smarten en gekend van ziekte; waarvandaan als het ware een verbergings van de aangezichten voor Hem; Hij was veracht, zodat wij Hem niet hebben geacht; nochtans heeft Hij onze ziekten op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen en door Zijn wonden is ons gezondheid gegeven'*, (Jesaja 53:3,4,5); waar over de Heer wordt gehandeld. Omdat ziekten de ongerechte en de boosheden van het geestelijk leven uitbeelden, wordt daarom met de ziekten die de Heer genas, de bevrijding van de verschillende geslachten van het boze en valse aangeduid die de Kerk en het menselijk geslacht bestookten en die de geestelijke dood zouden hebben veroorzaakt; de Goddelijke wonderen immers worden daardoor van andere wonderen onderscheiden doordat zij de staten van de Kerk en van het hemels rijk behelzen en betreffen; daarom waren de wonderen van de Heer vooral genezingen van ziekten; deze dingen worden verstaan onder de woorden van de Heer tot de

door Johannes gezonden discipelen: *‘Verkondigt Johannes de dingen die gij hoort en ziet: De blinden zien en de kreupelen wandelen, de melaatsen worden gereinigd en de doven horen, de doden staan weder op en de armen horen het evangelie’*, (Mattheüs 11:4,5).

Vandaar komt het, dat zo vaak wordt gezegd dat de Heer *‘alle ziekten en kwalen heeft genezen’*. (Mattheüs 4:23; 9:35; 14:14,35,36; Lukas 4:40; 5:15; 6:17; 7:21; Markus 1:32-34; 3:10).

8365. Omdat Ik Jehovah uw Genezer ben; dat dit betekent dat alleen de Heer behoedt voor het kwaad, staat vast uit de betekenis van genezen, dus helen en eveneens voor de boosheden behoeden, want wanneer ziekten boosheden betekenen, dan betekent genezen het geneesmiddel en het behoeden daarvoor, zoals eveneens meermalen in het Woord, zoals bij Mozes: *‘Ik dood en maak levend, Ik sla en genees’*, (Deuteronomium 32:39).

Bij Jeremia: *‘Genees mij, Jehovah, opdat ik geneze worde, behoud mij, opdat ik behouden worde’*, (Jeremia 17:14).

Bij dezelfde: *‘Ik zal u de gezondheid doen opklimmen en u van uw plagen genezen’*, (Jeremia 30:17).

Bij David: *‘Zijn ganse legerstede hebt Gij verkeerd in zijn ziekte; ik zei: Jehovah, erbarm U mijner, genees mijn ziel omdat ik tegen U gezondigd heb’*, (Psalm 41:4,5) en op vele andere plaatsen, zoals bij (Jesaja 6:10; 53:5; 57:18,19; Jeremia 3:22; 17:14; Hosea 6:1; 7:1; 11:3; 14:5; Zacharia 11:16; Psalm 30:2) en elders; en omdat genezen dat betekende, noemt de Heer Zich ook Medicijnmeester: *‘Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node, maar zij die ziek zijn; Ik ben niet gekomen om te roepen de rechtvaardigen, maar zondaars tot boetedoening’*, (Mattheüs 9:12,13; Markus 2:17; Lukas 5:31,32).

8366. vers 27. *En zij kwamen tot Elim en daar waren twaalf bronnen der wateren en zeventig palmbomen; en zij legerden zich daar aan de wateren.*

En zij kwamen tot Elim, betekent de staat van de verlichting en van de aandoening, dus de vertroosting na de verzoeking; en daar waren twaalf bronnen der wateren, betekent dat zij daar waarheden in alle overvloed hadden; en zeventig palmbomen, betekent eveneens goedheden van het ware; en zij legerden zich daar aan de wateren, betekent dat na de verzoeking de waarheden van het geloof waren geordend door het goede van de liefde.

8367. En zij kwamen tot Elim; dat dit de staat van de verlichting en van de aandoening, dus van de vertroosting na de verzoeking betekent, staat vast uit de betekenis van Elim, namelijk dat het de staat en de hoedanigheid van de zaak waarover wordt gehandeld, behelst en betekent, zoals alle andere plaatsen waar de zonen Israëls waren, zie de nrs. 2643, 3422, 4298, 4442; hier de staat na de verzoeking, dus de staat van de verlichting en van de aandoening, dus van de vertroosting; want na elke geestelijke verzoeking komt verlichting en aandoening en dan het bekoorlijke en het verkwikkelijke: het bekoorlijke uit de verlichting door het ware en het verkwikkelijke uit de aandoening van het goede; dat de vertroosting de verzoeken opvolgt, nrs. 4572, 5246, 5628, 6829.

De oorzaak hiervan is dat door de verzoeken de waarheden en de goedheden ingeplant en verbonden worden; vandaar wordt de mens ten aanzien van zijn geest innerlijk in de hemel binnengeleid en tot de hemelse gezelschappen waarmee hij tevoren was geweest; wanneer de verzoeking is geëindigd, wordt de gemeenschap met de hemel geopend, die tevoren voor een deel was gesloten; vandaar is er verlichting en aandoening en als gevolg ervan het bekoorlijke en het verkwikkelijke; want dan vloeien de engelen met wie de verbinding wordt gegeven, door het ware en het goede in.

De verlichting door het ware en het bekoorlijke daaruit, wordt aangeduid met de twaalf bronnen van wateren, want de bronnen betekenen de waarheden; de aandoening van het ware vanuit het goede en de verkwikking daaruit, wordt aangeduid met de zeventig palmbomen, waarover hierna.

8368. En daar waren twaalf bronnen van wateren; dat dit betekent dat zij daar waarheden in alle overvloed hadden, staat vast uit de betekenis van twaalf, namelijk alle dingen in samenvatting, nrs. 2089, 2129, 2130, 3272, 3858, 3913, 7963, dus alle overvloed; en uit de betekenis van de bronnen, dus de waarheden van het geloof, nrs. 2702, 3096, 3424, 4861; daaruit blijkt, dat met de twaalf bronnen van wateren, waarheden in alle overvloed worden aangeduid; waaruit volgt, dat met die woorden ook de verlichting en het bekoorlijke daaruit wordt aangeduid; want degene die waarheden in alle overvloed heeft, heeft eveneens verlichting en wie verlichting heeft, indien hij het ware uit aandoening verlangt, die heeft het bekoorlijke.

8369. En zeventig palmbomen; dat dit eveneens goedheden vanuit het ware betekent en dus in alle overvloed, staat vast uit de betekenis van zeventig, dus alle dingen in samenvatting, eender als twaalf, nr. 7973; en uit de betekenis van de palmbomen, namelijk de goedheden van de geestelijke Kerk en deze zijn de goedheden van het ware; en omdat met de palmbomen die goedheden worden aangeduid, wordt daarmee de aandoening van het goede aangeduid en de verkwikking daaruit, want uit de aandoening van het goede is elk verkwikkelijke.

Omdat dit met de palmbomen werd aangeduid, werden daarom ook palmen gebruikt bij de heilige feestelijkheden, zoals bij het feest der tabernakelen, volgens de teksten bij Mozes: *‘Op de eerste dag zult gij u nemen de vrucht van een boom der eer, twijgen van palmen en een tak van een dichte boom en wilgen van de bergstroom; en gij zult u verblijden voor Jehovah uw God, zeven dagen’*, (Leviticus 23:40); met de vrucht van de boom der eer, wordt het hemels goede aangeduid; met de palmbomen het geestelijk goede of het goede vanuit het ware; met de tak van een dichte boom, het wetenschappelijk ware; en met de wilgen van de bergstroom, de laagste ware dingen van het natuurlijke; dus worden met die vier alle goedheden en waarheden in hun volgorde aangeduid.

Dat de palmbomen de heilige feestelijkheid, die uit het goede is, hebben aangeduid, staat eveneens vast uit de teksten bij Johannes: *‘Een grote schare die tot het feest gekomen was, toen zij hoorden dat Jezus naar Jeruzalem kwam, namen takken van palmbomen en gingen Hem tegemoet en riepen: Hosanna, gezegend is Hij Die komt in de Naam van de Heer, de Koning Israëls’*, (Johannes 12:13); en eveneens in de Openbaring: *‘Ik zag en ziet, een grote schare, staande voor de troon en voor het Lam, bekleed met witte lange klederen en palmen in hun handen’*, (Openbaring 7:9).

Bij Joël: *‘De wijnstok is verdord en de vijgenboom is flauw, de granaatappelboom en ook de palmboom, alle vreugde is verdord van de zonen des mensen’*, (Joël 1:12).

Bij David: *‘De gerechte zal bloeien zoals een palmboom, zoals een cederboom op Libanon zal hij groeien’*, (Psalm 92:13); hier staat de palmboom voor het goede en de cederboom voor het ware.

Omdat de palmboom het goede betekent, betekent die ook de wijsheid, want de wijsheid is van het goede; zij werd aangeduid met de palmbomen die tezamen met de cherubs en de bloemen waren gegraveerd op de wanden van de tempel; de tempel immers betekende de Heer Zelf en in de uitbeeldende zin de hemel, nrs. 2777, 3720; de cherubs, de palmen en de bloemen op de wanden betekenden: de voorzienigheid, de wijsheid en het inzicht, die uit de Heer zijn, dus alle dingen die van de hemel zijn.

Dat die in de wanden van de tempel waren gegraveerd, staat vast uit Boek 1 van Koningen: *‘Salomo graveerde al de wanden van het Huis rondom met graveringen in houtsnijwerk van cherubs en van palmbomen en met ontluikende bloemen; en op de beide deuren uit hout van de olijwilgenhout graveerde hij graveringen van cherubs en van palmbomen en ontluikende bloemen en hij overtrok ze met goud, zodat hij goud trok over de cherubs en over de palmbomen’*, (1 Koningen 6:29,32); met die graveringen was de staat van de hemel uitgebeeld door de cherubs de voorzienigheid van de Heer, nr. 308; door de palmbomen de wijsheid, die is van het goede uit de Heer; en door de bloemen het inzicht, dat is van het ware uit Hem; met het goud waarmee de cherubs en de palmbomen werden overtrokken, werd het goede van de liefde aangeduid, dat in de hemelen het universeel regerende is; dat het goud het goede van de liefde is zie de nrs. 113, 1551, 1552, 5658; daarom wordt eveneens bij Ezechiël gezegd, waar wordt gehandeld over de nieuwe tempel, waarmee de hemel van de Heer wordt aangeduid, dat *‘cherubs en palmbomen waren op de wanden overal’*, (Ezechiël 41:17,18,25,26).

8370. En zij legerden zich daar aan de wateren, dat dit betekent dat na de verzoeking de waarheden van het geloof waren geordend door het goede van de liefde, staat vast uit de betekenis van zich legeren, te weten de ordening van het ware en het goede, nrs. 8103, 8130, 8131, 8155; en uit de betekenis van de wateren, namelijk de waarheden van het geloof, nrs. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668; dat met zij legerden zich daar aan de wateren, wordt aangeduid dat de waarheden van het geloof waren geordend door het goede van de liefde, komt omdat met het kamp de waarheden en de goedheden worden aangeduid, nrs. 8193, 8196 en met zich legeren de ordening ervan en met aan de wateren volgens de waarheden die uit het Goddelijk zijn.

Er wordt gezegd door het goede van de liefde, omdat alle ordening van de ware dingen gebeurt door het goede van de liefde; het is immers het goede waaronder en volgens welke de ware dingen zich toevoegen en met het goede als het ware één lichaam maken.

Er wordt gezegd tot het beeld van de mens in wie zij zijn, omdat het beeld van de geest van de mens, die de mens zelf is, want het is de innerlijke mens, geheel en al is volgens de ordening van de waarheden door het goede bij hem.

Vandaar komt het, dat wanneer engelen zich aanwezig vertonen, van hen de sfeer van het goede van de liefde uitgolft en de aanwezigen aandoet; en de waarheden van het geloof uit hun aangezichten opblinken; in de geestelijke wereld verschijnen zulke dingen en worden ook duidelijk doorvat.

Er wordt gezegd dat die ordening na de verzoeking plaatsvindt, aangezien de waarheden en de goedheden de mens door verzoeken worden ingeplant, maar daarna worden zij geordend; de staat van de verzoeking immers is woelig, maar de staat na de verzoeking is kalm; in de kalmte vindt de ordening plaats; daarom volgt ook na de verzoeken het bekoorlijke uit de verlichting door het ware en het verkwikkelijke uit de aandoening van het goede, waarover eerder in nr. 8367.

Vervolg over de geesten en de inwoners van de planeet Jupiter

8371. Verder ben ik door de geesten van die aarde, ingelicht over verschillende zaken, die bij de inwoners daar zijn, zoals over hun voortbewegen, over hun spijzen, over de woonplaatsen en eendere dingen.

Wat hun voortbewegen betreft, zij wandelen niet rechtop zoals de bewoners van deze aarde en van verscheidene andere, ook kruipen zij niet zoals de dieren, maar wanneer zij lopen, bedienen zij zich van de hulp van de handpalmen en afwisselend verheffen zij zich halverwege op de voeten en eveneens kijken zij onder het lopen bij elke derde stap met het aangezicht opzij en achter zich en dan buigen zij ook een weinig het lichaam, zij dien dit snel; want bij hen is het onbehoorlijk door anderen anders dan in het aangezicht aangekeken te worden.

8372. Wanneer zij zo wandelen, houden zij steeds het aangezicht naar voren en kijken zo voor zich uit, maar nooit naar beneden of naar de aarde; naar beneden kijken noemen zij het verdoemde.

Dit doen de geringsten bij hen en indien dezen zich niet daaraan gewennen om naar voren te kijken, worden zij uit hun gezelschap verbannen.

8373. Wanneer zij zitten, verschijnen zij zoals de mensen van onze aarde, dan is het bovendee van het lichaam rechtop, maar zij zitten met de voeten gekruist; zij nemen ook zorgvuldig in acht om niet vanaf de rugzijde gezien te worden, maar in het aangezicht, niet alleen wanneer zij wandelen, maar ook wanneer zij zitten; zij willen ook graag dat hun aangezichten gezien worden omdat daaruit hun gemoed verschijnt; want nooit tonen zij een aan hun gemoed vreemd of ander aangezicht, wat zij ook niet kunnen; degenen die aanwezig zijn weten daaruit ook helder welke gezindheid zij hun toedragen, wat zij ook niet verbergen, vooral of het vriendschappelijke dat wordt vertoont vanuit het oprechte dan wel vanuit het geveinsde is.

8374. Deze dingen zijn mij getoond door hun geesten en bevestigd door hun engelen; vandaar ziet men eveneens hun geesten niet zoals anderen rechtop wandelen, maar bijna zoals zwemmers in het water die zich met behulp van hun handen voortbewegen en geregeld rondom zich heen kijken.

8375. Zij die in de warme zones daar leven, gaan naakt, maar wel met een doek over de lendenen; zij schamen zich ook niet over de naaktheid, want hun gemoed is kuis; ook hebben zij alleen hun partners lief en verafschuwen zij echtbreuk.

Zij waren ten zeerste verwonderd dat geesten van onze aarde, toen zij hen zo zagen wandelen en eveneens naakt, hen bespotten en eveneens wulps dachten; en dat zij in het geheel geen aandacht gaven aan hun hemels leven, maar alleen aan zulke dingen.

Zij zeiden dat dit een teken is dat zij zich meer bekommeren om de lichamelijke en wereldlijke dingen dan om de hemelse en dat ongepaste dingen hun gemoed in beslag nemen. Er werd tot hen gezegd, dat naaktheid niet tot schaamte noch tot aanstoot is voor hen die in kuisheid en in een staat van onschuld leven, maar dat dit wel zo is voor degenen die in wulpsheid en schaamteloosheid leven.

8376. Wanneer de inwoners van die aarde in bed liggen, keren zij hun aangezicht naar voren of de kamer in, maar niet naar achteren of naar de wand; dit vertelden hun geesten mij en zij vertelden de oorzaak, namelijk dat zij geloven dat zij op die wijze het aangezicht tot de Heer keren, indien zij het echter naar achteren keren, dat zij zich dan afkeren; iets dergelijks was mij ook enige malen overkomen toen ik in bed lag, maar waar dat vandaan was, had ik tevoren niet geweten.

8377. Bovendien zeiden zij, dat zij hun voedsel niet volgens de smaak, maar vooral volgens het nut bereiden; zij voegden daaraan toe, dat nuttig voedsel voor hen smakelijk is.

Over deze zaak ontstond een gesprek onder de geesten en er werd gezegd dat dit de mens past, want zo neemt hij het ter harte dat een gezond gemoed in een gezond lichaam is; anders als bij degenen bij wie de smaak de boventoon voert; daardoor wordt het lichaam ziek, ten minste het verslapt van binnen en dus ook het gemoed, want dit gedraagt zich volgens de staat van de opnemende delen van het lichaam, zoals het gezicht volgens de staat van het oog; vandaar de waanzin dat men in weelde en wellust alle verkwikking van het leven stelt en zoals diegenen dat noemen het hoogste goed daarin stellen; vandaar komt de logheid in zulke zaken die van de gedachte en het oordeel zijn en de bedrevenheid in zulke zaken die van het lichaam en van de wereld zijn; hieruit komt de gelijkenis van de mens met het dier voort, waarmee zij zich ook, niet ongegrond, vergelijken.

8379. Hun woningen werden mij ook getoond; die zijn laag en uit hout opgetrokken, maar van binnen overtrokken met witblauwe bast of schors en overall rondom en boven zoals met sterretjes gestippeld, naar het beeld van de hemel, want zij willen binnenin hun huizen de gelijkenis aanbrengen van de hemel die zij aanschouwen met de gesternten ervan; de oorzaak ervan is, dat zij geloven dat daar de woonplaatsen van de engelen zijn. Bovendien hebben zij ook tenten, van boven afgerond en langgerekt en ook van binnen bestippeld met sterretjes in een blauw vlak; daarin begeven zij zich overdag opdat hun aangezichten geen schade lijden aan de zonnehitte, want zij verzorgen hun aangezichten ten zeerste, aangezien zij dat niet als lichaam aanmerken; zij besteden er veel zorg aan hun tenten te bouwen en te reinigen; ook eten zij daarin.

8380. Zij bekommeren zich slechts weinig om wereldlijke dingen, want de families leven onder elkaar en zij vragen ook niet naar meer dan om gevoed te worden en te wonen; wat daarboven is rekenen zij, omdat dat niet tot de noodzakelijkheden behoort, ook niet tot nuttig. Hun grootste zorg is de opvoeding van de kleine kinderen, die zij allertederst liefhebben.

8381. Toen de geesten van Jupiter enige paarden van onze aarde zagen, schenen de paarden mij kleiner toe dan gewoonlijk, hoewel zij tamelijk fors en hoog waren; dit kwam vanwege de idee van de geesten van die aardbol ten aanzien van de paarden daar; zij zeiden dat ook bij hen eendere waren, maar veel groter, maar dat zij wild waren en in de wouden leefden; en dat zij hen, wanneer zij worden gezien, schrik aanjagen, hoewel zij geen kwaad doen; zij voegden hieraan toe dat bij hen die vrees ingeworteld of natuurlijk was; daarvandaan werd gelegenheid gegeven om te denken over de oorzaak van die vrees; het paard immers beeldt in de geestelijke wereld het verstandelijke uit dat is gevormd vanuit wetenschappelijke zaken, nrs. 2761-2764; en omdat zij vrezen het verstandelijke aan te kweken door wetenschappen, komt de invloed van de vrees daarvandaan. Dat zij zich niet bekommeren om de wetenschappelijke zaken die van de menselijke ontwikkeling zijn, zal men zien in de dingen die volgen.

8382. De geesten van Jupiter hadden enige malen afgezonden of subjecten gezonden ter wille van de verbinding en wel vrij lang; vandaar werd het te weten gegeven, van welke inborst zij waren en dat zij geheel en al verschilden van de geesten van onze aarde; toen zij bij mij waren, werden zij vaak bestookt door geesten van onze aarde, maar zij bekommerden zich daarom niet; zij vertelden dit slechts aan het gezelschap van hun geesten door wie zij waren uitgezonden; en wanneer zij het vertelden, trokken zij zich een weinig van mij terug.

8383. Eens werd het ook aan boze geesten van onze aarde toegelaten om met hun boze kunsten op te treden en de geesten van Jupiter die bij mij waren, te bestoken; dezen hielden hen een uiterst lange tijd uit, maar tenslotte bekenden zij, dat zij het niet langer konden en dat

zij geloofden dat er geen slechtere geesten konden bestaan, want zij verdraaiden hun verbeelding en eveneens hun denken op zo'n wijze dat het hun toescheen alsof zij gebonden waren en daaruit niet konden worden losgemaakt dan alleen door Goddelijke hulp. Toen ik in het Woord iets las over het lijden van onze Heiland, brachten bepaalde Europese geesten afgrijselijke ergernissen binnen en waren van zin om de geesten van Jupiter te verleiden; er werd onderzocht wie zij waren en wat zij in de wereld waren geweest en het werd bevonden dat sommigen van hen predikers waren geweest, niet ongelijk aan hen die zich van het gezelschap van de Heer of Jezuiten noemen en dat zij toen met de predikingen over het lijden van de Heer het gewone volk tot tranen toe hadden kunnen ontroeren; de oorzaak werd hun gezegd, namelijk dat zij in de wereld anders dachten dan zij spraken, dus andere dingen in het hart droegen maar iets anders met de mond beleden en dat het hun nu niet geoorloofd is om zo bedrieglijk te spreken; want wanneer zij geesten worden, worden zij gedwongen om geheel en al zo te spreken zoals zij denken. De geesten van Jupiter waren ten zeerste verbaasd, dat er zo'n tweespalt van innerlijke en uiterlijke dingen bij de mens kon bestaan, dus geheel anders te spreken dan te denken, wat voor hen onmogelijk zou zijn.

8384. De geesten van Jupiter hebben een zachte manier van benaderen en een voorzichtig, overdacht spreken; zij overwegen wat zij zeggen; zij ontlenen dit aan hun leven in de wereld; want daar worden zij, indien zij iets tegen de orde doen of spreken, door anderen op verschillende wijze daartoe gebracht om tot inkeer te komen en degenen die weerspanning zijn, door straffen.

8385. Zij merkten op dat ik dacht dat ik zulke zaken op onze aarde openbaar zou willen maken, maar dit wilden zij niet, omdat het hun verboden is om openbaar te maken wat hij door hun geesten wordt gezegd. Zij verwonderen zich dat zulke dingen openbaar konden worden gemaakt, alleen door geschriften, maar toen werden zij ingelicht over het proces van het drukken van letters en verder over het Woord en eveneens over de leerstellingen van de Kerk op onze aarde; en er werd gezegd, dat het Woord en de leerstellingen op die wijze in het openbaar zijn uitgegeven en zo worden onderwezen.

8386. Het vervolg over de geesten en de inwoners van de planeet Jupiter aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Einde van hoofdstuk 15

